คลายสงสัย

โดย พ.ต.ปิ่นมุทุกันต์

เล่ม ๑

หนังสือ
ของผู้เรียบเรียง

□

เรื่องจิตต์
เรือนชั้นใน
กลวิธีแก้ทุกข์
บันทึกธรรม
พุทธวิธีครองใจคน
คลายสงสัย
วันดี—คืนดี

“คลายสงสัย”
เล่ม ๒ : ๖๐ ปัญหา
วางตลาดแล้ว

#96328 Non.

คลายสงสัย

หอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัย

เล่ม

ครั้งที่ ๑ : เมย. ๔๙–๒,๐๐๐ เล่ม

ครั้งที่ ๒ : พ.ศ. ๒๕๐๐–๒,๐๐๐ เล่ม

ลิขสิทธิ์ของผู้เรียบเรียง

๕/–

ได้รับอนุญาตให้พิมพ์

เผยแพร่จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

เป็นครั้งที่ ๒

คลายสงสัยเล่ม ๒

บรรจุปัญหาน่าสนใจ

รวม ๖๐ ปัญหา

วางตลาดแล้ว

พิทยาแถลง

"..... การอบรมทุกครั้งของท่านข้าพเจ้าอดเปิดวิทยุรับฟังไม่ได้ ถ้าจำเป็นไม่ได้อยู่ ก็ได้สั่งให้แม่บ้านเปิดรับฟัง..... พีระ ยุกาลวิตติ

"..... การอบรมทหารในรายการวิทยุ ที่ท่านอบรมอยู่ทุกวันนี้ ผมและคณะครูรู้สึกสนใจติดตามฟังอยู่เสมอ ตั้งแต่มีวิทยุประจำโรงเรียนมา แต่เดี๋ยวนี้เกิดมีปัญหาขัดแย้งกันขึ้นเกี่ยวกับความเห็น .... ไกรสร พูนทรัพย์

"..... อาตมาสนใจในรายการอบรมของท่านมาก พอถึงวันพุธเวลา ๑๔.๓๐ น. ที่หน้าห้องอาจารย์

มีแต่พระเณรถามกันให้วุ่นไปว่า มหาปิ่นมาหรือยัง แต่พอได้ยินเสียงเพลงเปิดรายการอบรมดังขึ้น ก็รู้สึกว่าเงียบจากเสียงถามกัน..... **พระนิยม อาพาธโร**

นี่เป็นส่วนหนึ่งของจดหมายจากผู้ฟังซึ่งข้าพเจ้าได้ยินกับหูตัวเองในการ รับ ฟัง วิท ยุ ภาค อบ รม ทหารโดย พ.ต. ปิ่น มุทุกันต์ ดูเหมือนเจ้าของจดหมายต่าง ๆ จะพูดแทนผู้ฟังอื่น ๆ รวมทั้งข้าพเจ้าด้วย ในข้อที่ว่าได้สนใจในรายการนี้อย่างจริงจัง

ทำไมจึงมีคนติดใจในรายการนี้นัก ข้าพเจ้าพึงทราบเคล็ดลับในการอธิบายธรรมะของ พ.ต. ปิ่น มุทุกันต์ ในหนังสือ *"พุทธวิธีครองใจคน"* (ฉบับสมบูรณ์) ซึ่งท่านเขียนไว้ในคำนำ หน้า (ค.) ว่า "..... การพูดก็ดี การเขียนก็ดี ข้าพเจ้าจึงใช้วิธีกลั่นเอาความรู้จากคัมภีร์เก่า ๆ เหล่านั้นเข้าไปในจิตใจของข้าพเจ้าก่อนแล้วจึงค่อยถ่ายเทออกมายังผู้ฟัง–ผู้อ่านโดยภาษาใจ และภาษาพูดของ

ข้าพเจ้าเอง ซึ่งเข้ากับความรู้สึกนึกคิดของคนชาวบ้านได้ง่าย เพราะเป็นพวกเดียวกัน ข้าพเจ้าได้พบความสำเร็จอย่างงดงาม ด้วยการอธิบายธรรมะโดยวิธีนี้....."

จริงของท่าน การอธิบายธรรมะของท่านทำให้ชาวบ้านเข้าใจง่าย เข้าใจดี และสามารถย่อยความรู้สึกซึ้งในธรรมลงในจิตใจชาวบ้านได้อย่างประหลาด ทั้งนี้เพราะการอธิบายนั้นใช้สำนวนเบาๆ ใช้ข้อเปรียบเทียบที่อยู่ใกล้ๆ ตัวผู้ฟัง จึงทำให้มองเห็นถนัดยิ่งขึ้น

ท่านที่ติดตามงานของ พ.ท. ปิ่น มุทุกันต์ ในหนังสือ *เรือง จิต, เรือนชั้นใน,* และ *กลวิธีแก้ทุกข์* คงจะยอมรับว่า การอธิบายธรรมะของท่านนั้นเข้าใจง่ายจริงๆ

ข้าพเจ้าเคยได้รับเกียรติจาก *ยุพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย* ให้เขียนคำนำในนามสมาคมลงในหนังสือทั้ง ๓ เล่มที่กล่าวมาแล้วนั้น รู้สึกว่าเขียนได้ง่าย เพราะเป็นการพูดกับความจริง ซึ่งจะหยิบยกอะไร

ขึ้นมาพูดก็ได้ล้วนเป็นความจริงทั้งนั้น ไม่ต้องคิดดัดแปลงอะไรให้เปลืองแรงสมอง การเขียนคำแถลงในหนังสือเล่มนี้ ก็ทำได้ง่ายเพราะเป็นการพูดกับความจริงเช่นเดียวกัน

ท่านทราบแล้วว่า ข้าพเจ้าเป็นคนหนึ่งในจำนวนคนนับหมื่นที่ติดตามฟังรายการอบรม วันพุธของสถานีวิทยุสื่อสาร ข้าพเจ้าเป็นคนหนึ่งที่ติดใจวิธีอธิบายธรรมะของ พ.ท. ปิ่น มุทุกันต์ ยิ่งกว่านั้น ข้าพเจ้ายังติดใจอยู่อีกวิธีหนึ่งคือ *"การตอบปัญหาท้ายรายการอบรม"* พ.ท. ปิ่น มุทุกันต์ ได้แสดงให้เราเห็นชัดได้ว่า นอกจากจะเชี่ยวชาญในแบบบรรยายเดี่ยว ๆ แล้ว ยังชาญฉลาดในการโต้ตอบปัญหาต่าง ๆ ด้วย

และการตอบปัญหานั้นก็มีท่วงทำนองที่แผกไปจากวิธีการของนักเขียนนักตอบทั่วไปในหน้าหนังสือพิมพ์ เพราะนอกจากจะคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ตรงตามประเด็น

แล้ว พ.ต. ปิ่น ยังชุบปัญหาทั้งหลายให้มีชีวิตชีวาด้วยการเฟ้นธรรมะจากปัญหานั้น ๆ สอดใส่จิตใจผู้ฟังให้เกิดอุตสาหะในธรรมปฏิบัติด้วย อันนี้น่าสรรเสริญจริง ๆ และยากที่ใครจะทำได้

ข้าพเจ้าจึงคิดในใจอย่างเงียบ ๆ ว่า หากได้จัดพิมพ์เรื่องตอบปัญหาขึ้นเป็นรูปเล่ม เผยแผ่ออกไปแล้วก็จะเป็นประโยชน์แก่คนเป็นอันมาก ประการแรกจะเป็นการแก้ข้อข้องใจต่าง ๆ ในปัญหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาทั่ว ๆ ไป ประการที่สอง จะเป็นการแนะทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาชีวิตด้วยธรรมะได้เป็นอย่างดี เพราะปัญหาที่ถามและตอบบางข้อเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นเสมือนผงเข้าตาต้องวานคนอื่นเขี่ยให้ และประการสุดท้าย ข้าพเจ้าคิดว่าจะเป็นการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ทางหนึ่ง เพราะวิธีการโต้ตอบซักค้านกันเช่นนี้เป็นวิธีที่คนโบราณทำได้ผลดีมาแล้วดังที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง *มิลินทปัญหาเป็นต้น*

ด้วยเหตุนี้เองข้าพเจ้าจึงนำข้อคิดนี้เสนอ พ.ต. ปิ่น มุทุกันต์ และขออนุญาตให้สำนักพิมพ์พิทยาเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์หนังสือชุดนี้ด้วย

เป็นที่น่ายินดี ที่เมื่อได้พิจารณาโดยรอบคอบแล้ว พ.ต. ปิ่น มุทุกันต์ ก็ตกลงอนุญาตให้สำนักพิมพ์พิทยาจัดพิมพ์ได้ด้วยมุ่งถึงผล ๓ ประการดังกล่าวมาแล้ว

เป็นความมุ่งหมายสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ในอันที่จะจัดหนังสือชุดนี้เป็นชุดต้อนรับ **๒๕ ศตวรรษแห่งพระพุทธศาสนา** ซึ่งควรจะจุปัญหาถึง ๒๕๐๐ ข้อ แต่ พ.ต. ปิ่น ฯ เห็นว่าจะเป็นภาระหนักเกินไป ทั้งแก่ผู้อ่าน, ผู้เขียนและผู้พิมพ์ จึงลดปัญหาลงเหลือ ๕๐๐ ข้อ เท่ากับเศษของ ๒๕ ศตวรรษ โดยจะแบ่งหนังสือนี้ออกเป็นหลายเล่ม เล่มหนึ่งๆ จะจุคำถามคำตอบตั้งแต่ ๕๐ ข้อขึ้นไป

หนังสือชุดนี้ พ.ต. ปิ่น ฯ ให้ชื่อว่า **"คลายสงสัย"** ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นชื่อที่เหมาะสมยิ่งนัก เพราะเมื่ออ่านคำตอบปัญหาทุกข้อแล้ว ผู้อ่านจะรู้สึกว่าความสงสัยเหือดหายไปจริง ๆ เหมือนเราฟอกสบู่ล้างมือด้วยน้ำสอาด ๆ ฉะนั้น ข้าพเจ้าใคร่ขอเชิญชวนให้ท่านลองพิศูจน์ด้วยตนเอง

ขอเรียนว่า ในการจัดพิมพ์หนังสือชุดนี้ สำนักพิมพ์มิได้หวังผลกำไรเป็นสาระสำคัญประการใด แต่ขอย้ำว่า จัดพิมพ์ก็ด้วยมุ่งผล ๓ ประการคือ

๑. เพื่อช่วยแก้ข้อข้องใจในปัญหาทั่วไปที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

๒. เพื่อส่งเสริมวิธีแก้ปัญหาชีวิตประจำวันด้วยธรรมะให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

๓. เพื่อช่วยส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นงานที่สำนักพิมพ์นี้เห็นว่าสำคัญที่สุด

ข้าพเจ้าหวังว่า หนังสือชุดคลายสงสัยนี้คงจะได้รับการต้อนรับเช่นเดียวกับหนังสือเล่มอื่น ๆ โดยผู้เขียนคนเดียวกัน ซึ่งทำให้ท่านได้รับความสมใจมาแล้วอย่างไพศาล

ร.อ. ประสาร ทองภักดี ป. ๘, ธ.บ.

ที่ปรึกษา

สำนักพิมพ์พิทยา

๑๑๙/๕ ถนนประชาธิปไตย หลังโรงเรียนนายร้อย

พระนคร

คำของผู้เรียบเรียง

หลังจากที่ได้เริ่มบรรยายอบรมธรรมะ ทางวิทยุกระจายเสียง ไม่นานนัก ได้มีผู้สนใจรับอบรมเป็นจำนวนมาก ทั้งทหารและประชาชน บรรดาผู้รับอบรมได้มีจดหมายมาถามข้อสงสัยต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ข้าพเจ้าได้ตอบท้ายรายการอบรมทางวิทยุก็มี ตอบทางจดหมายก็มี บางรายที่สงสัยในปัญหาที่สลับซับซ้อนได้เชิญตัวผู้ถามมาสนทนาต่อปากต่อคำกันทีเดียวก็มี นับว่าได้ผลดีพอควร

เฉพาะคำตอบทางจดหมายส่วนตัวนั้น ส่วนมากเป็นเรื่องปัญหาชีวิต ที่ผู้ถามจำต้องสงวนเป็นความลับ ข้าพเจ้าจะต้องปกปิดให้ทุกราย และจะปิดตลอดไป

ส่วนปัญหาที่ตอบทางวิทยุ เท่าที่ได้รักษาสำเนาไว้ ได้มีผู้สนใจมาขออ่าน ข้าพเจ้าก็ให้อ่าน ในบรรดาผู้สนใจเช่นนั้น ได้มี ร.อ. ประสาร ทองภักดิ์ ที่ปรึกษาของสำนักพิมพ์พิทยารวมอยู่ด้วย ท่านผู้นี้ได้ขออนุญาต นำคำถามคำตอบออกรวมพิมพ์เผยแผ่ โดยรับรองกับข้าพเจ้าว่า การพิมพ์นี้มิได้มุ่งจะหากำไรเข้าตัวเป็นที่ตั้ง . แต่มุ่งจะช่วยข้าพเจ้าเผยแผ่ธรรมะ ให้แพร่หลายและได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามอุดมการณ์ที่ ข้าพเจ้าปฏิบัติอยู่เป็นสำคัญ ข้าพเจ้าจึงอนุญาตให้พิมพ์ โดยมอบต้นฉบับให้ ร.อ. ประสาร ฯ พิจารณารวบรวมเอง

—ถ้าท่านผู้อ่านได้ประโยชน์จากหนังสือนี้ มากน้อยเพียงใด ขอให้ขอบคุณเจ้าของปัญหานั้น ๆ ด้วย

พ.ท.ปิ่น มุทกันต์

สารบาญ

ห้าสิบปัญหา

ในเล่มนี้

	หน้า
บวช ๗ วัน	
อยู่ปริวาส	
รัฐบาลกับศีลข้อ ๑	
เลี้ยงสัตว์ขาย — รัตน์ รัตนจำรูญ	๑
เรื่องหมอดูคู่หมอเดา	
ทำชั่วได้ดี — ละมัย น้อยเทพ	๙
ติดรายการวันพุธ	
สมถะ—วิปัสสนา — สุนทร ท้วมทอง	๑๕
พระพุทธเจ้าเป็นนักทุกขนิยม — พยุง น้อยประเทศ	๑๘

หน้า

ศาสนาไหนบาปมาก — สมจิต พันทิ ๒๓
ไม่ฆ่าสัตว์ทำไมกินเนื้อสัตว์ —
อาพรรณ โสภาทิรัตน์ ๒๘
วิชาสัปเหร่อ — พิระ ยุกาลวิคต ๓๒
ธาตุขันธ์ — กุล เนาวยุตร ๓๖
อทุกขมสุขเวทนา — ฉลอง วงศ์สว่าง ๔๔
ใครโง่กว่าใคร — พระนิยม อาภากโร ๔๖
วิธีไหว้พระให้หวย — ประเสริฐ รัตตะวัต ๕๓
สตรีกับคอรัปชั่น — ร.อ. สมฤกษ์ พลศิริ ๕๗
วิญญาณไปเกิด
กรรมทำให้จน — พระภิกษุประเทือง ๖๑
หนุ่มสาวเข้าวัดครึ? — ปรูญศรี สุขมาก ๖๕
อายุศาสนา
ศีลทาน — พระใบฎีกาพัว ๗๒
สมเหตุ–สมผล
นิพพานสูญ — พระมหาชลอ ๗๖

หน้า

อุเบกขา
ชนะทุกข์
พระพุทธเจ้า – ชวลิต แก้วมุข ๘๐
จิต–กรรม – ชลอ ฉายวิโรจน์ ๘๓
คนจนลูกมาก – ประสาน แก้วเจียม ๑๑๑
มีเมียแล้วบวช
ขัดคอง – สอน ชื่นสม ๑๑๔
การบวชทำให้คนเลว – ไกรสร พูนทรัพย์ ๑๒๐
สรวมรองเท้าเข้าโบสถ์
สุวรรณ ง่วนไตรรัตน ๑๒๖
เหตุใดพระเทวทัตไม่ตกนรก
พระภิกษุบุญสม ๑๓๓
บิ่นส่วนเครื่องบูชาพระ – บุริภัณฑ์ ๑๓๖
พระธุดงค์
ฆ่าสัตว์ทำบุญ – บุญชง รัศมี ๑๔๐
คนดอน
จิตกับสมอง – พระภิกษุช้วน ๑๔๔

การบวช—ฆ่าสัตว์ เลี้ยงสัตว์

รัตน์ รัตนจำรูญ
ร.ร. วัดกระจังราบ โกรกพระ
นครสวรรค์

๑. *การบวชตลอด ๑ พรรษา กับการบวช ๓ วัน ๗ วัน จะได้บุญเท่ากันไหม ? มีบางคนพูดว่า เวลาบวชถ้าได้อยู่ปริวาสกรรมสักหนเดียว ได้บุญดีกว่าบวชธรรมดานั้นจริงไหม ? การถือปริวาสกรรม มีประวัติอย่างไร ?*

๒. ศีลห้าที่พระท่านให้แก่ฆราวาสนั้น สำหรับข้ออื่นผมพอมองเห็นโทษ ถ้าประพฤติผิดข้อนั้น ๆ แต่ข้อ

ปาณาห้ามฆ่าสัตว์นั้น ผมยังมองไม่เห็นบาปนัก ถ้าฆ่ามนุษย์ก็พอมองเห็น แต่การฆ่าสัตว์นั้น จะบาปและได้รับโทษอย่างไร เช่นฆ่ายุงหรือปลาและการฆ่าช้าง ๑ ตัว กับฆ่ามดเล็ก ๆ ๑ ตัว จะบาปต่างกันหรือไม่ ?

๓. ศีลห้าห้ามฆ่าสัตว์ ทำไมรัฐบาลจึงส่งเสริมให้ราษฎรเลี้ยงสัตว์ เพราะเมื่อเลี้ยงสัตว์ก็ต้องฆ่าสัตว์ รัฐบาลมิกลายเป็นผู้ที่แนะนำให้ราษฎรประพฤติผิดศีลไปหรือ ?

๔. การเลี้ยงสัตว์แล้วขายไปโดยผู้เลี้ยงไม่ได้ฆ่าจะบาปไหม ?

สี่ข้อนี้กรุณาตอบทางวิทยุด้วย จะขอบพระคุณยิ่ง.

ตอบออกอากาศ

๒๔๕๗

๑. ไม่เท่ากัน, เท่ากันไม่ได้, ว่าตามจริงบวช ๓ วัน ๗ วัน ยถาสัพพีก็ยังท่องไม่จบ อุโบสถสังฆกรรมซึ่ง ๑๕ วันพระจึงทำกันครั้งหนึ่ง ก็อาจไม่ได้ทำกับเขา อย่าให้ผมต้องเปรียบเทียบไปมากเลย ขอเรียนแต่เพียงว่า ในฐานะที่ผมเคยบวชมาแล้ว รู้สึกว่า ๓ วัน ๗ วัน น้อยเกินไป เพราะการบวชจุดมุ่งหมายอยู่ที่การศึกษาและปฏิบัติอบรมตน ส่วนการโกนผมและครองจีวรนั้นเพียงการเปลี่ยนแปลงภายนอก หรือแต่งเครื่องแบบเท่านั้น ชั่ว ๓ วัน ๗ วัน แม้จะใช้หลักสูตรเร่งรัดอย่างไร ก็คงยังไม่ได้ผลพอ ถ้าเป็นทหารก็เรียกว่า ขวาหันซ้ายหันยังไม่เป็น คนบวชอย่างนี้ผมเห็นแต่เขาบวชให้ ไม่ใช่บวชเอา เช่นบวชให้คุณย่า บวชให้คุณยายบวชให้ศพ อะไรทำนองนั้น สึกแล้วตัวเองก็คงไม่ได้อะไรเพิ่มขึ้น นอกจากว่า "ได้เคยบวช" เท่านั้นเอง เช่น คนบวช ๓ วัน ก็เป็นวันบวชเสีย ๑ วัน วันเตรียมสึก

เสียอีก ๑ วัน และวันสึกเสียอีก ๑ วัน หมดวันพอดี ส่วนคนที่บวช ๑ พรรษาย่อมมีเวลาที่จะฝึกฝนอบรมตนได้มากกว่า

จะอย่างไรก็ตาม ถ้าบวชแล้วประพฤติเป็นพระอลัชชี เหยียบย่ำพระธรรมวินัย ลวงโลกก็กลายเป็นมหาโจรปล้นศาสนา แม้จะบวชสัก ๑๐๐ พรรษา ก็สู้สมณะผู้มีศีลบริสุทธิ์ ซึ่งประพฤติพรหมจรรย์อยู่เพียงวันเดียวก็ไม่ได้

เรื่องการอยู่ปริวาสกรรม เป็นวิธีลงโทษตนเองของพระที่รู้สึกตัวต้องอาบัติสังฆาทิเสส (*อาบัติคือความผิดของพระ อย่างหนักที่สุดเรียกว่า ปาราชิก ใครผิดปาราชิกต้องสึก และบวชอีกไม่ได้ตลอดชาติ รองจากปาราชิกคืออาบัติสังฆาทิเสสมี ๑๓ ข้อ ใครต้องเข้าแล้วต้องอยู่ปริวาส จึงพ้นผิด*) พระที่กำลังอยู่ปริวาส ต้องถอดความเป็นใหญ่ในตัวหมด เรื่องมากที่เดียว ผมคิดว่าเท่ากับโทษจำคุกทางฝ่ายบ้านเมืองนั่นเอง แต่จำคุกแบบพระ ที่ว่าอยู่ในปริวาสได้บุญนั้น ไม่เกี่ยว ถ้าไม่ทำผิดวินัยสังฆาทิเสสก็ไม่ต้องอยู่ปริวาส

๒. เรื่องเห็นบาป เกี่ยวกับจิตของเราด้วย ไม่ใช่เป็นแต่คุณ คนอื่นๆ ก็เป็น ผมเองก็เป็น เนื่องจากจิตของเราถูกกิเลสหุ้มห่อหลายชั้นนัก กิเลสนี่แหละมันทำให้เรามองไม่เห็นความจริง แต่ถ้าเราพยายามสำรอกกิเลสออกจากใจได้มากเท่าไร เราก็จะเห็นความจริงชัดเจนขึ้นเท่านั้น ผมเคยอธิบายอย่างละเอียดมาหนหนึ่งแล้ว จะเป็นพุธไหนก็จำไม่ได้ ในแง่ที่ว่า *"เห็นชั่วเราดี"* คือ การที่เราเห็นความชั่วที่เรียกว่าบาปได้ชัดเจนเพียงใด นั่นเป็นเครื่องวัดความดีแห่งจิตใจของเรา ยิ่งถ้าความชั่วแม้เพียงเล็กน้อยก็สามารถมองเห็น ก็ยิ่งดีมาก เหมือนคนที่สายตาดี ย่อมมองเห็นแม้แต่ฝุ่นผงเล็กๆ ถ้าสายตาไม่ดีก็เห็นแต่ของใหญ่ๆ

— คนที่จิตมืดมัวจริงๆ แม้ฆ่าคนก็ไม่เห็นบาป
— รองลงมา เห็นว่า ฆ่าคนมีคุณจึงบาป ฆ่าสัตว์ไม่บาป
— รองลงมาอีก เห็นว่า ฆ่าสัตว์ก็บาป ฆ่าสัตว์ไม่บาป

– รองลงมาอีก เห็นว่า ฆ่าสัตว์มีคุณบาป สัตว์ร้ายไม่บาป

– รองลงมาอีก เห็นว่า ฆ่าสัตว์ใหญ่บาปตัวเล็กไม่บาป

– รองลงมาอีก ฯลฯ

ส่วนพระพุทธองค์ มีพระทัยพ้นแล้วจากกิเลสทรงมองเห็นความจริงว่า การเบียดเบียนสัตว์ทุกชนิดเป็นบาปทั้งสิ้น แม้จะบาปเล็กน้อยก็คงเป็นบาป และเมื่อทรงเห็นอย่างไร ก็ทรงสั่งสอนตามเป็นจริงมิใช่ว่าชาวโลกจะเห็นด้วยหรือไม่ ฝ่ายชาวโลกนั้นเล่า ครั้นได้ปฏิบัติขจัดกิเลสให้เบาบาง ก็ค่อย ๆ เห็นจริงตามคำสอนของพระองค์

ส่วนประเด็นที่ว่า การฆ่าสัตว์ทุกชนิด จะมีบาปเท่ากันหรือไม่ ? ตอบว่า ไม่เท่า. แม้ว่าศีลขาดเท่ากัน แต่บาปกรรม (คือความเศร้าหมองแห่งจิต) ก็ไม่เท่า พึงทราบลำดับโทษหนักเบาตามลำดับ ตัวอย่างต่อไปนี้–

— ฆ่ายิดามารดา—พระอรหันต์—ผู้มีคุณ ฯลฯ
— ฆ่าผู้ทำประโยชน์แก่ผู้อื่น
— ฆ่าผู้ไม่ประทุษร้าย
— ฆ่าผู้ประทุษร้าย
— ฆ่าผู้เป็นภัยแก่มหาชน
— ฆ่าต่อสู้ป้องกันตัว
— ฆ่าสัตว์มีคุณ
— ฆ่าสัตว์เพื่อศึกษานำวิทยาการช่วยมหาชน
— ฆ่าสัตว์ทั่วไป
— ฆ่าสัตว์ที่มีภัย
— ฆ่าป้องกันตัว
— ฆ่าเป็นอาหาร
— ฆ่าเพื่อสนุก
— ฯลฯ

ทั้งนี้จัดให้เห็นพอเป็นตัวอย่าง

๓. รัฐบาลแนะนำราษฎรเช่นนั้น เพื่อการสร้างคนสร้างชาติให้มั่งคั่งสมบูรณ์ ซึ่งเป็นแนวทางสร้าง

หลักแหล่งลงในโลก ส่วนการเว้นจากการฆ่าสัตว์โดยเด็ดขาดเป็นทางแห่งความบริสุทธิ์ เพื่อความหลุดพ้นจากโลก จะว่ารัฐบาลยุให้คนผิดศีล ก็ว่าได้ ถ้าหากผู้ว่าอยากจะว่าให้ได้ สำหรับผมเองเห็นว่า เราไม่ควรจะว่ารัฐบาลถึงกับว่า เป็นผู้ยุให้คนละเมิดศีล เพราะคำแนะนำนั้นเป็นการแนะทางอาชีพ แก่คนที่ต้องการสร้างโลกเท่านั้น ส่วนผู้ต้องการวิมุตติหลุดพ้น ท่านก็ไม่ยังคับและยังสนับสนุนเสียด้วยซ้ำ เช่นอุดหนุนวัดและพระสงฆ์ *หมายความว่ารัฐบาลช่วยคนทั้งสองพวก ทั้งพวกจะอยู่ในโลกต่อไป ทั้งพวกจะออกจากโลก เหมือนคนๆ เดียว ยืนอยู่ตรงทางแยก คอยแนะผู้เดินทาง ใครจะไปทางขวาก็ช่วยแนะ ใครจะไปทางซ้ายก็ช่วยแนะ จะเรียกว่าแนะพวกขวากันท่าพวกซ้าย หรือแนะพวกซ้ายกันท่าพวกขวาไม่ได้ จะยุงอยู่ก็พวกจะไปทั้งซ้ายทั้งขวา ตัวเองเกิดจะไปทั้งสองทาง ผลที่สุดไม่รู้จะก้าวเท้าข้างไหน เลยไม่ไปถึงแค่ไหนกับเขา หนักเข้าก็หันมาเล่นงานคนชี้ทางเท่านั้นเอง*

๔. ไม่ยาก แต่ถ้าเข้าหุ้นกัน หรือเป็นเอเย่นต์ได้เสียร่วมกัน ก็คงได้รับการปันผลด้วย ไม่มากก็น้อย

หมอดู—ทำดีได้ชั่ว

ละมัย น้อยเทพ

ศาลจังหวัดสกลนคร

——แต่ผมได้บวชเมื่อเข้าพรรษาปีนี้และลาสึกเมื่อไม่กี่วันมานี้เอง รู้สึกว่าจิตใจชอบสนใจทางธรรมขึ้นกว่าเมื่อก่อนมาก ผมพูดอย่างไม่อายท่านว่า เมื่อผมยังไม่ได้บวช ผมเบื่อจะฟังเทศน์ฟังธรรมมาก คิดว่าเป็นของเก่า ครึ และไม่ทันสมัย แต่พอเข้าไปศึกษาอบรมเข้าจริง ๆ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผมคาดคิดเอาเองผิดถนัด ทุกวันพุธผมรับฟังการอบรมของท่าน จากสถานีนี้เป็นประจำ และเกิดติดเนื้อติดใจบอกไม่ถูก เสียงของท่านแผ่งไว้ซึ่ง

อำนาจ พิเศษจริงๆ ผมใคร่จะขอความรู้ว่า:—

๑. การดูหมอให้ทำนายโชคชตา เราควรทำเช่นนั้นหรือไม่ มีเหตุผลประการใด ควรเชื่อหรือไม่ และวิชานี้มีมาแต่ศตวรรษที่เท่าใด พระพุทธเจ้าของเราท่านเรียนวิชานี้หรือเปล่า จึงทำนายเหตุการณ์ภายหน้าได้แม่นยำนัก ?

๒. พระพุทธเจ้าท่านทรงสอน ให้เราทำความดี ละความชั่ว แต่บางครั้งจากการทำความชั่ว ทำให้เกิดผลดีมีมากมาย เช่น คน บาง คน หลัง ฉาก แสน สกปรกโสมม แต่กลับได้รับการยกย่อง ได้เลื่อนยศศักดิ์ ขณะเดียวกัน การทำความดีกลับเป็นโทษอย่างมหันต์ ปรากฏการณ์เหล่านี้เป็นกฎของอะไร ?

ตอบออกอากาศ

๒๔๕๗

ผมขอแสดงความยินดีด้วย ที่คุณได้ความรู้สึกที่เห็นว่า ธรรมะเป็นมิตรกับคุณไม่ใช่สิ่งที่ทำให้คุณล้าสมัย หรือต่ำต้อยน้อยหน้า ผมคิดว่า ความรู้สึกใหม่ของคุณนี้ จะนำคุณไปสู่ฉากใหม่แห่งชีวิต ที่เยือกเย็นและมีภัยน้อย

ปัญหาเรื่องหมอดู เรื่องการทำนายโชคชะตา ที่คุณถามนั้น ผมมีความรู้แต่เพียงบางสาขา คือพวกหมอดู ที่ดูกันอยู่ทุกวันนี้ มีวิธีดูหลายอย่างด้วยกัน เท่าที่นึกได้เดี๋ยวนี้ก็มี

— *พวกโหร*
— *พวกลักษณะ*
— *พวกอายุกาล*
— *พวกทางใจ*

แต่ละพวกยังมีความชำนาญ หรือความเชื่อมั่นในเชิงพยากรณ์อีกหลายสาขาเช่นพวกโหร บางพวกถือ

ว่า ดวงดาวมีอำนาจสัมพันธ์กับร่างกายของมนุษย์ เพราะร่างกายของมนุษย์ก็เป็นธาตุผสม ดวงดาวต่าง ๆ ก็เป็นธาตุชนิดหนึ่ง ซึ่งมีกระแสสัมพันธ์กันได้ และมีส่วนดึงดูดและผลักดัน สนับสนุนหรือทำลายกันได้ ซึ่งเป็นผลทำให้คนเราเกิดเจ็บป่วย หรือสุขสมบูรณ์ก็ได้ บางพวกเห็นไปถึงว่า ดวงดาวต่าง ๆ เป็นเทพองค์หนึ่ง ๆ ที่อาจรักคนนั้น เกลียดคนนี้ และยังมีอีกหลายอย่าง เรื่องของหมอดูเป็นเรื่องพิลึกอยู่ และเป็นเรื่องที่มีมานานมาก และมีกันเกือบจะทุกชาติทุกภาษา ที่คุณถามว่าจะเชื่อถือได้หรือไม่ ข้อนี้ก็ขึ้นอยู่กับการพิสูจน์ของแต่ละคน เรื่องของหมอดู เป็นเรื่องของการทำนาย พูดง่าย ๆ คือ เดาเหตุการณ์ว่าจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่ว่าในวงการของศาสตร์ใดก็ตาม เมื่อมีของจริงก็ต้องมีของเก๊ปนกันอยู่เสมอ แม้ในผู้ที่เรียนมีครูจริง ๆ ก็ไม่เคยมีหมอใดเลยที่ทายแม่นทุกข้อ ทุกคำ ย่อมมีผิดพลาดเป็นธรรมดา ส่วนมากก็เอากันแค่ใกล้เคียง เช่น ทายว่า เมื่ออายุ ๑๐ ขวบคุณเคยถูกหมากัด ถ้าคุณ

ยอกว่าไม่เคยกัด หมอก็จะบอกว่าถ้าไม่กัดปี ๑๐ ขวบ ก็คงจะกัดปี ๙ ขวบ หรือ ๑๑ ขวบ ถ้าไม่เคยกัดจริงๆ ก็คงจะถูกหมาเห่า ถ้าเห่าก็ไม่เคย อย่างน้อยถูกมองหนักเข้าก็เอาแค่ว่า มีอะไรเกี่ยวกับหมา ๆ ไหมล่ะ เช่น ขอหมาเขามาเลี้ยง หรือมีใครให้หมามาเลี้ยง อะไรอย่างนี้แหละ ถ้าอย่างไรก็ไม่เคย ก็หันไปเล่นงานคนดูดูว่า จำวันเดือนปีคลาดเคลื่อน พูดไปมากประเดี๋ยวพวกท่านหมอดูจะว่าผมขัดคอหรือปรักปรำ ความจริงผมก็มีเชื้อหมอดูอยู่บ้างเหมือนกัน แต่พูดอย่างเป็นกลางแล้ว ถ้าถามว่าจะเชื่อถือได้หรือไม่ ? ก็ขอตอบว่าอย่าเชื่อจนหลงหมอ เช่นอย่างบางคนเชื่อหมอเอาเป็นจริงเป็นจังจนถึงกับว่า เมียปวดท้อง ซักดินซักเงอลงในน้ำขุขัน ตัวพรวดพลาดวิ่งไปหาหมอ แต่แทนที่จะไปหาหมอยา กลับไปหาหมอดูเสียก่อน ว่าจะรอดหรือไม่รอด ถ้าหมอดูบอกว่ารอด จะได้ไปตามหมอยา อย่างนี้มันก็มากไปหน่อย

ไม่ปรากฏว่า พระพุทธองค์ได้ทรงศึกษาวิชาหมอดูและก็ไม่จำเป็นที่จะทรงใช้วิชาหมอดูด้วย เพราะพระ

องค์มีพระญาณอันวิเศษ สามารถหยั่งรู้ปรุโปร่ง แม้แต่ในใจคน วิชาหมอดูอย่างทุกวันนี้ คงไม่ได้ ๑ ในล้านของพระพุทธญาณแน่

๒. ปัญหาเกี่ยวกับการทำความดี ความชั่ว ที่คุณสงสัยเช่นว่าบางคนทำชั่วแล้ว แต่กลับได้ดิบได้ดี คุณถามว่า เรื่องนี้เป็นกฎของอะไร ? ก็ขอเรียนว่า ข้อนั้นก็เป็นกฎของกรรมเหมือนกัน เป็นการให้ผลของกรรมที่ทอดระยะให้ผลไป จนเรามองไม่เห็นที่ไปที่มา เหมือนคนนี้ เรากินยาถ่าย แต่ไปท้องเดินเอาพรุ่งนี้เช้า หรือกินยาอ้วนตั้งแต่ปลายเดือนก่อน เพิ่งจะมีคนทักว่าอ้วนเอาเดือนนี้ ไว้โอกาสหน้าเหมาะๆ ผมจะบรรยายเป็นพิเศษ เพราะเรื่องกรรมเป็นเรื่องสลับซับซ้อนอยู่มาก (**หมายเหตุ**:— เรื่องนี้ท่านตอบไว้อย่างละเอียดในข้ออื่นๆ อีกหลายข้อ โปรดพลิกไปดู)

ติดรายการ—สมถะวิปัสนา

สุนทร—ท้วมทอง
ต. ตะงาว อ. บ้านหม้อ
สระบุรี

๑. กระผมติดรายการอบรมศีล-ธรรมทหารในวันพุธบางครั้งถึงกับนึกเร่งวันให้ถึงวันพุธเร็วเข้าอีก เพื่อจะได้ถึงเวลารับฟัง ดังนี้ เจตนาที่อยากฟังของกระผมเป็นกุศลเจตนาใช่ไหม ?

๒. บางคนพูดว่า ยังไม่อยากปฏิบัติพระสัทธรรม ส่วน สมถะ และ วิปัสนา เพราะเห็นว่า เพียงแต่ศีล ๕—๘ ยังรักษาให้สมบูรณ์ไม่ได้ ถึงปฏิบัติก็ไม่สำเร็จ แต่บางคนว่า ถึงศีล ๕—๘ ก็ยังไม่บริ-

บูรณ์ก็ควรปฏิบัติสมถ-วิปัสสนาบ้าง กระผมขอรับคำแนะนำว่า จะเชื่อฟังคำของฝ่ายไหน ?

ตอบออกอากาศ

๒๔๘๓

ถูกแล้ว เป็นกุศลเจตนา เพราะเป็นความใคร่ แต่ก็อยากจะเรียกว่า *การทำอะไรถ้าปล่อยให้ความอยากเผาใจมากเกินไป จะกลายเป็นโทษ ต้องรู้จักประมาณ ไม่ต้องอื่นไกล แม้แต่การหายใจของเราเอง ซึ่งเป็นงานที่ควรทำแท้ๆ ก็ต้องเป็นจังหวะพอดีๆ ไม่ใช่ว่าถ้าหายใจเร็วๆ แล้ว ตัวจะอ้วนพีอายุยืน หามิได้ พลาดท่าเลยตายเลย* ความใคร่ในความดีก็เหมือนกัน คนเราบางทีศรัทธามีกำลังหนุนใจมาก ทำให้จิตเร่งร้อนมาก ก็เสียผล

๒. แนวทางปฏิบัติในทางศาสนา คือศีล สมาธิ ปัญญา เรียกว่าไตรสิกขา ท่านผู้ถามๆว่า จะต้องรักษาศีลให้ได้บริบูรณ์ ไม่มีขาดเลย สำเร็จในเรื่องศีลแล้ว จึงเริ่มทำสมาธิ ได้สมาธิแล้วจึงเริ่มอบรมปัญญาอย่างนี้หรือ หรือว่าศีลก็อยู่ในระหว่างพยายาม แล้วก็ทำสมาธิปัญญาควบไป ? ขอเรียนตอบว่าสมควรที่จะบำเพ็ญควบกันไป ผู้ที่รักษาศีลไม่ค่อยได้ ถ้าพยายามทำสมาธิด้วย สมาธิจะช่วยให้การรักษาศีลได้ผลดีขึ้น และปัญญาก็งอกงาม ตกลงว่าควรบำเพ็ญควบกัน

พระพุทธเจ้าเป็นนักทุกขนิยม ?

พระมหาพยุง น้อยประเทศ
วัดปราสาททอง สุพรรณบุรี

เมื่อวันพุธที่ ๒๑ ได้ฟังการอบรมของท่าน เรื่องเกิดแก่เป็นทุกข์ หรือเป็นสายการเกิดของทุกข์ ในข้อที่ว่า "ถ้าทุกข์มาสุขก็ตามหลังมาด้วย" นั้นมีผู้สงสัยและฟังแล้วยังไม่เข้าใจก็มี ได้ขอร้องให้จดหมายมายังท่าน และมีบางท่านกล่าวว่า "ถ้าจริงเหมือนอย่างมหาปิ่นพูดแล้ว พระพุทธเจ้าก็เป็นนักทุกขนิยม เท่านั้น" ในโลกนี้เมื่อว่าโดยละเอียดแยบในอภิธรรมแล้ว หาสุข

ไม่ได้เลย พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ขันธ์ห้า (คือตัวเรา) เป็นทุกข์ ไม่เคยแสดงว่าเป็นสุขเลย ขอให้ท่านอธิบายให้ข้าว เพื่อความสว่างแก่ผู้สนใจ, ข้าพเจ้าไปไหน ๆ ก็ได้ยินแต่คนเรียกร้องถึงชื่อมหาปิ่นอยู่ทั่วไป พลอยอนุโมทนาด้วย

ตอบออกอากาศ

๒๔๘๗

คำบรรยายอบรมตอนที่ว่า "ถ้าสุขมาทุกข์ก็ตามหลังมาด้วย และถ้าทุกข์มาสุขก็ตามหลังมาด้วย" นั้นขอเรียนว่า ที่ว่า สุข ทุกข์ ในที่นั้นหมายถึง สุข ทุกข์ ทางเวทนา ซึ่งเป็นความหมายแห่งโลกธรรม (มิได้หมายถึงทุกขลักษณะ ซึ่งเป็นความหมายแห่งไตรลักษณ์) ทุกข์–สุข ในโลกธรรมนั้นย่อมผลัดเปลี่ยน

กันครอบงำมนุษย์ คือ สุข–ทุกข์ สุข–ทุกข์ ฯลฯ สลับกันไปเสมอ เหมือนกลางวันกับกลางคืน ที่ขับไล่หมุนเวียนสลับกันไปนั่นเอง อาการที่สุข ทุกข์ สลับกันอย่างนี้บาลีรับรองว่า “สุขสฺสานนฺตรำ ทุกฺขำ ทุกฺขสฺสานนฺตรำ สุขำ” แปลว่า สุขทุกข์สลับกัน ใครจะเลือกเอาแต่สุขล้วนๆ ไม่ได้ เพราะมันเป็นของสลับกัน เหมือนคนเกิดมาแล้ว จะขอให้โลกนี้มีแต่กลางวันล้วนๆ ย่อมเป็นของเหลือวิสัย ฉันนั้น

เรื่องมีผู้ข้องใจสงสัยว่า พระพุทธเจ้าเป็นนัก “ทุกขนิยม” นั้น ขอเรียนว่า ความเข้าใจนั้นยังไม่ถูก ที่ถูกพระพุทธเจ้าไม่ใช่นัก ทุกขนิยม และไม่ใช่นัก สุขนิยม แต่พระองค์เป็นนัก “สัจจนิยม” คือ พระองค์ทรงยึดหลักแสดงความจริง เปิดเผยความจริง โดยปราศจากการอำพราง เมื่อโลกนี้ทุกข์ ก็ทรงแสดงว่าทุกข์ เมื่อทรงพบทางพ้นทุกข์อย่างไรก็ทรงแสดงอย่างนั้นเช่นเดียวกัน ไม่ผูกขาดแต่พระองค์ผู้เดียว ไม่มีการปกปิดอำพรางความจริงไว้เฉพาะพระองค์ เพราะพระพุทธองค์ไม่มีกิเลสเครื่องลวงคนอื่น

เรื่องสุข ๆ ทุกข์ ๆ นั้น ขอให้เข้าใจว่า ทรงแสดงเป็นสองชั้น คือชั้นโลกิยะ กับชั้นโลกุตระ, ชั้นโลกิยะมีสุขมีทุกข์ปนกัน คือ สุข ๆ ทุกข์ ๆ อย่างโลกิย์นั่นเอง ส่วนโลกุตระ เป็นสุขล้วน และที่ว่าสุขก็สุขอย่างโลกุตระ เมื่อเป็นเช่นนี้ การตรัสถึงความสุขความทุกข์ เราก็ต้องพิจารณาอีกชั้นหนึ่งว่าทรงหมายถึงสุขทุกข์ชั้นไหน ในการทรงแสดงธรรมแก่ประชาชนผู้มีนิสัยยังอ่อน ก็ทรงสรรเสริญความสุขชั้นโลกิย์เช่น ความสุขจากการมีทรัพย์ และความสุขจากการมียศเป็นต้น เพื่อให้ประชาชนมีกำลังใจในการประพฤติดีชั้นโลกิย์ แต่เมื่อแสดงธรรมแก่ผู้มีอุปนิสัยแก่กล้ามีภูมิธรรมสูงแล้ว ก็ทรงแสดงโทษแห่งความสุขชั้นโลกิย์ว่า เรื่องสุข ๆ ทุกข์ ๆ ในโลกนั้น ความจริงมันทุกข์ทั้งนั้น (กามาทีนพ) เพื่อให้ผู้ฟังเบื่อหน่ายโลก และมีกำลังใจในการก้าวขึ้นสู่ภูมิโลกุตระ ถ้าจะเปรียบก็เหมือนกับการอบรมนักโทษในเรือนจำ ซึ่งมีทั้งโทษหนักโทษเบา ผู้อบรมจะต้องใช้วิธีอันฉลาด เวลาอบรมพวกโทษหนัก ก็ต้องแสดง

ว่าการถูกคุมขังเป็นทุกข์ ส่วนพวกเขาเปล่าไม่มีความเป็นสุขมากกว่า เพื่อให้พวกที่ยังถูกคุมขัง ได้พยายามประพฤติดี (ดีอย่างในเรือนจำ) ที่ชมว่าพวกไม่ถูกคุมขังสุขนั้น ก็ต้องเข้าใจว่าสุขเท่าที่มีอยู่ในเรือนโซ่นั่นเอง ความมุ่งหมายที่ออกระเบียบพวกโทษเขา ก็ต้องแสดงว่า ในตรางทั้งหมดนี้เป็นกองทุกข์ทั้งสิ้น ไม่มีอะไรสุขเลย คนที่เขาอยู่นอกตรางสุขดีกว่ามาก ทั้งนี้ก็เพื่อให้พวกโทษเขาให้พยายามทำดี เพื่อให้พ้นจากตรางออกไปพบความความสุขที่ยิ่งกว่า การอบรมอย่างนี้ จะว่าผู้อบรมหลอกด้วยคำเท็จหาได้ไม่ แต่กลับน่าชมความฉลาดของผู้อบรม ที่เข้าใจหาวิธีรื้อถอนนักโทษออกจากตราง โดยทำนองเดียวกัน พระพุทธเจ้าของเราก็เป็นยอดของนักอบรม ทรงมุ่งขนสรรพสัตว์ออกจากสารทุกข์ จึงทรงพยายามแสดงความทุกข์ความสุขเป็นชั้น ๆ ให้ชาวโลกรู้เห็นตามเป็นจริง

ศาสนาไหนบาปมาก

สมจิตต์ พันที
ร.ร. เสนาประสิทธิ์
อ. เสนา จ. อยุธยา

กระผมเห็นชาวญวณ ผู้นับถือศาสนาคริสต์ มักจะทำบาปกันเป็นอาจิณ สงสัยว่าเขาจะได้รับบาปจากการกระทำนั้น เช่นเดียวกับพุทธศาสนาหรือไม่ ?

ตอบออกอากาศ

๒๔๘๗

เรื่องบาปเรื่องบุญ มันเรื่องของโลก คือ เป็นสิ่งที่ชาวโลกสามารถจะมีได้ด้วยกันทุกคน เช่นเดียวกับ

ความ "สะอาด" หรือ "สกปรก" แห่งเสื้อผ้า ตัว "สะอาด" และ "สกปรก" นั้น เป็นปรากฏผลอย่างหนึ่งในโลกไม่ใช่ของชาติใด เสื้อผ้าของใครคลุกฝุ่นมันก็สกปรก เสื้อผ้าของใครซักดีแล้วมันก็สะอาด ความสกปรกและความสะอาดของเสื้อผ้า ไม่ใช่เป็นกรรมสิทธิ์ของคนชาติใดๆ ทั้งสิ้น บาป–บุญ ก็เหมือนกัน ต่างแต่เป็นปรากฏผลทางจิตต์เท่านั้น บาปก็คือ ความสกปรกแห่งจิต บุญก็คือ ความสะอาดแห่งจิต ซึ่งเป็นเรื่องทางจิตใจโดยเฉพาะไม่ใช่ของศาสนาใด ไม่มีศาสดาองค์ใดมาแต่งตั้งไว้ พระศาสดามิใช่ผู้ทรงสร้างโซ่ตรวนไว้คล้องศาสนิกของท่าน

ขอย้ำว่า บาป–บุญก็คือความสกปรกและความสะอาดแห่งจิต จิตนั้นเรามีด้วยกันทุกคน ไม่ว่าใครจะนับถือศาสนาใด หรือไม่นับถือศาสนาใดๆ เลยก็ตาม ทุกคนมีจิต และจิตของทุกคนก็มีลักษณะเหมือนกันคือเป็นธรรมชาติ จดบันทึกหรือสั่งสมสิ่งที่ยังเกิดขึ้นไว้ถ้าตัวทำดีจิตก็จะสั่งสมดีไว้ ที่เรียกว่าได้บุญ ถ้าทำชั่ว จิต

ก็จะสั่งสมชั่วไว้ ที่เรียกว่าได้บาป เป็นอย่างนี้ทั้งนั้น ไม่มีทางที่จะยกเว้นเป็นลูกเมีย น้อย เมีย หลวง อยู่ได้เลย ไม่ใช่ว่าจิตของผู้นับถือพุทธศาสนาเท่า นั้น ที่บาป ซึมได้ เหมือนผ้าผ้ายที่ถูกน้ำ ส่วนจิตของผู้ถือศาสนาอื่นบาป ซึมเข้าไม่ได้ เหมือนผ้าปลาสติก วอร์เตอร์ปรูฟไม่ใช่อย่างนั้น

บางคนเข้าใจว่า บุญบาป–ดีชั่ว เป็นสิ่งที่ศาสนาบัญญัติขึ้น และพุทธศาสนิกบางคนก็เลยน้อยใจเอาด้วย ว่าพระพุทธเจ้าของเราบัญญัติบาปไว้ผู้จะทุกข์มาก กว่าศาสนาอื่น เป็นการเสียเปรียบคนถือศาสนาอื่นจึงขอทำความเข้าใจอีกนิดว่า ความดี ความชั่ว บาป–บุญมันเป็นกฎตายตัวอยู่แล้ว ดี–ชั่ว เป็นของมีอยู่เดิมไม่ใช่ศาสนาเป็นผู้บัญญัติ ดี–ชั่ว ศาสนาต่างๆ เป็นเพียงเครื่องส่องให้รู้ว่า นั่นดี นั่นชั่ว เท่านั้น ถ้าพระศาสดาของศาสนาใด เป็นผู้รู้เห็นจริงกว้างขวาง ก็จะให้ศาสนิกของท่านเห็นบาปได้มาก ศาสดาของศาสนาใด มีญาณแคบ รู้ดีรู้ชั่วน้อย ก็จะชุดบาปได้น้อย แต่ความ

จริงยาปก็คงเป็นยาป บุญก็คงเป็นบุญอยู่เท่าเดิมนั่นเอง เช่นในห้องที่เราอยู่นี้ มันมีจุดสกปรกอยู่หลายแห่ง ตามฝา ตามพื้น สมมุติว่าเป็นเวลากลางคืน ความมืดมัวจะบังจุดสกปรกเหล่านี้หมด ทีนี้ถ้าเราจุดเทียนไขเข้ามาในห้องนี้ เราก็จะเห็นจุดสกปรกเหล่านั้นเฉพาะที่ใหญ่ ๆ ถ้าเราจุดตะเกียงลานเข้ามา เราก็จะเห็นจุดสกปรกเพิ่มขึ้น มากกว่าที่เราเห็นด้วยแสงเทียน แต่ถ้าเราจุดตะเกียงเจ้าพายุสว่างเข้ามา เราก็จะเห็นจุดสกปรกทุกจุด ตั้งแต่เล็กที่สุด ถึงโตที่สุด คือ นอกจากเห็นจุดสกปรกที่แสงเทียน และแสงตะเกียงลานส่องให้เห็นนั้นแล้ว ยังเห็นจุดสกปรกอื่น ๆ อีกมากมาย จุดสกปรกที่เราได้เห็นเพิ่มขึ้นนี้ เราจะลงโทษว่าเป็นเพราะตะเกียงเจ้าพายุนำมาเพิ่มขึ้น กระนั้นหรือ ? เปล่าเลย จุดเหล่านั้นมีอยู่เดิม แล้วตะเกียงเจ้าพายุเป็นเพียงเครื่องส่องให้เราเห็นชัดแจ้งกว่าเทียนไขและตะเกียงลานเท่านั้น พระพุทธศาสนาก็เหมือนกับพระธรรมศาสดาของเรา ทรงรู้แจ้ง

เห็นจริงอย่างละเอียด จึงสามารถชี้ให้เราเห็นจุดที่เป็นข้อบกพร่องได้มากกว่าศาสนาอื่นๆ พุทธศาสนิกควรจะภาคภูมิใจเป็นพิเศษ ที่ได้อยู่กับตะเกียงเจ้าพายุที่สว่างจ้า แทนที่จะเข้าใจผิดว่า ตะเกียงเจ้าพายุสร้างจุดสกปรกขึ้นให้เรามากกว่าใช้เทียนไข

ไม่ฆ่าสัตว์ทำไมกินเนื้อ

อรพรรณ โสภาดิรัตน์
๗๕๖ ก. บ้านปุน บางยี่ขัน ธนบุรี

ศาสนาพุทธสอนคนไม่ให้ฆ่าสัตว์ แต่ทำไมคนถือศาสนาพุทธจึงรับประทานอาหารจำพวกเนื้อสัตว์ แสดงว่าสอนไม่ให้ฆ่าสัตว์ แต่ก็ยังใช้เนื้อสัตว์เป็นอาหาร สอนเองทำเองอย่างนี้ มิเข้าทำนองปากว่าตาขยิบหรือ ขอให้อาจารย์ช่วยอธิบายด้วย

ตอบออกอากาศ

๒๔๕๗

ปัญหานี้ ผู้ถามสงสัยว่า พระพุทธเจ้าทรงห้ามการฆ่าสัตว์แล้วเหตุใดจึงไม่ทรงห้ามการรับประทานเนื้อ

สัตว์ด้วย ? ข้อสงสัยเช่นนี้ เคยได้ยินการถกเถียงและข้องใจในวงพุทธศาสนิกมานานแล้ว ขอตอบว่า การที่พระพุทธเจ้าทรงห้ามการฆ่าสัตว์นั้น ก็เพราะพระองค์ทรงเห็นว่า การฆ่าสัตว์ เป็นการกระทำผิดชนิดหนึ่งที่ทำให้จิตของผู้ฆ่าต้องเศร้าหมองผิดปกติ ที่เรียกว่าเป็นบาป การที่จิตเกิดความเศร้าหมองเช่นนี้ จิตย่อมเสื่อมคุณภาพลงซึ่งเป็นภัยแก่ผู้นั้นเอง นี่เป็นเหตุหนึ่งและเป็นเหตุสำคัญ ที่พระพุทธศาสนาต้องห้ามการฆ่าสัตว์, ส่วนการรับประทานเนื้อสัตว์ . ตามปกติจิตของผู้รับประทานย่อมไม่ตกไปสู่สภาพอย่างนั้น แต่ดำเนินไปตามวิถีปกติ พูดง่าย ๆ คือไม่เป็นบาป ไม่มีอาการเศร้าหมอง เหมือนกับการฆ่า ซึ่งเราพอจะสังเกตได้ว่าขณะฆ่าสัตว์นั้น จิตย่อมมีความรู้สึกระคนด้วยความโกรธ ความเกลียดชัง หรือความละโมภ อยากได้อยากแย่งชิงเอามาเป็นของตน หรือมีความโง่เขลามืดมนในจิตใจไม่มากก็น้อย ความรู้สึกเช่นที่กล่าวนี้เป็นกิเลส ทำให้จิตมัวหมอง ส่วนการรับประทานเนื้อสัตว์

จิตจะไม่ปรากฏมีอาการเช่นนั้นเลย อนึ่งเนื้อของสัตว์ที่ตายแล้ว ย่อมไม่เป็นสิ่งที่จะโยงเอายาพิษจากการฆ่าติดมาด้วย คงเป็นเพียงอาหารวัตถุชิ้นหนึ่งเช่นเดียวกับอาหารวัตถุอื่น ๆ เท่านั้น พระพุทธองค์เป็นคนฉลาดและรู้จริง ทั้งมีพระอัธยาศัยซื่อตรง เมื่อทรงเห็นว่ายาพิษจะเกิดขึ้นได้จากการกระทำใด ก็ทรงห้ามการกระทำนั้นและเมื่อการกระทำใด-ไม่ทำให้เกิดยาพิษก็ไม่ทรงห้าม การสั่งสอนเช่นนี้ปราศจากความคลุมเคลือ แสดงถึงความบริสุทธิ์สะอาดของผู้สอน ยิ่งคิดยิ่งน่าไหว้น่านับถือจริง ๆ ถ้าพระองค์เป็นผู้ไม่รู้จริงและไม่บริสุทธิ์สะอาดแท้ การห้ามก็อาจเปะปะคลุมเคลือเช่นอาจไม่ห้ามการฆ่าสัตว์เลย เพราะกลัวจะขัดใจประชาชน หรือเมื่อห้ามฆ่าสัตว์แล้ว ก็อาจห้ามเลยไปถึงการรับประทานเนื้อสัตว์ด้วย ให้เสร็จเรื่องกันไปคนจะได้เห็นว่าพระองค์เป็นคนใจเด็กเดี่ยวดังนี้ก็เป็นได้, ถ้าจะเปรียบกับนายแพทย์ พระพุทธองค์ก็เป็นนายแพทย์ที่เชี่ยวชาญยอดเยี่ยม รู้จักสมุฏฐานแห่งโรค อย่างถูกต้องชัดเจน แล้ว

ทำการรักษาตรงต่อโรคอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงแต่เอาว่า อาจจะอย่างนั้น—อาจจะอย่างนี้ แล้วก็ห้ามไปเสียทุกแห่ง

จะอย่างไรก็ตาม เนื้อสัตว์ที่เป็นอาหารนั้น ท่านก็ให้นิยมเฉพาะ "ปวัตตมังสะ" คือ เนื้อที่ผ่านมาตามวิถีทางการค้าขายธรรมดา (ซึ่งไม่ว่าเราจะรับประทานหรือไม่ก็เป็นของมีแจกจ่าย ซื้อขายกันอยู่ตามธรรมดาเท่านั้น ถ้าเป็น "อุทิสสมังสะ" คือ เนื้อสัตว์ที่เขาฆ่าเจาะจงเช่นผู้ฆ่าตั้งใจว่า ..... "จะเชือดไก่ตัวนี้ถวายหลวงลุง" อย่างนี้ แล้วเชือดไก่แกงไปถวายหลวงลุง ถ้าหลวงลุงท่านรู้ ท่านก็ฉันไม่ได้เพราะผิดวินัย, แต่ถ้าไม่รู้ ก็ฉันได้, และที่ว่าไม่รู้ ๆ ก็ต้องไม่รู้จริง ๆ ไม่ใช่แกล้งไม่รู้ คือไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน และไม่สงสัยด้วยความรังเกียจของตน หลักเกณฑ์เหล่านี้เป็นเครื่องส่องให้เห็นเจตนารมณ์ของพระพุทธศาสนาอย่างชัดแจ้งว่ามุ่งความบริสุทธิ์สะอาดเพียงใด ไม่มีความเห็นแก่ตัว ความมงมงายหรือความลำเอียง ในพระทัยของท่านผู้เป็นศาสดา แฝงอยู่เลยแม้แต่น้อย

วิชาสัปเหร่อ

พีระ ยุกาลวิตติ

ประจันตคาม

ปราจีนบุรี

การอบรมทุกครั้งของท่าน ข้าพเจ้าอดเขียดวิทยุรับฟังไม่ได้ ถ้าจำเป็นไม่อยู่ก็ได้สั่งให้แม่บ้านเขียดรับฟัง ข้าพเจ้ามีข้อสงสัย ขอเรียนถามว่า

๑. เมื่อคนตายแล้ว ทำไมจึงใส่เสื้อกลับ เอาข้างหน้าไปไว้ข้างหลัง เพื่อประโยชน์อะไร ?

๒. การผูกตราสังแก่ศพผู้ตายนั้น เขาทำกันทำไม ? จะได้ประโยชน์อะไรหรือไม่ ?

ตอบออกอากาศ

๒๔๘๗

คุณพิระ ถามวิชาการฝ่ายสัปเหร่อ ผมก็ยังเอิญไม่มีความรู้ทางนั้นเลียด้วย แต่ได้ถามท่านผู้เชี่ยวชาญงานสัปเหร่อดูแล้ว คือคุณหมอ *ร.อ. พจน์ เปรมสมิธ* แห่งสุสานกองทัพบก วัดโสมนัส พระนคร ซึ่งเคยมัดคนตายมาแล้ว เป็นร้อย ๆ ศพ ผมเลยจำคำของท่านมาตอบ ผิดถูกเป็นของท่าน

ที่เราแต่งตัวให้ศพ เอาเสื้อผ้ากลับหน้าเป็นหลัง กลับหลังเป็นหน้านั้น แสดงให้คนเห็นว่าคนเราถึงตายแล้วก็อาจกลับมา (เกิด) อีกได้ คือมีการเวียนว่ายตายเกิด ใครทำยาปกรรมไว้อย่านึกว่าตายแล้วจะรอดตัว ?

๒. เกี่ยวกับการตราสัง คือเอาด้ายมัดศพเป็นสามเปราะ ที่คอ ๑ ที่ข้อมือ ๑ ที่ข้อเท้า ๑ แสดงให้คนเป็นเห็นว่า ห่วงผูกมนุษย์ที่สำคัญมี ๓ แห่ง คือ

ห่วงลูกเหมือนเชือกผูกคอ
ห่วงเมียหรือผัวเหมือนเชือกผูกข้อมือ
ห่วงข้าวของเหมือนเชือกผูกข้อเท้า

และเวลาผูกนั้น สัปเหร่อเขาต้องเสกคาถากำกับด้วย

เวลาผูกเปราะที่คอเสกว่า

ปุตฺโต คีเว

เวลาผูกเปราะที่ข้อมือเสกว่า

ภริยา หตฺเถ

เวลาผูกเปราะที่ข้อเท้าเสกว่า

ธนำ ปาเท

ที่ผมทำคำของคุณหมอ พจน์ ? มาตอบ ที่คุณถามว่า จะได้ประโยชน์อะไรหรือไม่ ? ผมคิดว่าได้, นอกจากเตือนคนเป็นอย่างคุณหมอพจน์ว่าแล้ว ยังไม่ให้เกะกะโลงเขาด้วย

เรื่องของคน ถ้าไม่มีอะไรมัดเสียบ้างมันเกะกะยังเป็นก็เกะกะบ้านเมือง เกะกะโรงศาลจนกระทั่งเกะกะ

โลก ตายแล้วถ้าไม่มัดเสียข้างก็เกะกะโสง เกะกะป่าช้าเขา !

คุณหมอพจน์ช่วยยอกคำยริกรรมเวลาอาย น้ำ ศพให้ด้วย คือเวลาอายน้ำศพ ให้ยริกรรมว่า "อิทำ มต สริรำ อุทกำ อโหสิกมุมำ" ถ้าจะแปลง่ายๆ ก็ว่า ข้าพเจ้าได้มาอายน้ำให้สริระที่ตายแล้ว ขอได้โปรดอโหสิด้วย.

เรื่อง ธาตุ—ขันธ์

กุล เนาวยุตร
บ้านแหลม เพชรบุรี

กระผมรู้สึกซาบซึ้งในคำบรรยายของท่านเป็นอย่างยิ่ง นับว่าท่านได้ทำประโยชน์แก่กระผมและผู้สนใจในธรรมเป็นอันมาก ขอรบกวนถามปัญหาสัก ๕ ข้อ คือ

๑. คำว่า รูปกับ กาย ต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร ?

๒. เวทนาคือความเป็นสุข เป็นทุกข์ หรือไม่สุขไม่ทุกข์ ทำไมท่านจึงจัดเป็นเวทนา ?

๓. ผู้ที่ทรงจำธรรมะ และศิลปวิทยาได้มาก จะกล่าวว่าเกิดจากสัญญา คือความจำได้หมายรู้ในรูปเสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และอารมณ์ที่มากระทบได้หรือไม่ ?

๔. สังขาร ในตำรากล่าวว่า ได้แก่เจตสิกธรรม คืออารมณ์ที่เกิดกับใจ อยากทราบว่า คำว่า "สังขาร" แปลความหมายว่าอย่างไร ?

๕. เมื่อมีรูปกระทบตา ฯลฯ เกิดความรู้สึกขึ้น เรียกว่าวิญญาณ ขอถามว่า ถ้าไม่มีอะไรมากระทบ คนเราจะมีวิญญาณอยู่หรือไม่ ?

ทั้งห้าข้อนี้กรุณาตอบทางวิทยุกระจายเสียง

ตอบออกอากาศ

๒๔๕๗

ก่อนอื่นต้องตกลงกันก่อนว่า ปัญหานี้ ท่านผู้ถามๆ ในเรื่อง เบ็ญจะขันธ์ คือ ขันธ์ห้า เวลาตอบจะได้ตอบเรื่องขันธ์ห้า เพราะศัพท์ธรรมะมีที่ใช้หลายแห่ง บางทีศัพท์เดียวกัน ถ้าไปอยู่ในธรรมะต่างหมวด ก็มีความต่างกัน เช่นคำว่ารูป นี้เป็นต้น, คำว่ารูปในเบญจขันธ์ หมายถึงร่างกายทั้งหมด ตลอดจนสิ่งที่อาศัยกายเช่น เสียงพูดและกลิ่นเป็นต้น ก็รวมเข้าในคำว่า รูป แต่คำว่า รูปมาในหมวดอายตนะภายนอก ๖ หมายถึงเฉพาะสิ่งที่เห็นได้ด้วยตาเท่านั้น, เอาเป็นว่าคำถามของท่านทั้งห้าข้อ ถามเรื่องขันธ์ห้าก็แล้วกัน

๑. *รูป กับ กาย เหมือนกัน* คือถ้ามีใครถามว่า ขันธ์ทั้งห้า คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ. คำว่า รูป ในที่นี้หมายถึงอะไร ? เราก็ตอบว่า หมายถึง ร่างกาย เนื้อตัวของเราทั้งหมดนี้ รวม

เรียกว่ารูป หรือถ้าใครจะถามกลับหลังว่า ร่างกายของคนเรา จัดเข้าในขันธ์ไหน ? เราก็ตอบว่า จัดเข้าในรูปขันธ์

๒. สุข ทุกข์ และไม่สุขไม่ทุกข์ ที่จัดว่าเป็นเวทนา *หรือเรียกว่า "เวทนา" เพราะเป็นสิ่งที่ใจต้องเสวย* คำว่า "เวทนา" แปลว่าเสวยหมายถึงอาการที่จิตรับอารมณ์ คือผลจากอารมณ์นั้นทำให้จิตได้รับความสุข หรือความทุกข์ หรือเฉย ๆ ไม่สุขไม่ทุกข์ ถ้าจะเปรียบกิริยาที่จิตรับอารมณ์ ที่เรียกว่าเสวยเวทนานั้น กับกิริยาของร่างกาย ก็เหมือนกับการที่ร่างกาย "กิน" อาหาร *อาหารที่เรากินนั้นจะมีกี่สิบอย่างก็ตาม เวลากินก็มีความรู้สึกรวมลงใน ๓ อย่าง คือ อร่อย ไม่อร่อย และเฉย ๆ เท่านั้น*

๓. ได้, ความทรงจำนั่นแหละเรียกว่าสัญญา

๔. คำว่า "สังขาร" ในเบญจขันธ์ หมายถึงอาการที่จิตถูกปรุงด้วยอารมณ์ คำว่าสังขารนั้นแปลว่าปรุง เช่น เอาอะไร ๆ หลายอย่างผสมผะเสกันเข้า

เรียกว่าปรุง จิตของเราเมื่อได้รับเวทนาสุขบ้าง ทุกข์บ้าง เฉย ๆ บ้าง เกิดความดีใจเสียใจ รัก โลภ โกรธ หลง อาการเหล่านี้กลับ *"ปรุงจิต"* ให้เป็นไปต่าง ๆ กิริยาที่จิตถูกปรุงนั่นแหละเรียกว่าสังขาร ความเป็นไปของจิตที่ถูกปรุงนั้นดูกันง่าย ๆ คือดูอาการที่**จิตคิด** การที่จิตคิดโน่นคิดนี่ เช่นคิดยืน คิดเดิน คิดนั่ง คิดนอน คิดกิน คิดพูด คิดถาม คิดตอบ เป็นเรื่องที่เกิดจากจิตถูกปรุง ท่านผู้ถามเกิดความสงสัยปรุงจิต เลยต้องคิดถาม ข้าพเจ้าเองถูกปรุงจิต เลยต้องคิดตอบ เท่านี้เห็นจะพอเข้าใจ

๕. มี, โปรดเข้าใจว่า คำว่า "วิญญาณ" มีความหมายสองอย่าง คือวิญญาณธาตุ กับวิญญาณขันธ์

วิญญาณธาตุ หมายถึงธาตุรู้ ได้แก่จิต ธาตุที่ผสมกันเป็นมนุษย์ผู้หนึ่ง ๆ ถ้านับย่อย ๆ เฉพาะที่เป็นรูป ท่านนับสี่ธาตุ คือธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม

แต่ถ้านับให้ครบ คือนับให้ละเอียดเข้าไปอีก มีอยู่หก ธาตุ ได้แก่

๑.	ธาตุดิน	เรียก	ปฐวีธาตุ
๒.	ธาตุน้ำ	,,	อาโปธาตุ
๓.	ธาตุไฟ	,,	เตโชธาตุ
๔.	ธาตุลม	,,	วาโยธาตุ
๕.	ธาตุอากาศ	,,	อากาสธาตุ
๖.	ธาตุรู้	,,	วิญญาณธาตุ

เมื่อวิญญาณธาตุ หรือธาตุรู้ เข้าไปรู้อารมณ์ เช่นตาเห็นรูป วิญญาณธาตุเกิดไปรู้รูปเข้า ความรู้นี้เรียกว่าวิญญาณเหมือนกัน แต่ถ้าจะเรียกให้ชัดเจน เมื่อวิญญาณธาตุ รู้อารมณ์ทางตาต้องเรียกว่าจักขุวิญญาณ รู้อารมณ์ทางหูเรียกโสตวิญญาณ ฯลฯ โดยนัยนี้โปรดเข้าใจว่า วิญญาณธาตุมีอยู่ตลอดเวลา ส่วนจักขุวิญญาณมีเฉพาะเวลาตาเห็นรูป คนนอนหลับแล้วไม่มี วิญญาณทางอื่นๆ (โสต ฆาน ชิวหา กาย

มโนก็เหมือนกัน เพราะฉะนั้น *ในปาฐกถาเรื่องจิต* ผมจึงกล่าวว่า จิตของคนตื่นอยู่ ทำหน้าที่ ๔ อย่าง คือ รับ จำ คิด รู้ แต่คนนอนหลับ จิตจะพักงานเหล่านี้ แล้วเข้าสู่ภวังค์ คือ

หยุดรับ

หยุดจำ

หยุดคิด

หยุดรู้ (หมายถึงรู้ทางทวารทั้งหก)

แล้วกลับเข้าอยู่ในภพเดิมคือ "รู้" (ธาตุรู้)

ข้อเปรียบเทียบ : เตโชธาตุ คือ ธาตุร้อนมีอยู่ในโลก ในตัวเราก็มี เมื่อใดเตโชธาตุลงกินเชื้อเรียกว่า อัคคี (อัคคิภัย) โดยนัยนี้จะเห็นว่า เตโชธาตุเป็นธาตุเดิม มีอยู่เสมอ ส่วนอัคคีนั้นจะมีได้ต่อเมื่อมีเชื้อ และเมื่อเตโชกลายเป็นอัคคีแล้ว ก็มีชื่อต่าง ๆ ไปตามเชื้อ เช่นไฟฟืน ไฟเทียน ไฟถ่าน ไฟพื้น ฯ แต่ เตโช

ธาตุจริงๆ คงมีหนึ่งเท่านั้น วิญญาณธาตุเปรียบด้วยเตโช ส่วนวิญญาณขันธ์ เปรียบด้วยอัคคี คือตอนที่เตโชลงกินเชื้อแล้ว

ปัญหาเรื่องขันธ์ห้านี้ พูดน้อยไม่เข้าใจ ที่ตอบนี้ได้พยายามตอบให้สั้นที่สุดแล้ว

อทุกขมสุขเวทนา
ฉลอง วงศ์สว่าง
๑๒๘ ถนนพระราม ๕ ดุสิต
พระนคร

เรื่อง สุข ทุกข์ อทุกขมสุข

คือ สุขก็ดี ทุกข์ก็ดี เมื่อเกิดขึ้นกับเราแล้ว เราก็รู้ได้ เพราะเมื่อสุขเกิดขึ้น ก็รู้ว่าเราได้รับความสบายกายสบายใจ ปลื้มอกปลื้มใจ ทุกข์ก็เช่นกัน เมื่อทุกข์เกิดขึ้นกับเรา ๆ ก็รู้ว่า เราได้รับความไม่สบายกายไม่สบายใจกระวนกระวายใจ สุขและทุกข์ทั้งสองอย่างนี้ เกิดขึ้นแล้วก็รู้ได้ทันทีว่า นี่สุขนี่ทุกข์ ส่วนอทุกขมสุขนั้น จะรู้ได้อย่างไรและรู้ได้เวลาใด ?

ตอบออกอากาศ

๒๔๕๗

เวทนาว่าโดยย่อมี ๒ อย่าง คือ สุขเวทนา ได้แก่ความรู้สึกว่าสบาย ชอบใจ บรรเทิงใจ เช่นได้สูดกลิ่นหอม ๆ รู้สึกสบายใจ นี่อย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งคือทุกขเวทนาได้แก่ความรู้สึกว่าไม่สบายใจ ลำบากใจ เสียใจ เศร้าใจ เช่นได้สูดกลิ่นเหม็น ๆ รู้สึกทุกข์ใจว่ากันย่อ ๆ เวทนามี ๒ อย่างเท่านั้น, ที่ว่าโดยละเอียดตามข้อเท็จจริงแล้ว คนเรายังมีความรู้สึกเฉย ๆ กลิ่นหอมก็ไม่ได้สูด กลิ่นเหม็นก็ไม่ได้สูดสบายใจก็ไม่ปรากฏมันรู้สึกเฉย ๆ ไม่สุขไม่ทุกข์ อาการอย่างนี้เรียกว่าอทุกขมสุขเวทนา *เวลาที่เราจะรู้ได้ คือเวลาที่จิตว่างจากสุขเวทนาและทุกขเวทนา*

ขอให้คุณนึกถึงเวลาเรานั่งดูภาพยนตร์ ดูเผิน ๆ ก็เหมือนเราได้รับรสจากภาพยนตร์ตลอดเวลาที่เรานั่งดูอยู่ในโรง แต่ถ้าดูกันอย่างละเอียด ยังมีบางขณะที่เราไม่ได้รับรสจากภาพยนตร์เลย เช่นเวลาเขาต่อฟิล์มภาพยนต์เย็นต้น อทุกขมสุขเวทนา ก็เหมือนตอนต่อฟิล์มนั่นเอง

ใครโง่กว่าใคร ?

พระนิยม อาภาภโร

วัดบรรพตาวาส ท่ายาง
เพชรบุรี

อาตมาสนใจในรายการอบรมของท่านมาก พอถึงวันพุธเวลา ๑๘.๓๐ น. ที่หน้าห้องอาจารย์มีแต่พระเณรถามกันให้วุ่นไปว่ามหาปิ่นมาหรือยัง แต่พอได้ยินเสียงเพลงเปิดรายการอบรมดังขึ้น ก็รู้สึกว่าเงียบจากเสียงถามกัน—อาตมาขอรบกวนเวลาของท่าน ถามข้อสงสัยเป็นข้อ ๆ ดังนี้.—

๑. โลก หรือ ประเทศชาติบ้านเมือง จะเจริญหรือเสื่อมก็เพราะมนุษย์

แต่มนุษย์เรานี้ฉลาดกว่าสัตว์ และรู้ยิ่งกว่าต้นไม้ แต่ทำไมเขาจึงเบียดเบียฬกันอยู่เช่นฟันกันบ้าง ฆ่ากันบ้าง ทำสงครามกันบ้าง ?

๓. คนสมัยก่อนนั้นโง่ ทำอะไรก็ไม่ค่อยเป็น มาสมัยนี้คนฉลาด ทำเก่งแทบทุกอย่าง เช่นทำเครื่องบิน เครื่องวิทยุ และอื่น ๆ แต่ทำไมคนสมัยก่อนจึงสำเร็จอรหันต์กันได้ง่ายจริง ๆ สมัยนี้ไม่เห็นสำเร็จกันบ้าง ?

๓. มีภาษิตบางเรื่องว่า "*ใจร้อนใจนรก, ใจเย็น ใจสวรรค์*" และว่า "*อุตส่าห์ใจร้อนไปเถอะจะได้นอนเย็น ถ้ามัวใจเย็นประเดี๋ยวจะเข็ญใจ*" ทั้งสองข้อนี้มีแย้งกันหรือ ?

ตอบออกอากาศ

๒๔๕๗

๑. ถูกแล้ว คนฉลาดกว่าสัตว์เดียรฉาน แต่การที่คนเบียดเบียฬกัน มิใช่เป็นผลมาจากความโง่หรือความฉลาด แต่เนื่องจากกิเลศ คือ โลภ โกรธ หลง กิเลศเหล่านี้มันเผาใจคนให้ร้อน ย้อมใจคนให้เสีย ความฉลาดของคนที่ว่ามีมากนั้น ก็เลยกลายเป็นพิษเป็นไปเพื่อความหายนะ ยิ่งฉลาดมากยิ่งร้ายมาก

กิเลสนี้ร้ายนัก เวลามันโหมใจเข้าแล้ววิชาความรู้และความเฉลียวฉลาดมีเท่าไร กลายเป็นเชื้อให้มันไปหมด เช่นเดียวกับบ้านเรือนและตู้โต๊ะต่างๆ เราสะสมไว้มากๆ เรามั่นใจไว้นักว่ามันเป็นพวกเดียวกับเรา แต่อะไรได้ พอไฟไหม้บ้าน เจ้าพวกนี้แทนที่จะช่วยดับไฟ มันกลับช่วยเป็นเชื้อไฟให้ไฟโหมหนักเข้าอีก ลำพังความฉลาดล้วนๆ ก็เหมือนกัน ถ้ากิเลสเผาใจเมื่อไร ความฉลาดก็กลาย

เป็นเชื้อให้กิเลส ยังคับคนให้สร้างกรรมทำยาปหนักยิ่งกว่าคนโง่

เพราะฉะนั้น ทางศาสนาท่านจึงสอน ให้ผสมความฉลาดด้วยธรรมะ ผู้ใดฉลาดด้วย มิธรรมะด้วยผู้นั้นเจริญ

๒. คนสมัยก่อนกับคนสมัยนี้ จะว่าใครโง่ใครฉลาดมากกว่ากันมันก็ยาก คนสมัยก่อนเขามีการศึกษาค้นคว้า และคิดทำอะไรได้ใหม่ๆ เหมือนกัน แต่เป็นการศึกษาค้นคว้าในสมัยโน้น เป็นความก้าวหน้าในสมัยที่ล่วงแล้ว และเป็นความใหม่ในสมัยโบราณ สิ่งแวดล้อมของท่านกับของเราก็ต่างกัน คนสมัยนี้คิดอะไรขึ้นก็เป็นการคิดต่อเนื่องมาจากสมัยก่อน ของแต่ละอย่างวิวัฒนาการมาหลายชั่วคนแล้วทั้งนั้น

สายตาที่มองเห็นความดีของคนรุ่นเก่ารู้สึกว่าจะสั้นเข้าทุกที พอเรียนจบชั้นก็ชักมองไม่เห็นความดีของครูเสียแล้ว น่าอนาถนัก !

การศึกษาค้นคว้าที่จะให้เกิดความฉลาดในยุคต่างๆ ก็ไม่เหมือนกันเสมอไป คนในบางยุคสนใจศึกษาค้นคว้าทางด้านจิตใจ เช่นการใช้กำลังทางใจการทำให้บริสุทธิ์ตลอดจนวิชาทางจิตใจอื่นๆ แต่ในบางยุคคนสนใจทางด้านวัตถุ เช่นการสร้างและใช้เครื่องยนต์กลไกเป็นต้น ด้วยเหตุนี้พื้นเพแห่งจิตใจของคนยุคต่างๆ จึงพร้อมที่จะรับความรู้และความสำเร็จในทางที่ต่างกัน เช่นคนหลายคนมีพื้นความรู้เดิมคนละทางสนใจคนละทาง จิตของเขาแต่ละคนก็พร้อมที่จะรับความสำเร็จคนละทาง ถ้ามีใครพูดถึงวิชาการวิทยุสักคำเดียว คนที่เคยเรียนเครื่องวิทยุมาแล้วก็ได้ผลมากมาย แต่คนที่ไม่มีพื้นเดิมก็อาจไม่ได้อะไรเลย หรือถ้าใครพูดถึงศัพท์ธรรมะศัพท์ทีเดียว คนที่เคยบวชเป็นมหาเปรียญมาแล้วก็ได้ผลมากกว่าคนที่ไม่มีพื้นเดิม หรือถ้าใครพูดถึงเรื่องระบำพื้นๆ พวกมหาเปรียญก็ไม่กระดิก แต่คนที่เขามีพื้นเดิมก็แจ่วไปเลย ที่ท่านผู้ถามๆ ว่าทำไมคนสมัยก่อนจึงบรรลุพระอรหันต์ได้ง่ายกว่าคน

สมัยนั้น เพียงแต่ได้ฟังพระพุทธเจ้าเทศนานิด ๆ หน่อย ๆ ก็ได้บรรลุผล เรื่องนี้น่าจะคิดถึงพื้นเพ แห่งการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวแล้ว คือคนสมัยนั้นส่วนมากศึกษาและค้นคว้าทางจิตใจมาก พื้นแห่งการศึกษาค้นคว้านี้ น่าจะเป็นเหตุหนึ่งที่จะทำให้บังเกิดผลดังกล่าว

แต่ว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สุด ซึ่งคนสมัยนั้นมี แต่สมัยนี้เราไม่มี คือครูดี หมายความว่าในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์เป็นพระศาสดาที่ฉลาดเฉียบแหลม ทั้งในเชิงการสอนและการฝึกฝนอบรม พระองค์เองก็เป็นผู้บริสุทธิ์ผุดผ่องหาที่ติไม่ได้ ทรงเป็นทั้งผู้แนะและผู้นำจริง ๆ คุณสมบัติของครูย่อมช่วยให้การสอนได้ดีมากเป็นพิเศษ

๓. คำสุภาษิตนั้นมีสองประเภท คือ สุภาษิตสำหรับใช้เฉพาะกาลเทศะอย่างหนึ่ง สุภาษิตสำหรับใช้ได้ทั่วไปอย่างหนึ่ง สุภาษิตที่ใช้เฉพาะกาลเทศะ คือใช้เฉพาะกรณีหนึ่ง ๆ ซึ่งท่านผู้ตั้งสุภาษิตมุ่งหมายเท่านั้น ใช้อย่างอื่นไม่ได้ เช่นสุภาษิตว่า "ไม่เรียกอย่า

ขาน ไม่วานอย่าช่วย" นี่ก็ใช้เฉพาะคนที่ชอบทำตัวเป็นเรื่อใหญ่ เที่ยวเกะกะระรานก้าวก่ายหน้าที่คนอื่นเท่านั้น ถ้าไปใช้ในบางกรณี เช่น เห็นเด็กจะจมน้ำตาย พอจะช่วยได้ก็ยื่นเฉย คอยให้เขาวานเสียก่อน ก็เสียคนเลย, ส่วนสุภาษิตที่ใช้ได้ทั่วไป เช่นข้อว่า "**คนพ้นทุกข์ได้เพราะความเพียร**" นี่ใช้ได้ทุกคน

ส่วนสุภาษิตที่ท่านผู้ถามยกมาทั้ง ๒ ข้อนั้น เป็นประเภทสุภาษิตเฉพาะกาลเทศะ จะว่าขัดกันก็ไม่ได้ เพราะท่านให้ใช้คนละงาน ข้อว่า "**ใจร้อนใจนรก ใจเย็นใจสวรรค์**" ใช้ในกรณีระงับความโกรธฉุนเฉียว ส่วนข้อว่า "**อุตส่าห์ใจร้อนไปเถอะจะได้นอนเย็น ถ้ามัวใจเย็นประเดี๋ยวจะเข็ญใจ**" นี้ใช้เตือนคนเกียจคร้าน ทำงานเฉื่อยชา

วิธีสอน—พระให้หวย

ประเสริฐ รัตตะวัต

๒๐๘ จ. สุรสงคราม อพบุรี

๑. หลักการสอนของพระพุทธเจ้าเทียบกับหลักการสอนของผู้ใด ทั้งในยุโรปและอาเซีย ?

๒. หลักการสอนของพระพุทธเจ้ามีแนวทางอย่างไร ? ดีหรือไม่ ? เหตุใดตามโรงเรียนต่าง ๆ มักนิยมใช้วิธีสอนตามหลักของชาวต่างประเทศ แม้แต่ในโรงเรียนฝึกหัดครูก็แทบจะไม่ให้แนวการสอนตามหลักของพระพุทธเจ้า

๓. พระภิกษุที่บอกเลขท้าย ๓ ตัว ก่อนที่สลากกินแบ่งของรัฐบาล

จะออกรางวัล ใช้หลักอะไรจึงรู้ การกระทำเช่นนี้เป็นการผิดหรือไม่ ? ประชาชนที่ไปขอนั้นได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำลายศาสนาหรือไม่ ?

เพื่อเป็นวิทยาทาน ขอให้ท่านตอบทางวิทยุกระจายเสียง

ตอบออกอากาศ

๒๔๙๗

ข้อ ๑—๒ ตอบรวมกัน หลักการสอนของพระพุทธเจ้า เป็นหลักการเฉพาะของพระองค์ คือ ๑. สอนให้ผู้ฟังรู้ยิ่งเห็นจริงในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น ๒. สอนมีเหตุผลคนฟังคิดเข้าใจได้ และ ๓. สอนเป็นอัศจรรย์ คือคำที่สอนนั้นเป็นข้อที่พระองค์ทรงรู้จริง ๆ แล้ว เมื่อใครปฏิบัติถูกก็ได้ผลจริง เท่าที่

ผมทราบ ยังรู้สึกว่า ไม่พร้อมที่จะเอาวิธีของผู้ใด มาเทียบได้ลงตัว

สำหรับการสอนตามโรงเรียนนั้น ก็แล้วแต่ลักษณะวิชาหนึ่งๆ ก็มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ได้ค้นคว้าทดลองวิธีสอนที่ได้ผลไว้ ครูก็ควรจะใช้วิธีนั้น เว้นแต่การสอนวิชาทางศีลธรรม ควรยึดหลักของพระพุทธองค์ และข้อที่ไม่ควรลืมจริงๆ ก็คือ **ครูผู้สอน จะต้องประพฤติศีลธรรมด้วย ไม่ใช่ดีแต่สอนเขา**

ข้อ ๓ ผมก็ไม่รู้เหมือน กัน ว่า ท่านใช้หลัก อะไรของท่าน ถ้าไม่ใช่พุทธศาสตร์ก็คงจะเป็นเศรษฐศาสตร์กระมัง ? ถ้าพระแสวงหาลาภด้วยวิธียอกหวยเยอร์เช่นนี้ ก็ผิดกิจของสมณะ

แต่ว่าก็ว่าเถอะ เรื่องนี้ควักการสำคัญอยู่ที่ชาวบ้านพากันไปขู่ให้ท่านต้องทำผิด บางทีท่านไม่ยอก ก็พากันจับเอากิริยาอาการต่างๆ ถือว่ายอกใช้ ผมเองเคยโดนมาแล้ว ไปอบรมประชาชนที่อำเภอยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี เรื่องที่อบรมก็คืออบรมไม่ให้เล่นบัตรเล่นเบอร์

ไม่ให้ไปเที่ยวรบกวนพระ ทันตอนที่เข้าไปในห้องอบรม นั้น นายอำเภอเดินนำหน้าติดชั้นเอก ๓ ขิด ผมตอน นั้นติดชั้นโท ๒ ขิด เดินตามหลังชาวบ้านที่ไปประชุม ก็ว่านายอำเภอกับผมยอกใช้ว่า "๓—๒" เสร็จแล้วก็วิ่ง หาซื้อเลขท้าย ๓—๒ กันให้วุ่นวาย เรื่องมันเป็นอย่างนี้ ผลที่สุดทรายว่าเวลานี้ ท่านผู้นักสมองใสทั้งหลาย กำลัง หมดตัวไปตาม ๆ กัน บ้านเรือนไร่นาสูญหายหมด หนัก เข้าก็คงเล่น ๐—๐ กันต่อไปละกระมัง ?

สตรีกับการคอรัปชั่น

ว.ช. สมฤกษ์ พลศิริ
๑๔๔ บ้านพุทธศาสนิก ธนบุรี
๒๔๕๗

อาจารย์เคยอบรมว่า "งามใน" ดีกว่า "งามนอก" แต่เดี๋ยวนี้คนไทยเราไปหลง "งามนอก" กันมากกว่า "งามใน" ดังจะเห็นได้จากการหลงอยู่แต่การแต่งกาย โดยเฉพาะท่านสตรี ค่าใช้จ่ายในการแต่งกายของเธอสูงลิ่วกว่าสมัยก่อนนี้มาก และกระผมเข้าใจว่า นี่เป็นเหตุหนึ่งของโรคคอรับชั่น เพราะทำให้การใช้จ่าย

ในครอบครัวสูงขึ้นอย่างมากมาย กระผมมีความรู้สึกว่ายาทาเล็บ ทาปาก และทาคิ้ว เป็นของสกปรก เพราะว่าถ้าเราเอาไปทาที่อื่น เราจะรู้สึกสกปรกขึ้นมาทันที เช่นเอาลิปสติคไปทาที่แก้มหรือที่จมูกเป็นต้น อาจารย์จะมีอุบายในการอบรมอย่างไร

ตอบออกอากาศ

๒๔๘๗

ความงามของคนมีอยู่ ๔ ชั้น นับตามลำดับจากชั้นนอกเข้าไปหาชั้นใน คือ

—งามอาภรณ์

—งามร่างกาย

—งามมารยาท

—งามจิตต์ใจ

ถ้าเขียนวงกลมซ้อนกัน ๔ วงอย่างนี้แล้วเขียนคำว่าอาภะณ์ — ร่างกาย — มารยาท — ใจ ประจำแต่ละช่อง ๆ ของวงกลมที่ซ้อนกันนั้น เอาคำว่าอาภรณ์ไว้ช่องนอกสุด แล้วเรียงเข้าไปตามลำดับ จะเห็นรูปร่างได้ชัด นี่แหละแผนกการสร้างความงามของคน คนงามอย่างสมบูณ์แบบ ต้องงามล้วนทั้ง ๔ ชั้นนี้ แต่จุดที่ประกันความงามของคนจริง ๆ คือจิตต์ใจซึ่งเป็นวงในสุดที่ผมเคยใช้ศัพท์ว่า "งามใน" **อาภรณ์แม้ล้ำค่า แต่ไปสวมอยู่กับคนใจร้ายก็ไม่ผิดอะไรกับแพรพรรณที่คลุมร่างอสรพิษ และถ้าอาภรณ์นั้นไปประดับร่างของคนใจชั่วช้าเลวทรามก็ไม่มีอะไรดียิ่งไปกว่าดอกไม้คลุมศพเท่าไรนัก** แต่ทั้งนี้ก็มิได้หมายความว่า พระพุทธศาสนาสอนคนเราให้ทอดทิ้งในความงามชั้นนอกเสียทีเดียว ก็หาไม่ เมื่อใช้เพชรนิลจินดามีค่าเป็นหัวแหวน ก็ควรจะได้ใช้เรือนแหวนที่ตบแต่งให้คู่ควรกัน

ผู้มีใจงาม ก็ควรจะได้จัดสรรค์อาภรณ์—ร่างกาย—และมารยาท อันเป็นเครื่องรับให้หมดจดคู่ควรกันด้วย

ส่วนประเด็นที่ว่า การแต่งกายของสุภาพสตรีเป็นเหตุที่ทำให้เกิดโรคคอรัปชั่นนั้น ก็มีส่วนที่น่าจะเป็นไปได้ เกือบเท่า ๆ กับความคลั่งใคล้ใหลหลงในสุรานารีของพวกสุภาพบุรุษ ที่ทำให้โรคที่กล่าวนั้นระบาดอยู่ทั่วไปทุกวันนี้เหมือนกัน

ที่ว่ายาทาเล็บ ทาปาก เป็นของสกปรก ในเมื่อเอาไปทาผิดที่นั้น ถูกแล้ว ของทุกสิ่งทุกอย่างถ้าลงได้ใช้ผิดที่แล้ว เป็นเสียทุกที หมวก รองเท้า กางเกง ที่ว่ามันดี มันก็ดีอยู่ที่ที่ของมันเท่านั้น ถ้าใครใช้ผิดที่มันก็ไม่ดี พลาดท่าเลยเสียคนไปเลย

อุบายที่ผมใช้อบรมอยู่ทุกวันนี้ ก็ไม่มีอะไร นอกจากพยายามชี้แจง ให้ประชาชนนิยมเป็นคนงามล้วน และใช้ของใช้คนก็อย่าให้ผิดที่ดีเท่านั้นเอง.

วิญญาณไปเกิด—กรรมทำให้จน

พระภิกษุประเทือง

วัดกองทอง บ้านหมอ

สระบุรี

๑. *เมื่อบุคคลตายแล้ว ดวงวิญญาณนั้นจะไปเกิดได้เพราะอะไรเป็นผู้นำหรือบุญที่เคยทำมาก่อนตาย ?.*

๒. เมื่อก่อนที่วิญญาณจะมาปฏิสนธินั้น ในดวง*วิญญาณมีความโลภ ความโกรธ ความหลง* ติดมาพร้อมด้วยหรือ ? อาตมาไม่เข้าใจ.

๓. คนที่เกิดเป็นคนมี หรือคนจนนั้นอาศัยกรรมอะไรเป็นเหตุ.

ตอบออกอากาศ

๒๔๕๗

๑. เท่าที่กระผมเข้าใจ จากหลักฐานต่าง ๆ เห็นว่าการเวียนว่ายตายเกิดของคนนั้น เนื่องจากมี **อุปาทานเป็นเหตุ และกรรมเป็นปัจจัย.**

อุปาทาน คือความยึดมั่นถือมั่นแห่งจิตความเกาะเกี่ยวเหนี่ยวรั้งที่จะเข้าสู่ภพต่างๆ เมื่อจิตยังมีอุปาทาน ก็ย่อมเป็นไปตามอำนาจแห่งอุปาทาน แต่สำเร็จได้มากน้อยเพียงใด ต้องอาศัยกรรมเป็นปัจจัย เปรียบเหมือนคนที่จะเดินทางไปเชียงใหม่หลายคนด้วยกัน แม้ว่าเขาเอาใจเข้าไปเกาะเกี่ยวยึดถือที่เชียงใหม่ด้วยกันก็จริง แต่ผู้ใดจะไปได้หรือไม่ เร็วหรือช้า สดวกสบาย หรือลำบากต้องมีทรัพย์เป็นปัจจัยอีกทีหนึ่ง ผู้มีทรัพย์มากอาจไปเครื่องบิน หรือโดยสารรถไฟที่สบาย ๆ ผู้มีทรัพย์รองลงมาอาจโดยสารรถที่ช้ากว่าเลวกว่า คนไม่มีทรัพย์เลย อาจต้องเดินไป อย่างนี้เป็นต้น, ความเป็น

ไประหว่างอุปาทานกับกรรมก็คล้าย ๆ กัน อุปาทานเป็นเหตุ กรรมเป็นปัจจัย **ยึดถือแน่วแน่ว่าจะไปเกิดสวรรค์แต่ไม่ทำกรรมที่เป็นปัจจัยแห่งสวรรค์ มัวแต่ทำบาปหยาบช้า ก็เมินเสียเถอะที่จะได้ไปสวรรค์**

๒. ถ้าจิตหรือวิญญาณนั้นยังมีกิเลส โลภ โกรธ หลงอยู่ คือยังไม่สิ้นกิเลส กิเลสก็ติดมาด้วย ความเป็นไประหว่างจิตกับกิเลสนั้น ขอให้โปรดเข้าใจว่าเหมือนผ้ากับสีที่ย้อมผ้า จิตเหมือนผืนผ้า ซึ่งสีเดิมขาวสอาด กิเลสเหมือนสีที่ย้อมผ้าให้เขียว เหลือง ดำ แดง ตราบใดที่ผ้ายังไม่ได้ถูกสำรอกเอาสีออก เมื่อผ้าไปสีก็ไปด้วย เพราะเป็นของติดอยู่ด้วยกัน ความเป็นไปของจิตระหว่างภพชาตินั้น ถ้าจะย่อส่วนเข้าดูใกล้ ๆ ก็ดูแต่จิตของเราเมื่อวานนี้ กับวันนี้ก็ได้วานนี้ เรารักใครคนหนึ่งอยู่ แม้ว่าเมื่อคืนเราหลับไปแล้วตื่นขึ้นวันนี้อารมณ์รักก็ยังค้างใจอยู่อีก ใช่หรือไม่ ?

๓. กรรมที่ทำให้คนจนในชาติต่อไป ได้แก่ กรรมประเภทเบียดเบียนทรัพย์ของคนอื่น เช่นโกงเขา

ชะโมยเขา ปล้นเขา ตลอดจนฉ้อราษฎร์บังหลวง กรรมพวกนี้ทำให้เกิดเป็นคนจน ถ้าหนักมากก็กลายเป็นเปรต ประเภท "*เปรตหิว*" (ขุปีปาสิกเปรต) คือหิวตลอดเวลา นับว่าจนที่สุด ทุกข์ที่สุด

ส่วนกรรมที่ทำให้คนมั่งมี ได้แก่สัมมาชีพ คนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ บริจาคทาน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

หนุ่มสาวเข้าวัดครึ

น.ส. จรูญศรี สุขมาก
๑๗ หมู่ ๔ ตลาดขวัญ
นนทบุรี

หนูเคยได้ยินคนโดยมาก พูดติเตียนหนุ่มสาวที่เข้าวัดทำบุญ ว่าเป็นคนคร่ำครึแปลว่าอย่างไรคะ ? และคนคร่ำครึมีลักษณะอย่างไร ? หนุ่มสาวที่เข้าวัด เป็นคนคร่ำครึจริงหรือไม่ ? ถ้าจริงหนูจะได้เลิกไปวัดกันเสียที

ตอบออกอากาศ

๒๔๑๗

ที่มีผู้ค่อนขอดว่า หนุ่มสาวที่ไปวัดทำบุญเป็นคนครึนั้น ผมเองก็ได้ยินมามากเหมือนกัน และก็ยังตอบ

ไม่ได้ว่า คำว่าครึ่ๆ เขาแปลว่าอย่างไร รู้แต่เพียงว่า ครึ่ หมายความว่าคร่ำครึ่ๆ อธิบายว่า สติ่ เลยไม่รู้เรื่องกัน

ความตั้งใจของคนพูด ดูเหมือนจะว่าคนเข้าวัดเป็นคนล้าสมัย หรือไม่ทันสมัย เรื่องนี้เท่าจริงอย่างไรน่าจะพิจารณากันด้วยเหตุผล ถ้าจะถือเพียงคำว่ากล่าวเสียดแทงของคนอื่น ก็เอาเป็นแน่นอนไม่ได้ การเข้าวัดไปนั่งสงบอยู่ในโบสถ์ ที่หอมตลบอบอวนด้วยกลิ่นธูปและควันเทียนนั้น เป็นการทันสมัยของคนประเภทหนึ่ง แต่คนอีกประเภทหนึ่ง คือประเภทไม่อยากเข้าวัด ก็ว่าไม่ทันสมัย, ส่วนการปล่อยตัวล่องลอยไปตามสังคม ซึ่งขยักล่อมด้วยระบำรำฟ้อน โซกซุ่มด้วยเหล้ายา ใช้ชีวิตเป็นเชื้อโหมไฟ คือ อยายมุข วันแล้ววันเล่า ถ้าคิดจะรักใครก็รักเอาๆ ถ้าพลาดรักก็กินยาตายไปๆ ที่ว่าเป็นการทันสมัยของคนประเภทหนึ่ง แต่คนอีกประเภทหนึ่ง อาจพากันสมเพชเวทนาทุเรศทุรังอยู่ก็ได้ จึงอยากจะให้คนทั้งสองพวกมาคิดถึงเหตุผลของชีวิตที่แท้จริงดูบ้าง แทนที่จะมามัวค่อนขอดกัน

หลักดำเนินชีวิตของคนเรา มีอยู่ ๒ หลัก คือ หลักโลก กับ หลักธรรม

หลักโลก หมายความว่าการดำเนินชีวิต เกี่ยวเนื่องอยู่กับโลก ต้องจัดตัวเองให้เหมาะกับเรื่องของโลก เรื่องของโลกเป็นเรื่องไม่คงที่ไม่แน่ไม่นอน เพราะขึ้นอยู่กับอารมณ์ และสิ่งแวดล้อม ความนิยมของทางด้านโลกแปรเปลี่ยนไปเสมอ สมัยก่อน ใครนุ่งผ้าจูงกระเบน เขานิยมว่าคนทันสมัย ต่อมาก็เลิกนุ่งผ้าจูงกระเบน ผู้ชายหันมานุ่งกางเกง ฝ่ายผู้หญิงก็หันไปนุ่งผ้าถุง นุ่งกะโปรง นุ่งมินิสุด และอะไรต่ออะไรอีกหลายอย่าง ผมก็เรียกไม่ค่อยถูก, การร้องรำทำเพลงก็เหมือนกัน ประเดี๋ยวชื่อลิเก ประเดี๋ยวชื่อละคร ประเดี๋ยวชื่อหนัง ชื่อรำวง ชื่อเต้นรำ และก็ไม่รู้จะชื่ออะไรต่อไปอีกบ้าง เป็นอย่างนี้แหละเรื่องของโลก ถึงการทำมาหากินก็ต้องปรับปรุงแก้ไขไปตามโลก ยึดหลักยึกมั่นไม่ได้ จนกระทั่งความรู้ความฉลาดก็ต้องให้ทันความเปลี่ยนแปลงของโลก คนที่ไม่ปรับปรุงตัวเองให้ทันโลก เช่นมาถึง

ขึ้นแล้วก็ยังมั่นคงกว่าจีนกับญี่ปุ่นยังรบกันอยู่ เหมือนเมื่อยี่สิบปีก่อนโน้น อย่างนี้เรียกว่าคนไม่ทันสมัย หรือคนครึ

คำว่า "สมัยๆ" นั้น แปลว่า "เวลา" เรื่องของโลกเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับกาล เวลา เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป เรื่องของโลกก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย ของที่ขึ้นอยู่กับกาลเวลานี้เรียกตามภาษาพระว่า "กาลิกะ" แปลว่า "ขึ้นอยู่กับกาลเวลา" หรือ "เนื่องด้วยกาลเวลา" ของพวกนี้จะดีหรือไม่ดีก็ขึ้นอยู่กับกาลเวลา ไม่เป็นอิสระแก่ตัวเองว่ามานี้เรียกว่าหลักโลก,

ส่วนหลักหนึ่ง คือ **หลักธรรม** ธรรมะเป็นสิ่งคงตัวอยู่ตัว ไม่ขึ้นกับกาลเวลา เรียกว่า **"อกาลิกะ"** (เช่น คำว่า อกาลิโก ในบทพระธรรมคุณ ก็หมายความว่าธรรมะ ไม่ขึ้นอยู่กับกาลเวลา) ธรรมะเป็นของแก่คร่ำคร่าไม่เป็น ต้องมีความหมายเท่าตัวอยู่เสมอ ถ้าใครเปลี่ยนแล้วเสีย เช่นความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา ความรอบคอบ ฯลฯ เหล่า

นั้น เมื่อหลายพันปีก่อนโน้นก็ใช้หลักธรรมอย่างนั้น ถึงทุกวันนี้ก็ต้องใช้หลักนั้นต่อไปอีกกี่ร้อยกี่พันปีก็ต้องใช้หลักนั้น ไม่ใช่ว่าความผิดถูกเวทีกันแต่สมัยโบราณ มาสมัยนี้ใช้ไม่ได้ ไม่ใช่อย่างนั้น หลักความดีนี้เรียกว่าหลักธรรม เป็นหลักคือสระในคนเอง ไม่ขึ้นอยู่กับกาลเวลา เพราะฉะนั้น ธรรมะจึงไม่มีล้าสมัย ไม่มีทันสมัย การล้าสมัย และการทันสมัย เป็นเรื่องของหลักโลกเท่านั้น ธรรมะเป็นของคงที่ แต่โลกย่อมเหมาะสมกับธรรมทุกยุคทุกสมัยเข้าเอง

เมื่อการดำเนินชีวิตมีอยู่ ๒ หลัก คนฉลาดย่อมพยายามดำเนินชีวิตให้ได้ทั้งสองหลัก เรียกว่า โลกไม่ให้ช้า ธรรมไม่ให้เสีย คือ ต้องปรับปรุงตัวให้ทันโลก เป็นคนหูตาสว่างอยู่เสมอ แต่หลักธรรมก็ยืนที่ไว้

ไม่เป็นคนตื่นโลกแล้วลืมธรรมะ *ถ้าทิ้งหลักโลกเสียเลย ก็เป็นคนล้าสมัย ที่เขาเรียกว่าครึ แต่ถ้าทิ้งหลักธรรมก็เป็นคนเสียที่เรียกว่าเสียผู้เสียคน*

การดำเนินชีวิตที่ดีนั้น มิใช่จะเปลี่ยนไปทุกอย่าง เคยกินข้าวทางปากหายใจทางจมูก เมื่อมันยังใช้ได้อยู่ก็ใช้หลักเดิมได้ ไม่จำเป็นต้องกินทางจมูก หายใจทางปาก เอาอย่างคนไข้ในโรงพยาบาล

การเข้าวัดฟังเทศน์นั้น เป็นหลักธรรม ไม่ใช่หลักโลก จึงไม่มีการล้าสมัย พระมหากษัตริย์ผู้เป็นพระประมุขของชาติไทยเราก็ทรงบำเพ็ญ เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า การเข้าวัดไม่เป็นการล้าสมัยของไทย, ถ้าจะว่าข้างฝรั่ง ฝรั่งหนุ่มๆ สาวๆ เขาก็ไปวัดกันทั้งนั้น จึงยืนยันได้อีกว่า การเข้าวัดไม่ล้าสมัยของฝรั่งด้วย, ตกลงว่าไทยก็ไม่ล้าสมัย ฝรั่งก็ไม่ล้าสมัย ส่วนคนที่ล้าสมัยก็เห็นจะเป็นการล้าสมัยของเขาเอง ไม่ใช่สมัยไทย

หรือสมัยฝรั่ง เขานึกเอาเองแล้วก็ว่าเอาเอง เราอย่าไปถือเป็นอารมณ์เลย คนประเภทนี้ กว่าจะไปวัดกับเขาที่ก็ไม่ได้เข้าโบสถ์แล้วลัดไปเข้าหลุมทางหลังวัดเลย.

อายุ ศาสนา—ศีลทาน

พระใบฎีกาพัว สุทสโน

วัดปรางค์มุนี ต. ม่วงหมู่
สิงหบุรี

๑. บุคคลโดยมากพูดกันว่า พระพุทธศาสนาของเรามีอายุ ๕,๐๐๐ ปี และจะถึงกึ่งพุทธกาลใน พ.ศ. ๒๕๐๐ นี้แล้ว อยากทราบว่า พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติศาสนาไว้เพียง ๕,๐๐๐ ปี จริงหรือไม่ ?

๒. ธรรมดึกบางท่าน แสดงธรรมว่า บุคคลที่ไม่มีนิจศีล (คือรักษาศีลห้าบริสุทธิ์เป็นนิจ) ย่อมทำบุญไม่ได้บุญ

ระยวชนาค ทอดกฐิน ฟังธรรม สร้าง โยถส์วิหาร ฯลฯ ก็เสียผลเปล่า อย่าง นี้เป็นความจริงหรือไม่ ?

ตอบออกอากาศ

๒๔๘๗

๑. เรื่องอายุพระศาสนา ที่เชื่อกันว่าจะตั้งอยู่ได้เพียง ๕,๐๐๐ ปีนั้น เป็นการเก็บเอาถ้อยคำผสมผะเสมาจากเรื่องต่าง ๆ มาเชื่อ กระผมยังไม่พบหลักฐานที่เป็นพระพุทธวจนะจริง ๆ เลยไม่อยากเชื่อ

และก็อยากจะเรียนว่า การที่พวกเราพากันห่วงอายุพระศาสนาว่าจะหมดจะสิ้น ก็ดีอยู่ แต่ก็ไม่ใช่เรื่องสำคัญนัก ที่สำคัญและแน่ที่สุด ก็คืออายุของเราจะหมดเป็นเรื่องที่น่าห่วงมาก อายุของเราหมดแน่ ๆ และ

ไม่รู้เสียด้วยว่า จะหมดลงวันนี้หรือวันไหน แต่อย่างช้าก็คงไม่เกิน ๑๐๐ ปี ทุกคนควรจะริบทำตัวให้เป็นประโยชน์ *การที่เราหันมาห่วงอายุของตนเองแล้วเร่งทำความดีย่อมเป็นการต่ออายุพระศาสนาไปในตัว* เพราะว่าตราบใดที่พุทธศาสนิกยังปฏิบัติปฏิบัติชอบอยู่ ศาสนาก็ยังคงตั้งอยู่ได้ แต่ถ้าพวกเราไปห่วงแต่อายุพระศาสนา ลืมนึกถึงอายุของตัวเอง มีแต่ทำความชั่วกันวุ่นวาย พระศาสนาก็อาจถึงแก่สิ้นอายุลงเมื่อไรก็ได้

๒. ไม่จริง การทำบุญก็ย่อมได้บุญ แต่ถ้าผู้ทำบุญเป็นคนมีศีลด้วย ก็ได้บุญมาก ขอให้จำหลักไว้ง่ายๆ ว่า การทำบุญมี ๓ วิธี คือ

— *ให้ทาน*

— *รักษาศีล*

— *ภาวนาอบรมจิต*

ถ้าคนรักษาศีลด้วย ให้ทานด้วย ก็เป็นการทำบุญสองต่อ (ศีล+ทาน) ได้บุญจากศีลด้วยจากทาน

ด้วย ถ้าผู้ใดรักษาศีลด้วยให้ทานด้วย ฟังเทศน์อบรมใจด้วยก็เย็นการทำบุญ ๓ ต่อ (ศีล+ทาน+ภาวนาได้บุญมากขึ้น)

การแสดงว่า ถ้าไม่มีศีลแล้ว ทำบุญเท่าไร ๆ ก็ไม่ได้บุญ ไม่ถูก

สมเหตุสมผล—นิพพานสูญ

พระมหาชลอ โชคปัญโญ
วัดเกลือวัลยวรวิหาร ชนบุรี

ด้วยอาตมาได้สนใจ ราย การ อบ รม ทหารของท่านในวันพุธ ทุก ๆ วันตลอดมา บัดนี้มีความสงสัยจึงขอถาม

๑. มีบางคนกล่าวว่า เหตุ กับ ผล ย่อมสมกันเสมอ (คือเท่ากัน) แต่เพราะอะไร กรรมบางอย่างที่บุคคลทำลง เช่น ทำชั่วเพียงชั่วโมงเดียว แต่ต้องโทษหลาย ๆ ปี ดังนี้เป็นต้น.?

๒. ที่ว่า นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่งนั้น ใครเป็นผู้เสวยสุข เพราะท่านว่านิพพานสูญ นิพพานปราศจากตัวตน

ตอบออกอากาศ

๒๔๘๗

๑. ที่ว่าเหตุนับผลสมกันนั้น เป็นการพูดถูกต้อง แล้วที่ว่า **"สม"** นั้น หมายความว่า ชนิดเดียวกัน หรือประเภทเดียวกัน เช่นทำบุญ แล้วได้บุญ ทำบาป แล้วได้บาป ชะโมยของเขาแล้วติดคุก ฯลฯ อย่างนี้เรียกว่า เหตุกับผลสมกัน

ที่นี้ท่านมหาไขความว่า สมกันก็คือเท่ากัน มันเลยยุ่ง ที่จริง **สมกัน** กับ **เท่ากัน** หมายความคนละอย่าง คำว่าเท่ากัน เราใช้ทางระยะทางขนาด หรือทางปริมาณ

ผลย่อมสมกับเหตุ คือเหตุดีผลก็ดี เหตุชั่วผลก็ชั่ว แต่โดยธรรมดาแล้ว ผลย่อมจะมากกว่าเหตุอยู่เสมอ เช่นปลูกข้าวเมล็ดเดียวแต่เวลาได้ ๆ ได้ตั้งหลายสิบเม็ด เกี่ยวกับกรรมก็เหมือนกัน เราตีหัวใครตุ๊บเดียว

ใช้เวลา ๑ นาทีเท่านั้น แต่เวลารับโทษแทนที่จะจำคุกเพียง ๑ นาที กลายเป็น ๑ เดือน หรือ ๑ ปี ไม่ต้องอื่นไกล เพียงแต่เราทำมิดยาดมือตัวเอง ครึ่งวินาทีเท่านั้นก็ได้แผล แต่ผลของมันทำให้เราเจ็บอยู่หลายวัน ถึงทางดีก็เหมือนกัน เราเรียนหนังสืออยู่สิบปี แต่ได้ความรู้มาทำมาหากินจนตาย เห็นกันอยู่ทั่วไปแล้ว

๒. ก่อนอื่นโปรดอย่าลืมว่า คำว่านิพพานสูญ ๆ นั้น คือสูญจากกิเลส หมายความว่า ไม่มีกิเลสตกค้างอยู่ในจิตที่บรรลุนิพพานแล้วเลย สูญในที่นี้แปลว่า ว่างเปล่า หรือไม่มี หมายความว่าว่างจากกิเลส ไม่มีกิเลส ไม่ใช่หมายความว่าไม่มีผู้บรรลุนิพพาน

เหมือนคนเป็นไข้มาก่อน รักษาไข้หายเด็ดขาด แล้วไม่มีไข้ในตัวเลย แต่คนผู้หายไข้นั้นก็ยังอยู่

และที่ว่านิพพานปราศจากตัวตนนั้น หมายความว่าจิตที่บรรลุนิพพานแล้ว ปราศจากความยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นเรา เป็นของเรา นี่เป็นสภาพของนิพพาน

เมื่อทรายสภาพของนิพพานแล้ว ก็พอจะทราบได้ว่า ใครเป็นผู้เสวยสุขในนิพพานนั้นเพราะผู้ใดบรรลุนิพพาน ผู้นั้นก็เป็นผู้เสวยสุข และการที่เรารู้ว่า ท่านผู้บรรลุได้เสวยสุขก็เพราะท่านผู้ได้บรรลุแล้ว (แต่ยังมีชีวิตอยู่) ได้กล่าวสรรเสริญพระนิพพานเช่นนั้น ทั้งอาการที่ท่านเหล่านั้นแสดงออก ทางกายทางวาจา ก็สงบเยือกเย็นสมกับผู้มีสุขแท้

อุเบกขา—ชนะทุกข์—พระพุทธเจ้า

ชวลิต แก้วมุข
ร.ร. บ้านหมี่ "ปานขาว" ลพบุรี

ผม ชวลิต แก้วมุข ชั้น ม. ๕ ข. ขอถามข้อข้องใจ ๓ ข้อ

๑. สมมุติว่า ผมทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งผู้ใหญ่เห็นว่าสมควร แล้วมาตักเตือนผม แต่ผมทำเฉย ๆ เสียไม่เอาใจใส่ เพราะถือว่าผมปฏิบัติตามธรรม พรหมวิหารข้อว่า อุเบกขา อย่างนี้ถูกหรือไม่?

๒. พระพุทธเจ้าทรงชนะความทุกข์ได้ด้วยวิธีใด ?

๓. พุทธะนั้นมีแต่พระสมณโคดมองค์เดียวหรือมีหลายองค์ ใครบ้าง?

ตอบออกอากาศ

๒๔๖๗

คุณชวลิต เข้าใจธรรมะผิดไปเสียแล้ว คนที่ผู้ใหญ่ว่ากล่าวตักเตือนเท่าไร ๆ ก็เฉยเสีย ถือว่า ตัวอุเบกขานั้น ไม่ใช่อุเบกขา เฉยแบบนั้น เรียกว่า โง่ เป็นประเภทโง่ด้าน ได้อ่านบทความที่พิมพ์แจกคราววันครบรอบ ๒ ปีแล้วมิใช่หรือ เรื่องโรคถัมภะ ได้บอกไว้แล้วว่า โง่มีสองประเภท คือ โง่ดิ่ง กับโง่ด้าน เฉยแบบคุณชวลิตว่านั้น ตรงกับโง่ด้าน คือใจมันด้านเสียแล้ว ด้านจนไม่รู้จักเจ็บ ไม่รู้จักอาย ส่วนอุเบกขาในพรหมวิหารนั้น คือวางตัวเป็นกลาง เพื่อไม่ให้เสียความยุติธรรม เช่นถ้าคุณชวลิตเป็นครู แล้วน้องของคุณชวลิตเป็นนักเรียนไปก่อการวิวาทกับเด็กอื่น เมื่อคุณชวลิตรู้ว่าน้องเป็นฝ่ายผิด ก็วางความรักในฐานเป็นพี่เป็นน้องกันเสียก่อน ลงโทษน้องตามระเบียบ ไม่ให้เสียยุติธรรม ที่วางความรักไว้ก่อน เพื่อรักษาความยุติธรรมนี่แหละ เรียกว่าอุเบกขา ที่เราชอบพูดกันว่า

วางอุเบกขา หรือวางเฉย, การวางความชั่วไว้ก่อน เพื่อรักษายุติธรรมก็เป็นอุเบกขาเหมือนกัน

๒. *พระพุทธเจ้าทรงชนะทุกข์ได้ด้วยความพยายามละความชั่ว และพยายามทำความดี ตามปกติความทุกข์ติดอยู่กับความชั่ว ทิ้งความชั่วเสียทุกข์ก็หลุดไปด้วย*

๓. "พุทธะ" มีหลายองค์คำว่า พุทธะๆ หมายถึงท่านผู้ตรัสรู้ธรรม. ตรัสรู้แล้วสอนคนอื่นไม่เป็น เรียกว่าพระ **ปัจเจกพุทธะ**. ตรัสรู้แล้วสอนคนอื่นด้วย เรียกว่าพระ **สัมมาสัมพุทธะ** (เช่นพระพุทธเจ้าของเรา) ที่นั่งคนที่ได้ฟังเทศน์ของพระสัมมาสัมพุทธะแล้วตรัสรู้ตาม เรียกว่าพระ **สาวกพุทธะ** มีอยู่ ๓ ประเภท, เฉพาะพระสัมมาสัมพุทธะนั้น ในชั่วศาสนานี้มีอยู่องค์เดียว คือพระสมณะโคดม

เรื่อง จิต–กรรม

ตอบคุณชลอ ฉายวิโรจน์

ออกอากาศ พุธ ๒๒ ธ.ค. ๕๗

สวัสดี พี่น้องทหารที่รัก และผู้เข้ารับฟังการอบรมทุกท่าน

เมื่อปลายเดือนพฤศจิกายนที่ล่วงมานี้ การตอบปัญหาท้ายรายการอบรม ข้าพเจ้าได้รวบรัดเสียหลายฉบับ ท่านผู้ฟังประจำก็เห็นจะพอสังเกตได้ แม้แต่ตอนบรรยายธรรมะก็มีกระท่อนกระแท่นไปบ้าง เนื่องจากเป็นระยะที่สังขารของข้าพเจ้ามันเกิดติดขัดขึ้นมา ต้องเกือดร้อนให้หมอผ่าตัด ทางการอบรมบางวันพูดต้องยันทึกเสียงมาออกอากาศ ในระหว่างที่หลุกขลุกขลักที่ว่านี่แหละ มีจดหมายฉบับหนึ่งของท่านผู้ฟังเข้ามาว่าระตอบแต่ข้าพเจ้าขอกว่าขอผ่านไปก่อน จะเอาไว้ตอบต่างหาก

เพราะเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณาด้วยเหตุผลละเอียด และต้องการเวลาตอบหลาย ๆ นาทีอยู่บ้าง

จดหมายที่ว่านี้คือจดหมายของ **คุณชลอ ฉายวิโรจน์** ครูโรงเรียนบ้านบึง **อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี** ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นปัญหาที่น่าจะนำมาสู่การศึกษาของผู้รับอบรมทั่วไป ซึ่งแม้ว่าการนำมาเฉลยคราวนี้ ข้าพเจ้าจะไม่ทำความแจ่มแจ้งได้อย่างสิ้นเชิงก็ตาม ก่อนจะเข้าสู่ประเด็นต่าง ๆ จะขอให้เจ้าหน้าที่อ่านจดหมายให้ฟัง

(เจ้าหน้าที่อ่านจดหมายดังต่อไปนี้)

โรงเรียนบ้านบึง ชลบุรี

๑๕ กันยายน ๒๔๙๗

เรียน ท่านอนุศาสนาจารย์ที่เคารพ

ผมเป็นคนหนึ่งที่สนใจรายการอบรมศีลธรรมของท่านมาก และผมไม่เคย

เว้นการฟังรายการนี้เลยนับแต่ได้รู้ว่ามี
รายการนี้ แต่ออกจะรู้สึกเสียใจมากที่
ซื้อเครื่องรับวิทยุช้าไป คือผมเริ่มได้ฟัง
การอบรมของท่านเป็นครั้งแรกก็คือเรื่อง
โลกธรรม ผมรู้สึกคิดต่ำและเข้าใจการ
อบรมเป็นส่วนมาก ที่ชอบมากเป็นพิเศษ
ก็คือ วิธีพูดและวิธีเปรียบเทียบของท่าน.
ผมอยากให้คนส่วนมากได้มีโอกาสฟัง
รายการนี้ (และผมอยากให้มีการสอน
ศีลธรรมกันโดยวิธีเช่นนี้มากๆ ผมเอง
เป็นคนหนุ่ม แต่สนใจในเรื่องพุทธศาสนา
มากคนหนึ่ง นับถือศาสนาพุทธและยินดี
ที่ตัวเองเกิดมาเป็นพุทธศาสนิกชน) ผม
อยากจะเขียนจดหมายมาสนทนากับท่าน
นานแล้ว เพราะผมสนใจรายการอบรม
ศีลธรรมมากที่สุด และรู้สึกรักและ

เคารพท่านตั้งแต่ยังไม่ได้เห็นตัว เมื่อเร็วๆ นี้ก็ได้ดูภาพของท่านในหนังสือพิมพ์สยามนิกร แต่เห็นภาพที่ไม่สู้แจ่มชัดนัก ทุกคราวที่ท่านไปแสดงปาฐกถา เมื่อผมได้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ ผมสนใจอยากจะได้ร่วมฟังด้วย แต่โอกาสไม่อำนวย เพราะผมอยู่ต่างจังหวัด (และต้องปฏิบัติราชการทุกวัน เช่นข้าราชการอื่นๆ การไปมาก็เร่งร้อน แม้ว่าท่านจะได้ปาฐกถาในวันหยุดราชการ และถ้ายิ่งเย็นวันธรรมดาก็ยิ่งไม่มีโอกาส ผมใคร่จะขอให้ท่านรวบรวมเรื่องที่ท่านแสดงปาฐกถาตลอดจนเรื่องที่พูดในรายการอบรมพิมพ์ขึ้นจำหน่าย ผมคาดว่ามีผู้ต้องการไม่น้อย เพราะผู้ฟังรายการนี้มีอยู่ทั่วประเทศไทย) ผมคิดว่าคงไม่ยาก

ที่ท่านจะจัดทำขึ้น แม้ว่าการอบรมหรือการตอบปัญหาธรรมะของท่านจะเป็นไปโดยปากเปล่าก็ตาม ถ้าได้เขียนเป็นหนังสือจะสละสลวยและน่าอ่านน่าฟังขึ้นอีกมาก โดยอาศัยแนวเดียวกับที่ท่านได้อบรมมาแล้ว นับว่าเป็นการแสดงกุศลเจตนาอันน่านิยมอย่างยิ่ง เพราะผู้ที่อยากได้ก็จะสมใจ และผู้ที่ยังไม่เคยอ่านไม่เคยฟัง จะได้มีส่วนได้ชายชิงคิมค่าในหลักธรรมของพุทธองค์ยิ่งขึ้นอีกด้วย ผมรู้ว่ามีคนเรียกร้องเช่นนี้มาแล้ว แต่ผมขอเรียกร้องเพิ่มมาอีก ๑ เสียง

บางครั้งผมก็เกิดสงสัยเหมือนกัน แต่ไม่ได้ถาม เพราะผู้ฟังหลายท่านก็สนใจถามกันมามาก ปัญหาก็

ยังตอบไม่หมด ผมสนับสนุนการตอบปัญหาที่คั่งค้างในตอนดึก คืนนี้ก็พังอยู่จนจบรายการ แต่คนส่วนมากไม่เห็นด้วยก็จนใจ เรื่องที่ผมยังข้องใจมากก็คือเรื่องการเกิด (ผมแยกไม่ออก ว่าเรื่องใดตอนใดที่พระพุทธองค์ตรัสด้วยโอษฐ์ของพระองค์ และตอนใดเป็นของท่านอรรถกถาจารย์อธิบายขึ้นภายหลัง หรือตอนใดเป็นอุทาหรณ์ที่พระพุทธองค์ชักมาตรัสสั่งสอน) ผมเป็นครูสอนวิทยาศาสตร์ เห็นว่าหลักธรรมของพระพุทธศาสนาสอดคล้องกับวิทยาศาสตร์อย่างดียิ่ง เท่าที่จำได้ดูเหมือนท่านได้ตอบเรื่องการเกิดไปครั้งหนึ่งว่ามีผลจากกรรมดีกรรมชั่วของบุคคล

ผู้เกิด และกรรมดีกรรมชั่วนี้อาจติดตามไปในภพอื่นด้วย ผมรู้สึกงงๆ ว่า จะขัดแย้งกับทางวิทยาศาสตร์ เพราะทางวิทยาศาสตร์ การตายเท่ากับเป็นการสิ้นสุดกรรมของบุคคลผู้ตายแล้ว (หากไม่พูดถึงวิญญาณศาสตร์ซึ่งเป็นเรื่องที่มองเห็นและเข้าใจยาก และไม่ยอมรับกันทั่วไปนัก) ผมนอนคิดอยู่หลายวันถึงปัญหาข้อนี้ เพราะว่าผมเชื่อหลักที่ว่า "ทำดีได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว" *และผู้ใดประกอบกรรม กรรมนั้นไม่สูญหาย ต้องตอบสนอง แต่จะตอบสนองตามเงื่อนเวลา และตอบสนองได้ทั้งโดยทางตรง และโดยอ้อม ผมเชื่อไปในทำนองนี้ กรรมไม่ได้สนองผู้กระทำเองเสมอไป* แต่

ผลของมันไม่สูญเช่น นาย ก. มหาเศรษฐีร่ำรวยขึ้นด้วยการฉ้อโกงเบียดเบียนต่างๆ นาๆ เมื่อนาย ก. ตายไป นาย ก. ก็สิ้นกรรมไป แต่ผลแห่งกรรมที่ประกอบไว้ยังคงอยู่คือตกทอดแก่ทายาท ลูกอาจจะเป็นคนเกกมะเหรก สำมะเลเทเมา ผลาญทรัพย์สิน หรือถ้าชั้นลูกยังสุขสบายชั้นหลานก็มีอันเป็นไป เรียกว่ากรรมข้าม Generation ผมเชื่อว่าการเกิดนั้นกรรมมันขาดตอนไปแล้ว หรือจะตอบสนองก็ตอบสนองตัวเอง ขณะที่ยังไม่ตาย เช่นคนที่เคยยิงค่างมาเมื่อหนุ่ม เมื่อตอนจะตายจิตประวัติถึงค่าง มีการดิ้นทุรนทุรายเหมือนค่าง และร้องครวญครางเสียงเหมือนกัน เมื่อตายไปแล้วก็สูญหมดกรรม

ไป ความเข้าใจของผมเป็นเช่นนี้ ถูกหรือผิด ผมใคร่จะได้ฟังปัญหาเรื่องการเกิดให้กระจ่างชัด

และอีกประการหนึ่งที่ว่า คนเราตายไปแล้วเกิดจริงหรือไม่ และมีผลกรรมติดตามไปเป็นเงาจริงหรือ ความคิดเช่นนี้จะค้านกับหลัก วิทยาศาสตร์ใหม่ เมื่อพลเมืองของโลกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และทฤษฎีว่าด้วยการเกิดตามหลักสูติศาสตร์ก็พิสูจน์ว่า กรรมขาดตอนไปแล้ว และการเกิดก็เป็นไปตามกลวิธีของศาสตร์นั้น

จะเป็นความคิดที่ผิดไหม หากลูกที่เกิดมาไม่สมประกอบหรือมีอาการเป็นไปต่าง ๆ เพราะกรรมจากพ่อแม่ก่อขึ้นไว้ โดยที่กรรมนั้นไม่ได้ติดตัวมาจากชาติเดิมของเด็กนั้น ตามหลักวิทยาศาสตร์

นรก และ สวรรค์ ซึ่ง ท่าน เอง ก็เคยได้ตอบปัญหา ธรรม เป็น เพียง สิ่งซึ่ง อรรถ กถาจารย์ ท่าน อธิบาย โดยโวหารจริงหรือไม่ ถ้าว่านรกสวรรค์ไม่มี และกฎแห่งกรรมวนเวียนไปตามหลักวิทยาศาสตร์เช่นที่ผมได้กล่าวแล้ว จะเป็นหลักที่ผิดไหม พระพุทธเจ้า ได้ ทรง สั่ง สอนอย่างไรในเรื่องนี้

ผมขอกราบขอบพระคุณมาล่วงหน้าที่ได้รบกวนท่านอนุศาสนาจารย์ ผมสงสัยในเรื่องนี้มานานเต็มที เวลาใครมาถามเรื่องการเกิด การตาย ก็ยังไม่มีความรู้จริงและ ยังไม่มี ความ เข้าใจ ที่ถ่องแท้ จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้แจ้งชัดได้ ขอท่านได้โปรดอธิบายให้แจ่มชัดด้วย

โดยความเคารพและนับถือ

(ลงชื่อ) *ชลอ ฉายวิโรจน์*

ครู ร.ร. บ้านบึง อ. บ้านบึง ชลบุรี

จากจดหมายที่ท่านได้ฟังค่อนข้างจะยาวนี้ เมื่อสรุปแล้ว คงมีปัญหาอยู่ ๓ ข้อ คือ:—

ข้อ ๑ เรื่องจิตใหรือวิญญาณ เจ้าของปัญหาถามว่า คนตายแล้วจิตไปเกิดในภพใหม่จริงหรือไม่ ? และตั้งประเด็นไว้ว่า ถ้าจริง ทำไมสถิติคนเกิดจึงมีมากขึ้นกว่าเดิม

ข้อ ๒ เรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม ผู้ถามแสดงทัศนะว่า ตามทางวิทยาศาสตร์เมื่อคนตายลงกรรมก็สิ้นสุดลงด้วย คือยกเลิกการให้ผลต่อไป จึงถามว่า ทัศนะของพระพุทธศาสนามีว่าอย่างไร ? และฝากข้อถามซักไว้ว่า เด็กที่เกิดมามีอวัยวะไม่สมประกอบ จะเป็นการรับผลกรรมจากบิดามารดาได้หรือไม่ เพราะเด็กเองก็เพิ่งเกิดยังไม่ได้ทำกรรมอะไร ?

ข้อ ๓ เรื่อง นรก—สวรรค์ เป็นปัญหาที่มีผู้ถามมามาก และได้ตอบไปแล้วก็มาก จำได้ว่าตอบไปหลังจดหมายของคุณซลอก็มี และที่ยังค้างตอบก็ไม่น้อย คือถามว่า นรก—สวรรค์ มีจริงหรือไม่ พระพุทธเจ้าตรัส

ไว้อย่างไร ข้อนี้ขอให้เป็นปัญหาแถมท้าย ถ้าเป็นอาหารก็ยกไว้เป็นประเภทของหวาน ซึ่งเป็นเรื่องแถมพกอาหารประจำมื้อ ลองตอบ ๒ ข้อต้นดูก่อน ถ้ามีเวลาพอก็จะตอบข้อที่ ๓ ด้วย

ปัญหาข้อที่ ๑ เรื่องจิตหรือวิญญาณ

ก่อนที่จะตอบข้าพเจ้าขอทำความเข้าใจสักนิดหน่อย ก่อนว่า จิตหรือวิญญาณหมายถึงอะไร

คืออย่างนี้ ตัวเราคนหนึ่งๆ นี้ มีส่วนประกอบสำคัญอยู่สองส่วน (นี่เคยบรรยายมาแล้ว เป็นแต่ฟื้นความจำ) คือส่วนที่เอามือจับต้องได้ หรือตาเห็นได้ หรือหูฟังได้ รวมเรียกว่าส่วนรูป นี่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเป็นส่วนละเอียด จับต้องไม่ได้ ดูไม่เห็น ฟังไม่ได้ยิน พิสูจน์ด้วยวัตถุไม่ได้ เรียกว่าส่วนนาม ส่วนรูปนั้นว่ากันง่ายๆ ก็คือร่างกาย ส่วนนามนั้นว่ากันง่ายๆ ก็คือ ใจ, *กาย กับ ใจ รวมกันอยู่จึงเป็นคน* เข้า

ใจตรงนี้ไว้เสียตอนหนึ่งก่อน และก็ทรายไว้เสียด้วยว่า คำว่าใจ ๆ น่ะเรียกได้หลายอย่าง เรียกว่าจิตก็ได้ เรียกว่าใจก็ได้ เรียกว่าวิญญาณก็ได้ คำว่าจิตก็คือ ใจก็คือ วิญญาณก็คือ หมายถึงสิ่ง ๆ เดียวกัน คือหมายถึงธรรมชาติชนิดหนึ่ง เป็นของกายสิทธิ์ซึ่งสิงอยู่ในร่างกายของคนที่มีชีวิตทุกคน

เอาละ ทีนี้ย้อนเข้าปัญหา ผู้ถามถามว่า คนตายแล้วไปเกิดอีกหรือไม่ ? เรื่องนี้ก่อนจะพูดกันถึงว่าเกิดอีกหรือไม่ ก็ต้องพิจารณาถึงการตายเสียก่อน ที่ว่าคนตาย ๆ น่ะอะไรมันตาย ร่างกายตายหรือจิตใจตาย ? หรือตายหมดทั้งสองอย่าง เพราะได้กล่าวมาแล้วว่าที่จะเป็นคนได้ ต้องมีส่วนประกอบ ๒ ส่วน คือส่วนกายกับส่วนใจ การตายของคน ทางศาสนาถือว่าเป็นเรื่องของร่างกาย คือร่างกายเป็นส่วนผสมขึ้นด้วยวัตถุธาตุไป ๆ นาน ๆ เข้า มันหมดยาง หรือหมดอายุที่มันจะอยู่ได้ มันก็สลายลง เรื่องของร่างกายก็คือวัตถุธาตุเรา ๆ นี่เอง แตกได้ พังได้ อาการที่มันแตก หรือธาตุ

ที่เป็นส่วนผสม มันแยกย้ายกันไปตามกาละ นี่แหละเรา เรียกว่าตาย ส่วนจิตใจนั้น เป็นธรรมชาติอีกอันหนึ่ง ต่างหากจากร่างกายเป็นแต่อาศัยอยู่ในร่างกาย เหมือน คนอาศัยอยู่ในบ้าน คนก็เป็นอันหนึ่งต่างหากจากตัวบ้าน คนกับตัวบ้านแม้อยู่ด้วยกัน ก็ เป็น อัน เดียว กันไม่ได้ เลย *เมื่อบ้านผุพังลง ก็ไม่ใช่หมายความว่า คนในบ้าน ต้องผุพังไปด้วย เพราะเป็นคนละอัน เรื่องกายกับใจก็เหมือนกัน เมื่อกายมันตาย ก็ไม่หมายความว่า ใจได้ตายไปด้วย รวมความว่าที่ว่าตาย ๆ นั้น ร่างกายมันตาย ส่วนใจไม่ได้ตายด้วย.*

ทีนี้เราลองนึกดูซิว่า ในข้อเปรียบเทียบเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนกับบ้านที่ว่ามาแล้ว ถ้าบ้านผุพังลง เสียรูปทรง คนอยู่ไม่ได้แล้ว มีคนถามเราว่า "**นี่คุณ บ้านหลังนี้พังหมดแล้ว แล้วคนเจ้าของบ้านหายไป ไหน ?**" เราจะตอบว่าอย่างไร ? เราก็ต้องตอบว่า "**เขาออกไปหาที่อยู่ใหม่ละซิคุณ บ้านเก่ามันอยู่ไม่ได้แล้วนี่**" และความจริงก็เป็นเช่นนั้น เจ้าของบ้านก็

จะต้องออกไปหาที่อยู่ใหม่เป็นธรรมดา ความเป็นไประหว่างกายกับใจก็เหมือนกัน เมื่อบ้านคือร่างกายผุพัง คือตายลง เจ้าของบ้านคือใจก็ออกไปจากร่างกาย ออกแล้วไปอยู่ที่ไหน นั่นว่ากันต่างหาก ตอนนี้ขมวดเข้าไปอีกทีหนึ่งว่า เมื่อกายตาย ใจได้ออกจากร่างนั้นไปแน่ๆ ไม่ได้ยอมเข้าไปนอนอยู่ในโลงให้คนอื่นเอาไฟเผาเลย และความจริงก็มีว่า ไฟที่เขาเผานั่นเผานี่อยู่นี้ใช้เผาจิตไม่ได้ เพราะจิตใจเป็นธาตุที่ละเอียดกว่าไฟหลายล้านเท่า คนที่ถูกเขาฆ่า ก็ฆ่าได้แต่ร่างกาย เพราะศาสตราที่ใช้ประหารก็เป็นวัตถุ จึงประหารได้แต่ร่างกายที่เป็นวัตถุเท่านั้น ส่วนจิตใจใครฆ่าไม่ได้ ที่เราไปเผาศพนั้น เราเผาร่างกายเขาเท่านั้น ส่วนใจเขาออกไปแล้ว ตั้งแต่วินาทีแรกที่ร่างกายตาย ออกไปอยู่ไหน? อย่าเพิ่งซักนะ ค่อยๆ คิดไป เรื่องมันกำลังจะยุ่งกันใหญ่

ทีนี้จิตที่ออกจากร่างไปแล้ว จะไปอย่างไร ก็แล้วแต่คุณภาพของจิตดวงนั้น ถ้าสิ้นกิเลสแล้ว

ก็ไม่เข้าสู่ภพใด ๆ อีก แต่ถ้ายังมีกิเลสอยู่ ทำกรรมอย่างใดไว้ กรรมนั้นก็ผลักดันให้เข้าสู่ภพดีบ้างเลวบ้างตามชนิดของกรรม เหมือนเราจับสัตว์ต่าง ๆ มาขังรวมกันไว้ เช่นแมลงวัน แมลงภู่ หนู นก อะไรเหล่านี้ เอาอะไรครอบไว้ พอเราเปิดที่ครอบ สัตว์แต่ละชนิดก็ตรงแน่วไปสู่ที่ ๆ ควรแก่ตัว แมลงวันก็ไปทางหลังครัวโน่น ฝ่ายแมลงภู่ก็บินแน่วเข้าสวนดอกไม้ หนูก็มุดเข้าใต้ถุนบ้าน ส่วนนกก็บินปรื๋อขึ้นฟ้า ไม่มีวันจะกลับมาให้เราขังมันอีก จิตของมนุษย์และสัตว์ที่รวมกันอยู่ในโลกนี้ก็เหมือนกัน ออกจากร่างไปแล้วเข้าถึงคติอันควรแก่ตน ดวงจิตที่หมดความยึดถือในโลกแล้ว ก็หลุดพ้นจากความเวียนว่ายตายเกิดในโลกอีกต่อไป เหมือนนกที่ปล่อยแล้ว หมดเยื่อใยในบ้าน บินไปอย่างไม่อาลัย ส่วนจิตที่ยังมีตัณหาอุปาทานก็คงวนเวียนเกิด ๆ ตาย ๆ อยู่ต่อไป

เหมือนพวกแมลงวัน หรือหนูที่ว่ามาแล้ว แม้เราจะปล่อยมันแล้ว ก็ยังคงวนเวียนอยู่ในบ้านนั่นเอง เพราะใจของมันยังอาลัยอาวรณ์อยู่ในบ้าน

ส่วนที่คุณชลอว่า ก็เมื่อจิตไปแล้ว ทำไมสถิติคนเกิดจึงมากขึ้น ผมเข้าใจว่าก็คงจะเนื่องจากความหมุนเวียน และภพที่ศาสนาแสดงว่าจิตหมุนเวียนกันได้มีอยู่หลายภพคือ มนุษย์ สวรรค์ นรก เปรต ดิรัจฉาน คุณลองคิดดูซิ เพียงแต่มนุษย์กับสัตว์เดียรฉานที่อยู่ร่วมโลกกันอยู่นี้ จิตที่ถ่ายเทกันไปมาก็ยากที่จะคำนวณได้ สมมุติว่าปลาที่ชาวชลบุรี ศรีราชา ระยอง จับได้วันหนึ่งๆ จิตมันมาเกิดเป็นคนสักครึ่งเดียว เมืองไทยเราก็จะไม่มีที่ให้อยู่พอ แล้วยังพวกชาวบ้านเผาป่าเผาไร่วันหนึ่งๆ พวกมดพวกแมลงต่างๆ ก็ถูกกลับชาติเป็นล้านๆ แล้ว ปัญหาเรื่องคนมากขึ้น หรือสัตว์มากขึ้นยากที่จะสืบสวนได้ว่า วิญญาณเหล่านั้นอพยพมาจากภพไหนแน่ เพราะไม่มีสถิติแน่นอนของจำนวนวิญญาณ

เย็นเรื่องเหลือวิสัยที่รัฐบาลหรือแม้องค์การสหประชาชาติจะทำสำมะโนครัวได้ว่า ดวงจิตหรือวิญญาณในพิภพนี้มีจำนวนเท่าไรแน่ แม้แต่คนอย่างเดียวที่อยู่นอกสำมะโนครัวท้องถิ่นก็มีแยะ เพราะฉะนั้น เจ้าพวกวิญญาณเหล่านี้อาจทำความแตกตื่นให้แก่มนุษย์ดังเทวดาพร้อมๆกันก็ได้ คือ ทางนี้ก็เกิดมาก ทางโน้นก็เกิดมาก ไม่รู้ว่ามาจากไหน คือ มาพร้อมๆกันคล้ายกับเด็กสงสัยเรื่องน้ำกลายเย็นไอ ว่าน้ำมันกลายเย็นไอขึ้นไปบนฟ้า ก็หมายความว่าทางภาคพื้นดินน้ำต้องน้อยลง ไปลอยอยู่บนฟ้ามาก ถ้าน้ำบนฟ้าตกลงมามาก ทางฟ้าก็มีน้ำน้อย ทางพื้นดินก็ต้องมีน้ำมาก ที่นี้ในฤดูฝนน้ำทางพื้นดินก็เจิ่ง นองเต็มทุ่งเต็มนา แล้วดูท้องฟ้าก็ฉ่ำไปด้วยเมฆ ฝนตกทั้งวันทั้งคืน ทางพื้นดินน้ำก็มาก ทางยกน้ำก็มาก มันมากพร้อมๆกัน เด็กก็เลยงง การถ่ายเทหมุนเวียนของดวงวิญญาณ ยิ่งลึกซึ้งมากพ้นจากการนับเอาที่เดียว ในทางภาคบาลี พระก็ตรัสแต่เพียงว่า อสงฺขยํ แปลว่านับไม่หวาดไม่ไหว

ปัญหาข้อที่ ๒ เรื่องกรรมและการให้ผล

ของกรรม คุณชลอแสดงทัศนะทางวิทยาศาสตร์ว่า กรรมย่อมสิ้นสุดลงแค่ตาย ก็ตรงกับทัศนะทางศาสนาอยู่บ้างเหมือนกัน แต่ก็ไม่อาจลงตัวเปี๊ยะทีเดียว ข้าพเจ้าเองก็ไม่ค่อยจะมีความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ลึกซึ้งพอที่จะชี้ขาดได้

ที่ว่าการให้ผลของกรรม ซึ่งเป็นเรื่องลึกซึ้งเข้าไปอีก ท่านผู้ถามๆ ว่าการให้ผลของกรรม น่าจะยุติกันแค่ตายเท่านั้นกระมัง ไม่น่าจะติดตามไปให้ผลในชาติหน้าอีก ซึ่งเป็นปัญหาเดียวกับของคุณเฉิดฉายสุทศัน์ ณ อยุธยา ที่ตอบไปเมื่อไม่นานมานี้ เรื่องนี้คำสอนของพระพุทธองค์ก็แสดงไว้ชัดเจนว่า กรรมย่อมตามให้ผลจนสิ้นฤทธิ์ของมันนั่นแหละ

พิจารณาทางเหตุผล เราน่าจะพิจารณากันก่อนว่า กรรมที่คนทำแล้วอยู่ที่ไหน ? รู้ที่อยู่ของกรรมแล้วก็จะวินิจฉัยได้ง่ายว่า กรรมตามไปในชาติหน้าหรือไม่ไป

กรรมที่ผู้ใดทำ ย่อมถูกบันทึกลงในจิตของเขา ผู้นั้นเอง กรรมนั้นได้เปลี่ยนแปรสภาพจิตของเขาโดยไม่รู้ตัว เพราะจิตมีลักษณะจำสิ่งที่เขาเองกระทำอยู่แล้ว ไม่ว่าเราจะทำอะไรจิตเรารู้ จิตเราเห็น จิตเราจำ เราจะทำอะไรโดยไม่ให้จิตเรารู้ไม่ได้ ตกลงว่า กรรมที่ทำแล้วอยู่ที่จิต กรรมอื่นที่ตกเรี่ยราดอยู่นอกจิตไม่มี กรรมไม่ใช่อยู่ที่กาย ฉนั้น การตายของร่างกาย จึงไม่เป็นอุปสัครแก่การติดตามไปของกรรม กรรมอยู่ที่จิต จิตไป กรรมก็ติดไป เพราะกรรมปรุงอยู่ในจิตนั่นแล้ว จิตไปไหน กรรมก็ไปด้วย เหมือนสีที่ย้อมผ้าแล้ว เมื่อผ้าไป สีก็ไปด้วย

ข้าพเจ้าจะเปรียบให้ฟัง เช่นฉนง่าย ๆ ผลมะม่วงที่ยังแขวนอยู่บนต้น คือขั้วมันยังติดอยู่กับกิ่งมะม่วง มันทำงานของมันอย่างหนึ่ง คือดูดเอาโอชะสัญญลักษณ์ของต้นมะม่วงนั้นเข้าไว้ในเมล็ดของมัน ที่นี้พอมันโต

ขึ้น ๆ แก่งอมเข้าเต็มที่ มันก็เลิกดูดโอชะจากลำต้น ร่วงตุ๊บลงยนพื้นดิน เป็นการหยุดทำการดูดโอชะโดยเด็ดขาด แต่แม้มันจะไม่ทำการดูดแล้ว งานของมันก็ยังไม่สิ้นสุด โอชะที่มันสะสมไว้ตลอดเวลาที่ยังแขวนอยู่บนต้นนั้น ก็ยังติดอยู่ในเมล็ดของมันนั้น มันก็จะต้องทำกิจอย่างหนึ่งอีกต่อไป คือพอเมล็ดมะม่วงนั้นไปได้น้ำได้ปุ๋ยเข้า เจ้าพวกที่สะสมไว้ ก็จะงอกออกมา มีต้น มีกิ่งใบดอกผลอีก ถ้าเอาเรื่องของคนมาเทียบกับเมล็ดมะม่วงนี้ การที่คนตายลง จิตออกจากร่างก็เท่ากับผลมะม่วงขาดจากต้นนั่นเอง เป็นการเลิกทำกรรมเสียตอนหนึ่ง ยิ่งยัญชีรายรับกันที่ชาตินี้ เหมือนกับที่คุณชลอว่า นี่เรามองที่กิ่งมะม่วง ตรงที่ผลมันขาดไปแล้ว เราก็ว่าหมดเรื่องแล้ว *ทีนี้เราลองตามไปมองเจ้ามะม่วงผลที่มันร่วงดูบ้าง* เราจะเห็นว่า อ้อ ! เรื่องมันยังไม่เสร็จนี่ โน่นแน่กลิ้งไปโน่น มีคนเก็บเอาไป—ขายไปหลายทอด—จนกระทั่งถูกฝังดินแล้วก็งอกขึ้นอีก ในเรื่องของมนุษย์นี้ ถ้าเรามองด้านวัตถุ คือร่างกายก็จะ

เห็นได้ว่า อื้! เสร็จสิ้นกันไปที โจรก็เลิกเป็นโจร พาลก็เลิกเป็นพาล นักเลงโตก็เลิกโตกันที ครูเลิกเป็นครู นักเรียนเลิกเป็นนักเรียน ผมเองก็เลิกเป็นอนุศาสนาจารย์ นี่เรามองด้านวัตถุคล้ายกับมองที่ตนมะม่วง ทีนี้เราลองผ่ากมองสิ่งที่หลุดออกไปจากร่าง กาย นั้น ดู บ้าง (เหมือนกับมองผลมะม่วง) ถ้าเรามีญาณก็จะเห็นว่า อ้า! เจ้าจิตที่หลุดจากร่างไปนั้นน่ะ มันได้นำเอากรรมที่สะสมไว้ระหว่างอาศัยอยู่ในร่างกายติดไป ด้วย เหมือนกับโอชะติดไปในเมล็ดมะม่วงนั่นเอง โอชะในเมล็ดมะม่วงเป็นแรงส่งให้เมล็ดมะม่วงนั้นผลิตต้นใบดอกผลดีหรือเลวอีกฉันใด, กรรมที่ติดไปกับจิตก็เป็นแรงส่งให้จิตเข้าสู่สภาพดีหรือชั่วเช่นนี้เหมือนกัน

นี่แหละท่านผู้รับอบรมทั้งหลาย ที่เราทำอะไรแล้วเราคิดว่าเราได้น่ะ เราได้สองชั้นนี่ คือได้พวกวัตถุมาพอกพูนร่างกายซึ่งเป็นพวกวัตถุด้วยกัน เช่นได้เงินทอง เสื้อผ้า รถเรือมาบำเรอร่างกาย นี่ชั้นหนึ่งเป็นการได้ชั้นนอก การได้อีกชั้นหนึ่งจากการกระทำ ก็คือเราได้

สภาพที่ดีหรือเลวด้วย การได้ชั้นในนี่แหละที่เรียกว่าได้กรรม การได้ชั้นนอกกับการได้ชั้นในอาจไม่ตรงกันก็ได้ เช่นคนลักปล้นฉ้อโกงคนอื่น วัตถุที่ได้มาก็มาพอกพูนร่างกายขึ้น แต่ในโอกาสเดียวกัน เขาก็ได้สภาพที่เลวเข้ามาเก็บไว้ในจิตในใจของเขาด้วย

ว่าแล้วก็ว่าเถอะ คนที่มองชีวิตในด้านเดียว คือมองแต่ด้านวัตถุ ก็เอาวัตถุภายนอกมาตีราคาของชีวิตแต่ด้านเดียว ดีหรือไม่ดี ดูกันแค่วัตถุ ว่าใช้รถยี่ห้ออะไร ตู้เย็นขนาดไหน บ้านตึกหรือไม้ เมื่อหลงด้านวัตถุก็ลืมด้านจิตใจ ปล่อยให้จิตใจต่ำทราม ขาดการบำรุง เอาความชั่วร้ายซึ่งเกิดจากการแสวงหาวัตถุมาพอกพูนให้จิตใจของตน เป็นความผิดพลาด ผิดจริง ๆ ชีวิตเรามี ๒ ด้าน คือ ด้านร่างกาย กับด้านจิตใจ ทำไมเราจึงยอมทอดทิ้งด้านจิตใจเสียดื้อ ๆ ด้านหนึ่งของชีวิต และเป็นด้านสำคัญที่สุด พฤติการณ์เช่นนี้ ไม่ผิดอะไรกับคนรัก

เรือมากกว่าตัวเอง แม้ตัวจะจมน้ำตายก็ไม่ว่า แต่ไม่ยอมให้เรือจม พระพุทธเจ้าของเรา ท่านไม่ห้ามในการขวนขวายหาทรัพย์สมบัติ–ส่วนวัตถุภายนอก กลับทรงสอนซ้ำ ๆ ซาก ๆ ให้พวกเราขยันหาทรัพย์ ให้รู้จักบำรุงร่างกาย แต่ว่าในโอกาสเดียวกันก็ให้นึกถึงอีกด้านหนึ่งของชีวิตด้วย คือด้านจิตใจ ได้แต่ข้างนอกเสียข้างใน พระองค์ไม่สรรเสริญ

ปัญหาที่ท่านผู้ถาม ๆ ว่า เด็กเกิดใหม่อวัยวะไม่สมประกอบ จะเป็นการรับผลกรรมของผู้ให้กำเนิดได้หรือไม่ ? คือพูดง่าย ๆ เช่นพ่อซุกซนเป็นโรคซิฟิลิส ลูกเกิดมาแล้วตายอดแต่กำเนิด การตายอดนั้นเป็นผลกรรมของพ่อหรือของลูก เรื่องนี้ข้าพเจ้าเห็นว่า ก็น่าจะเป็นผลกรรมด้วยกันทั้งสองฝ่าย คือพ่อก็ทำกรรมไม่ดีเลยได้ผลไม่ดี คือได้ลูกตายอด เสียใจจนตาย ฝ่ายลูกก็คงถูกแรงส่งจากกรรมชั่วของตนเองแต่ หน หลัง ให้มาได้พ่อซุกซน พ่อในโลกมีทั้งหลายร้อยล้านพ่อก็ไม่

เกิด ผ่ามาเกิดกับพ่อซุกซนเลยตายยอด เสียใจจนตาย เหมือนกัน ตกลงว่าการที่ลูกตายยอดนั้น เป็นการลงโทษ ทั้งตัวเองและผู้ให้กำเนิดด้วย ฝ่ายพ่อจะคิดว่าข้าทำกรรมไม่ดี แต่ลูกมารับผลแทน ข้าเองรอดตัวไปก็ไม่ถูก ฝ่ายลูกจะคิดว่า ความทุกข์ร้อนมาตกอยู่แก่เราคนเดียว พ่อสิทำกรรมมาแล้ว ไม่เห็นต้องเสวยผลอะไรก็ไม่ถูกเหมือนกัน ตัวอย่างของคุณชลอนี้ ยังพอมองเห็นต้นเห็นปลาย ตัวอย่างที่ลึกซึ้งกว่านี้ยังมีจะเล่าให้ฟัง เมื่อราว พ.ศ. ๗๕—๗๖ มีผู้หญิงคนหนึ่งอยู่แถวใกล้ๆ กรุงเทพฯ นี่เอง ผมขอชื่อนามและที่อยู่ขณะนั้นท้องแก่จวนจะคลอดแล้ว วันหนึ่งเธอกำลังนั่งทำกับข้าว คือหั่นปลาอยู่กับเขียง พอดีมีแมวตัวหนึ่งมายุ่งกวนใจ ยื่นเข้าเข้ามาเขี่ยเอาปลาหั่นแล้วที่ยังอยู่บนเขียง ผู้หญิงคนนั้นคงจะโมโหหิวข้าวอยู่ด้วย จึงเอามีดปังตอฟันส่งไปที่ขาแมว ขาขาดคาเขียง แมวก็ร้องเจ็บปวดและดิ้นไปตกน้ำตาย เพราะเป็นบ้านแพยื่นลงไปในน้ำ

อีกไม่กี่วันหญิงคนนั้นก็คลอดลูก ปรากฏว่าลูกที่ออกมามือขาดทรงข้อ ลักษณะเหมือนกับขาแมวที่ถูกตัด และต่อมาอีกไม่นาน เด็กคนนั้นกำลังคืบ ก็ไปตกน้ำตายตรงที่แมวตกน้ำตายนั่นเอง เรื่องนี้น่าพิศวงงงงวยยิ่งนัก ผู้หญิงคนนั้นตัดขาแมว ก็ตัดเมื่อท้องแก่แล้ว ว่าตามเรื่องเด็กในท้องก็เกิดเป็นตัวเต็มที่แล้ว ถ้ากรรมที่มือขาดนั้นเป็นกรรมที่แม่ตัดขาแมว ก็น่าจะเป็นเรื่องกระทำก่อนตั้งครรภ์ เพื่อให้จิตหรือปฏิสนธิวิญญาณที่มีกรรมร้ายติดตัว ได้ถูกส่งให้มารับผลเป็นเด็กแขนด้วน เรื่องนี้เป็นเรื่องลึกลับซับซ้อน เป็นเรื่องของท่านผู้มีญาณจะพึงหยั่งรู้ ข้าพเจ้าก็เพียงแต่นำมาเล่าๆ สู่กันฟังเป็นทางคิด แต่ข้าพเจ้าเองก็คิดว่า เรื่องนี้มันก็กรรมด้วย กันทั้งแม่ทั้งลูก และทั้งเจ้าแมวตะกละตัวนั้นด้วย เรื่องผู้หญิงทำกรรมตอนมีครรภ์นี้ มีเรื่องอื่นๆ อีกมาก เห็นผลทันตา ขอให้ฝ่ายหญิงระมัดระวังให้มาก เวลาตั้งครรภ์แล้วอย่าไปทำเป็นคนโมโหโทโสดุร้าย กรรมนี้ขอให้ทุกคนได้สังเกตพิจารณา

สิ่งที่เราจะได้จากการเกิดมาในชาตินี้นี้ก็คือ กรรมเท่านั้น ส่วนทรัพย์ข้าวของเงินทองอื่น ๆ มันเป็นสมบัติของโลก ตกอยู่กับโลกทั้งนั้น ชั้นที่สุด เสื้อผ้าที่เขาหุ้มห่อให้เราชั้นสุดท้าย ก็ถูกชาวโลกที่ยังไม่ตาย เอาไฟเผาไหม้หมดบนเชิงตะกอน ขี้เถ้าและควันไฟนั้น ก็กลบอยู่ในโลกนี้เท่านั้น รวมความแล้ว วัตถุย่อมอยู่กับวัตถุ กรรมที่เราทำขึ้นจากวัตถุเท่านั้น ที่จะผลักเราเข้าสู่ภพต่อไป——โต๊ะครู—โต๊ะเรียน—กระดานดำ รวมทั้งทุกสิ่งในห้องเรียนย่อมตกอยู่กับโรงเรียน ไม่มีนักเรียนผู้ใดขนเอาไปด้วย —— ความรู้ซึ่งเป็นทรัพย์ภายในที่เขาสะสมขึ้น จากการใช้โต๊ะและกระดานดำเท่านั้นที่จะผลักนักเรียนไปสู่ตำแหน่งและฐานะสูงต่ำเท่าที่แรงวิชาของเขาจะส่งให้ หลังจากออกจากโรงเรียนแล้ว เช่นเดียวกันนั่นแหละพี่น้องเอ๋ย —— ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นพัศดุของโลก เราต้องส่งคืนตกอยู่แก่โลกทั้งสิ้น แม้แต่ร่างกายของเราเอง กรรม

ที่เราทำขึ้นจากการใช้วัตถุเหล่านี้เท่านั้นที่จะเป็นแรงส่ง ผลักดวงจิตของเราให้เข้าสู่คติอันสุขหรือทุกข์ สุดแต่แรงกรรมของเรา เอง – – – เร่งเข้าเถอะท่าน เอ๋ย เร่งคิดถึงตัว คิดถึงจิตใจของท่านเองเสียบ้าง นี่ก็จวนจะหมดไปอีกปีหนึ่งแล้ว

รวมความว่า วิทยาศาสตร์กับพุทธศาสตร์ ข้าพเจ้าคิดว่าไปกันได้ เดินทางเดียวกัน ต่างกันแต่ วิทยาศาสตร์หนักไปทางรูปศึกษา พุทธศาสตร์หนักไปทางจิตศึกษา วิทยาศาสตร์มองดูมะม่วงบนต้น พุทธศาสตร์มองดูมะม่วงบนต้นด้วย ตามไปมองผลมะม่วงที่มันร่วงหล่นจากต้นไปแล้วด้วยเท่านั้นเอง

ตกลงหมดเวลา ไม่ได้ตอบเรื่องนรก–สวรรค์ ดีเสียว่าอาหารมื้อนี้ ไม่มีของหวานก็แล้วกัน สำหรับพุธนี้ยุติละเพียงเท่านี้ ขอความสุขสวัสดีจงมีแด่พี่น้องทหารและผู้รับอบรมทุกท่าน สวัสดี.

คนจนลูกมาก

ประสาน แก้วเจียม
ม. ๔ อำนวยศิลป์ ธนบุรี

คนเราที่รวย ๆ ทำไมจึงไม่ค่อยมีลูก ส่วนคนจน ๆ ลิมีลูกตั้งมากมาย ทำให้คนจนไม่มีที่จะเลี้ยงลูก รวมความว่าคนรวยก็ทุกข์เพราะอยากมีลูก คนจนก็ทุกข์เพราะหาเลี้ยงลูก ?

ตอบออกอากาศ

๒๔๘๗

หนูนี่ช่างสังเกต ถูกแล้ว คนรวยก็ทุกข์ คนจนก็ทุกข์ แต่ว่าเรื่องลูกมากลูกน้อย มันเป็นคนละเรื่อง

กับความจนความรวย คนรวยลูกมากก็มี คนจนลูกน้อยก็มี เรื่องการให้กำเนิดแก่ลูกนั้นอยู่กับเลือดลมของผู้เป็นพ่อแม่ คนรวยแล้วมีลูกเขาไม่ย่น เพราะมีเงินทองพอ ส่วนคนจนนั้นคลอดลูกมาคนเดียวก็ย่นทุกข์อยู่ทั้งปี เริ่มย่นตั้งแต่เที่ยวกู้เงินคนอื่นมาให้หมอตำแยเรื่อยไป จนกระทั่งคลอดแล้วก็ย่นว่า ไม่มีเงินซื้อยากวาดคอให้ลูก ต่อจากนั้นก็ย่นหาเงินมาใช้หนี้เขา รวมความว่า ถ้าคนรวยลูกมาก ไม่มีปัญหา ไม่มีเสียงย่น แต่ถ้าคนจนเกิดมีลูกมาก เป็นปัญหาและมีเสียงย่น ในสายตาชาวบ้านเลยเห็นไปว่า คนจนมีลูกมาก

ข้อที่หนูควรจะสังเกตยิ่งกว่านี้ยังมีอีก คือ *ลูกที่เกิดมาแต่ละคน ๆ นะ ได้ทำให้พ่อแม่ยากจนลงไม่ใช่น้อย* ไม่มีใครเลยที่มีทรัพย์สมบัติติดตัวมาเป็นทุนรอนแต่เกิดเลยก็ไม่มี ต้องมาใช้ของพ่อของแม่ทั้งนั้น ท่านที่เป็นพ่อเป็นแม่ว่าจะเลี้ยงลูกโตมาได้แต่ละคนก็แย่ ชาวบ้านพูดกันว่า มีลูกคนหนึ่งจนไป ๓—๔ ปี ที่นี้มัน

ยังไม่ถึง ๓—๔ ปีลูกคนที่ ๒ ก็เกิดมาอีก แล้วก็ทยอยกันมาเรื่อย พ่อแม่ก็ต้องกัดหน้าจนต่อเนื่องกันไป สมมุติว่าใครมีลูก ๑๐ คน ๆ หนึ่ง ๆ ทำให้พ่อแม่จน ๓ ปี พ่อแม่คู่นั้นจะต้องจนกี่ปี ? หนูคิดเลขดูเองก็ได้

และข้อเท็จจริงแท้ ๆ ที่พูดว่าลูกคนหนึ่งทำให้พ่อแม่จน ๓—๔ ปีนั้น เขาคิดแต่ค่าหมอค่ายาเท่านั้น ถ้าคิดเต็มที่ถึงค่าเสื้อผ้า ค่าขนม ค่าหนังสือเรียนและอื่นๆ เข้าด้วย ลูกแต่ละคนกินเงินเดือนพ่อแม่อยู่ถึง ๒๐ ปี หรือจะกว่าเสียด้วยซ้ำ หนูคิดดูเถอะ

—คนจนมีลูกมาก น่าสังเกต

—แต่คนมีลูกมากแล้วจน น่าคิด

ลูกทุกคนอย่าลืมบุญคุณพ่อแม่

มีเมียแล้วบวช—ขัดคอง

สอน ชื่นสนธิ์

๔ สามเสนใน ดุสิต พระนคร

๑. ผมมีญาติผู้ใหญ่คนหนึ่ง อยู่ต่างจังหวัด ท่านมีบุตรชาย ๑ คน ท่านตั้งใจไว้ว่าจะอุปสมบทบุตรของท่านเป็นงานใหญ่ ให้สมกับมีลูกชายคนเดียว แต่บุตรของท่านแอบไปมีภรรยาเสีย ก่อนท่านเดือดมาก เลยลืมความตั้งใจที่จะอุปสมบทเสีย ผมได้ทราบจึงไปถามท่านดู ท่านบอกว่าไม่บวชมันละ บวชก็ไม่ได้บุญ ผมถามว่าทำไมจึงไม่ได้บุญ ?

ท่านตอบว่า คนที่มีเมียแล้วยวชบุญก็ไป ได้กับเมียหมด นี่เป็นเรื่องน่าสงสัยว่า ทำไมบุญจึงไปได้กับเมีย ?

๒. เมื่อพรรษาย่ำแล้ว ผมไป เยี่ยมพระที่คุ้นเคยกันที่วัดคลองสาม วัน นั้นเป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ มีอุยาสกอุยาสิกา มารักษาศีลกันมาก ตอน ๔ โมงเย็นผม เดินไปทางสระน้ำได้ยินเสียงกบร้อง ผม เห็นอุยาสกคนหนึ่ง แก ถือไม้ เรียว เล็ก ๆ หวดลมดังเฟี้ยว ๆ พลางปากก็ร้องเชิ้ว ๆ ผมถามแกว่าคุณลุงทำอะไร ? แกบอกว่า ไล่งูมันจะกินกบ ช่วยมันหน่อยเอาบุญ ช่วยกบเอาบุญ แต่ผมมาคิดว่าท่านผู้นั้น อาหารของงูที่กำลังจะเข้าปากต้องมาเสีย ไปนี่สิ จะเป็นบาปหรือเปล่า ?

๓. การทำบุญ เราให้เครื่องอุปโภคบริโภคแก่พระ เราเรียกว่า "ทำบุญ" แต่ถ้าให้แก่คนยากคนจนเราเรียกว่า "ทำทาน" เพราะเหตุใดจึงเรียกไม่เหมือนกัน ?

ตอบออกอากาศ

๒๔๘๓

๑. ผมเคยได้ยินคนพูดกันมากเหมือนกัน แต่ก็ไม่เคยเห็นว่า พระพุทธองค์ตรัสไว้ที่ไหน ว่าคนมีเมียแล้วบวชบุญได้กับเมียหมด พ่อแม่ไม่ได้ เข้าใจว่าจะเป็นเพียงมติของเกจิอาจารย์ (อาจารย์รุ่นหลังๆ) เราลองคิดทางเหตุผลบุญคือความสอาดแห่งจิต จะเป็นความสอาดที่เกิดจากตนเองทำความดีโดยตรง หรือเกิดจากการยินดีในความดีที่คนอื่นทำก็แล้วแต่ ความ

สอาดแห่งจิตนั่นแหละเรียกว่าบุญ โดยนัยนี้บุญจึงเป็นสิ่งที่ไม่จำกัดจำนวน เมื่อใครประกอบเหตุที่จะให้เกิดบุญ บุญก็จะเกิดขึ้นในจิตของผู้นั้นเอง ถ้ามีใครทำความดีสักคนหนึ่ง แล้วมีผู้พลอยโมทนาสาธุด้วยสักพันคน บุญของผู้ทำก็ไม่น้อยลง คนตั้งพันก็ได้ความสอาดแห่งจิตที่เรียกว่าบุญ ตามภูมิชั้นแห่งจิตของตนเอง และแม้จะมีคนมาขอโมทนาเพิ่มขึ้นอีกสักร้อยคนพันคน คนเหล่านั้นก็ได้บุญอีก โดยที่ไม่ต้องเฉลี่ยออกจากพันคนก่อนแต่อย่างใด

ด้วยเหตุนี้เมื่อคน ๆ หนึ่งบวช เมียได้บุญแล้ว การที่พ่อแม่จะมีส่วนด้วย ก็ไม่น่าจะขัดข้อง เรื่องพ่อผัวแม่ผัวกับลูกสะใภ้ละเป็นเสียอย่างนี้ ! น่าจะทำใจให้มันกว้าง ๆ ยอมให้ลูกสะใภ้ได้บุญมาก ๆ ก็ไม่น่าจะอิจฉาริษยาไหน ๆ เขาก็เป็นลูกสะใภ้ของเราเอง

๒. ผมคิดว่าไม่ยาป แล้วยังได้บุญเสียด้วยซ้ำ ความกรุณาที่แสดงออกมานั้น ก็เป็นการแสดงสัตย์ทั้งสองฝ่าย ถ้าเกิดมันกินกันเข้า งูก็จะยาปที่ฆ่ากบ แล้ว

กบก็จะตายที่ถูกงูกิน การที่เราไล่มันออกจากกันก็เท่ากับช่วยป้องกันไม่ให้งูบาป และช่วยไม่ให้กบตาย ดีแล้วคุณ งูมันเกเรตามใจมันนักไม่ได้ อย่าว่าแต่งูเลย เราช่วยป้องกันคนอื่นไม่ให้ทำความชั่วก็ได้บุญเป็นความดี เช่น ตำรวจรู้ว่าผู้ร้ายจะปล้นบ้านใคร ส่งกำลังไปรักษาการณ์อยู่บริเวณนั้น ให้ผู้ร้ายเลิกความตั้งใจเสีย ก็เป็นการช่วยป้องกันผู้ร้ายไม่ให้ทำบาปด้วย ช่วยเจ้าของบ้านให้พ้นภัยด้วย ตำรวจได้บุญ เดียวนี้มันยุ่งก็เพราะคนเรายังนิยมเพียงเฉย ไม่ป้องกันคนอื่นจากความชั่ว พลาดท่าปล่อยให้ทำส่งเลยเสียด้วย!

๓. ขอชี้แจงว่าการให้ของๆ ตนแก่คนอื่น ถ้าตัดการให้เพื่อแลกเปลี่ยนหรือตอบแทนออกเสียแล้ว ก็คงมีอยู่สองอย่าง คือให้เพื่อบูชาคุณ กับให้เพื่อสงเคราะห์

พระสงฆ์เป็นผู้มีคุณ คือปฏิบัติถูกต้องตามพระพุทธบัญญัติ และสั่งสอนธรรม ในสังฆคุณก็แสดงว่า "—ปุญญกฺเขตฺตํ โลกสฺส" แปลว่า "พระสงฆ์เป็นนาบุญของโลก" หมายความว่า พระสงฆ์

เป็นนาบุญเมื่อเราให้ของแก่ท่าน ก็เท่ากับเรา "ทำนาบุญ" นั่นเอง แต่เราพูดกันย่อ ๆ ว่า "ทำบุญ" ส่วนที่เราให้ของแก่คนขอทาน เขาทำนาของเรามันคนละอย่าง เขาขอ เราจึงให้เพื่อสงเคราะห์ มุ่งให้เขาได้กินได้ใช้เท่านั้น ไม่ต้องคำนึงถึงคุณสมบัติ พระพุทธเจ้าก็ไม่ได้ตรัสว่า คนขอทานเป็นนาบุญ เราจึงไม่พูดว่าทำบุญ แต่เราพูดกันว่า "ทำทาน" ซึ่งแปลว่า "ทำการให้" เท่านั้น

แต่ความจริงการสงเคราะห์แก่คนยากจน ตลอดจนคนชราทุพพลภาพ ก็เป็นบุญอยู่เหมือนกันไม่ได้มากก็ได้น้อย เหมือนการทำนาข้าวนั่นแหละ บางทีปลูกข้าวตามไหล่เขา (ซึ่งไม่ใช่ทุ่งนาเลย) ก็พอได้ข้าวบ้างเหมือนกัน ฉะนั้นถ้าใครจะพูดว่า "ทำบุญกับคนตาบอด" อย่างนี้ก็อย่าว่าเขาพูดผิดเลย

การบวชทำให้คนเลว ?

ไกรสร พูนทรัพย์
๑๓๖ จ. หัวหิน
ประจวบคีรีขันธ์

การอบรมทหารในรายการวิทยุที่ท่านอบรมอยู่ทุกวันพุธนั้น ผมและคณะครูรู้สึกสนใจติดตามฟังอยู่เสมอ ตั้งแต่มีวิทยุประจำโรงเรียน แต่เดี๋ยวนี้เกิดปัญหาขัดแย้งกันขึ้น เกี่ยวกับความเห็น คนจะดีหรือชั่วก็เป็นด้วยสันดานเองไม่จำเป็นต้องบวช — — — — — — — — — —

เขาเถียงว่า การบวชไม่เห็นมีดีอะไร คนที่บวชแล้วกลับมีนิสัยเลว กว่า คนที่ไม่ได้บวชก็มี เช่นเคยสุภาพเรียบร้อย บวช

แล้วกลับเป็นคนพูดจา หยาบโลน กิน เหล้า เมายา เอะอะมะเทิ่ง เป็นเสือเป็นโจรก็มี ทั้งที่บางคนก็ผ่านการศึกษาขั้นมหาเปรียญมาแล้ว

แต่ผมค้านว่า การบวชนั้นดีแน่ๆ แต่คนมีนิสัยแบบนั้น ผมว่านิสัยมันติดตัวมาแต่ก่อนบวชแล้ว แต่ยังมีเกรงบางสิ่งอยู่ จึงสร้างความประพฤติสวย ๆ ฉาบเอาไว้ พอบวชแล้วก็ฉลาดขึ้น เลยใช้อุบายแกมโกงขึ้น แก้ตัว เมื่อถูกติเตียนความชั่วของตัว เช่นแก้ว่าสุรามีฤทธิ์ทำให้คนดื่มขึ้นสวรรค์ได้และว่า คนดื่มสุราแล้วพระพุทธเจ้าเทศน์โปรด จึงได้บรรลุมรรคผลนิพพาน เหล่านี้เป็นต้น

อีกข้อหนึ่งคือติกันว่า **คนบวชนานรู้มากยิ่งทำผิดมาก** แต่ผมค้านว่าที่ทำมากเพราะเขารู้ว่าผิดจึงทำ สำหรับ

ความเห็นของผู้ไม่รู้ เมื่อเขาบอกห้าม
อย่างไร ก็เชื่อโดยงมงาย เลยไม่ทำ
ไม่ต้องไตร่ตรองล๊ะ พอมีคนทำอะไรผิด
แต่เขาก็เถียงว่า ผิดจริงๆ คนรู้ยิ่งเล่ยง
เก่ง เช่นห้ามการเล่นยางอย่างในวัด
วัดอื่นก็ห้ามขาดเลย แต่วัดท่านเจ้าคุณ
กลับมีการเล่นชนิดนั้น เล่นได้ตั้งสองวัน
นั่นท่านยังไม่รู้หรือ เขาว่าอย่างนี้ผมก็
จนใจ ไม่กล้าเถียงขอให้ท่านมหาช่วย
แก้ที

ตอบออกอากาศ

๒๔๕๗

จดหมายนี้ มีข้อปัญหาโต้เถียงกันอยู่ ๒ ประเด็น
คือ ๑ การบวชไม่ได้ช่วยทำให้คนดี แต่คนจะดีหรือชั่ว

ก็เพราะสันดานเดิมของผู้นั้น ข้อนี้ก็เป็นความจริงอยู่ข้าง รากฐานสันดานเดิมของคนสำคัญนัก ในเรื่องความดีหรือเลวของคน ถ้าสันดานเดิมเลว ก็ยากที่จะเสกสรรค์ปั้นแต่งให้เป็นเนื้อเป็นตัว ถึงทำสำเร็จแล้ว ก็พาลแต่จะกลับเข้าสู่สภาพเหลวตามเดิม เหมือนธาตุน้ำเป็นของเหลวกว่าจะทำให้แข็งเป็นก้อนได้ ต้องลงทุนสร้างโรงงานไม่ใช่น้อย สำเร็จเป็นน้ำแข็งแล้ว ไม่ช้าก็ละลายกลายเป็นของเหลวอีก น่าเวียนหัวจริงๆ แต่ถ้าธาตุเดิมแข็งอยู่แล้ว เช่นเหล็ก เราตัดเป็นมีดเป็นพร้าแล้ว ก็คงรูปอยู่ได้ตั้งสิบๆ ปี คนเราที่ธาตุเดิมดีก็เหมือนกัน อบรมสั่งสอนให้ดีแล้ว ก็ดีไปได้นานๆ เรื่องสันดานเดิมนี้ผมเห็นด้วย

แต่ที่ว่า การบวชไม่ได้ทำให้คนดีขึ้นนั้น เป็นความเข้าใจที่ยังคลาดเคลื่อนอยู่ ผมเองก็เคยบวชเคยมีชีวิตอยู่ทั้งสองโลก คือโลกพระ กับ โลกชาวบ้าน รู้สึกเชื่อเหลือเกินว่า การบวชเป็นวิธีอบรมคนให้ดีได้มาก

ที่สุด จนกระทั่งทุกวันนี้ ผมก็ยังไม่เห็นมีวิธีการใดที่จะปราบนิสัยสันดานชั่วร้ายของคนได้ดีเท่าการบวช แต่ก็อย่างว่านั่นแหละ คนเราสันดานเดิมมันต่างกัน แม้เข้าไปบวชแล้ว ก็ได้รับผลจากการบวชไม่เท่ากัน ผมอยากจะย่อความว่าการ**บวชมีผลคือ ทำคนสันดานดีอยู่แล้ว ให้ดีวิเศษยิ่งขึ้น และ ทำคนที่สันดานเสียอยู่แล้วให้กลับดีขึ้น**

ที่ว่ามีบางคนบวชแล้ว สึกออกมาเป็นเสือเป็นโจรนั่นก็เนื่องจากสันดานเดิม แต่การบวชก็ได้ทำเขาให้เป็นคนดีชั่วระยะหนึ่งของชีวิต ที่อยู่ในกาสาวพัตร ถ้าเขาไม่บวชเลย ความเป็นโจรอาจจะเบิดขึ้นเสียนานแล้ว และความเป็นโจรของเขาอาจร้ายแรง ถึงขั้นเป็นอ้ายเสือก็เป็นได้ นั่นไม่ใช่โทษของการบวช

ขอให้บวชจริงๆ เถอะคุณ บวชทั้งกาย บวชทั้งใจ เป็นได้ผลแน่ๆ

ส่วนประเด็นที่ ๒ ที่ว่า คนยิ่งบวชเรียนมาก ก็ยิ่งทำความชั่วมาก เพราะมีทางเลี่ยง ข้อนี้ก็น่าคิด ผมเองก็เคยพบเคยเห็นบวชนาน ๆ ครั้นสึกออกมา กลายเป็นนักคิมชั้นแนวหน้า เป็นชั้นนำเอาทีเดียว มีไม่น้อยเหมือนกัน แต่ก็เอาเป็นเรื่องของคนเถอะคุณ อย่าไปติการบวชเรียนเลย

ความรู้ธรรมนั้น มีแต่ส่องทางให้คนทำความดีเท่านั้น แต่ที่คนผู้รู้ธรรมไพล่ไปทำความชั่ว นั่นเป็นเพราะแรงกิเลสดึงใจ เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามความรู้ที่ได้บวชได้เรียนมา

สรวมรองเท้าเข้าโบสถ์

สุวรรณ์ ง่วนใดรรัตน์

ธนาคารฮอลันดา บางรัก

พระนคร

เรียนท่านอนุศาสนาจารย์ ที่เคารพ

ผมเพิ่งได้รับปลดจากทหารกองประจำการ รู้สึกพอใจในคำอบรมของท่านมาก แต่เพิ่งมารู้จักกับรายการของท่านและรับฟังมาได้เพียง ๒ เดือน ผมมีปัญหาที่ข้องใจบางอย่าง กรุณาตอบด้วย

๑. ชาวต่างประเทศและคนไทยแต่งชุดสากล เข้าโบถส์วัดพระแก้ว ไม่ได้ถอดรองเท้า เป็น การ หยาบ คาย

เป็นกิริยาที่ไม่สมควร ขัดต่อประเพณีนิยม ส่วนความเคารพนับถือนั้น เขามีเต็มเปี่ยมอยู่ในใจ อย่างนี้จะเป็นการถูกต้องหรือไม่

ตอบออกอากาศ

๒๔๘๗

๑. เรื่องที่สรวมรองเท้าเข้าโบสถ์น่าคิด จะเป็นโบสถ์วัดพระแก้วหรือโบสถ์วัดไหนก็ตาม ควรพิจารณารวมกันไปทีเดียว ในการวินิจฉัยข้าพเจ้าขอตั้งประเด็นพิจารณาประกอบ ดังนี้ —

๑) คตินิยมของชาวพุทธว่าอย่างไร ?

๒) สภาพการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างไร ?

๓) มติของครูบาอาจารย์ว่าอย่างไร ?

และ ๔) เราควรปฏิบัติอย่างไร ?

ประเด็นแรก คำสอนทางพุทธศาสนา สอนว่า เมื่อเข้าไปในปูชนียสถาน เช่นในโบสถ์ วิหาร ลานเจดีย์ ให้ถอดรองเท้า ลดร่ม หาไม่เป็นการเสียคารวะ คตินิยมของชาวพุทธก็ถืออย่างนี้ คือพอเข้าโบสถ์ก็ถอดรองเท้า ลดร่มจนเป็นที่รู้กันทั่วไป

ประเด็นที่สอง สภาพการณ์ปัจจุบัน คือมาในระยะหลังมีชาวตวันตกเข้ามาเมืองไทย และคนไทยก็ไปเมืองฝรั่ง ไทยเราได้ถ่ายทอดเอาเครื่องแต่งตัวชนิดฝรั่งมาใช้ในเมืองไทยเรา เรียกว่าแต่งตัวสากล เครื่องประกอบการแต่งตัวแบบนี้ มีรองเท้าหุ้มส่นรวมอยู่ด้วย จึงจะครบ ที่แรกๆ ก็แต่งกันตามถนนหนทาง ครั้นต่อมาเมื่อเข้าในโบสถ์เลยไม่ถอด เพราะถือว่าชุดเดียวกับเครื่องแต่งตัว แต่ก็มีน้อยคนที่ไม่ถอด ที่มีมากอยู่ก็คือพวกข้าราชการ เวลาแต่งเครื่องแบบไปปฏิบัติพิธีในโบสถ์เป็นทางการ เช่นพิธีทอดผ้าพระกฐินพระราชทาน เป็นต้น สรวมรองเท้าทุกคน จะกราบพระหรือถวาย

ของพระ ก็กระทำทั้ง ๆ ที่สรวมรองเท้า ข้าพเจ้าเองก็เคย เพราะต้องปฏิบัติตามระเบียบ ไม่ทำไม่ได้ ผิด แต่ถ้าข้าราชการไปในพิธีส่วนบุคคล ทุกคนก็ถอดรองเท้า

ประเด็นที่สาม มติของครูอาจารย์ว่าอย่างไร ? สำหรับข้อปฏิบัติของศาสนิกชน ไม่มีปัญหา ครูบาอาจารย์ร้อยทั้งร้อย สอนให้ถอดรองเท้าทั้งนั้น ปัญหาคงคิดอยู่เฉพาะพวกข้าราชการ ที่ไปในพิธีเป็นทางการแต่งเครื่องแบบเต็มที่ แล้วสรวมรองเท้าเข้าโบสถ์ ผิดหรือไม่ผิด ? เรื่องนี้ข้าพเจ้าได้ทราบว่า **สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้ทรงวินิจฉัยถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่าเครื่องแต่งตัวของคนแต่ละชาติแต่ละภาษา เขามีส่วนประกอบต่างกัน บางอย่างต้องแต่งให้ครบ จึงจะเป็นการสุภาพ และไม่เสียการวะ เพราะฉะนั้น ถ้าเขาแต่งถูกต้องตามขนบธรรมเนียม ที่ชาติของเขาถือว่าเป็นการเคารพแล้ว จะเข้าไปในปูชนียสถานของศาสนาใด ก็ถือว่าไม่เสียความเคารพ**

ข้าพเจ้าได้ทราบว่า ทรงวินิจฉัยไว้อย่างนี้ และก็ทราบว่า ทางราชการก็ถือหลักพระมหาสมณวินิจฉัยนี้เอง สรวมรองเท้าเข้าโบสถ์ ในคราวปฏิบัติพิธีเป็นทางการซึ่งต้องแต่งเครื่องแบบ ตามข้อบังคับว่าด้วยการแต่งกายบังคับให้ใส่ตลอดเวลาที่แต่งเครื่องแบบ ไม่เหมือนหมวก ที่มีเงื่อนไขให้ถอดได้ในบางโอกาส

ประเด็นที่สี่ ในเรื่องนี้เราควรปฏิบัติอย่างไร ทางพิจารณาก็เกี่ยวกับเรื่องความคารวะ ถ้าไม่เสียคารวะก็ไม่เป็นความผิด การที่จะตัดสินว่าใครผิดหรือไม่ผิด ต้องแยกผู้กระทำออกเป็นสองพวก คือ—

ก. ข้าราชการ แต่งเครื่องยศ สรวมรองเท้าเข้าปฏิบัติราชพิธี—รัฐพิธีในโบสถ์ เสียคารวะหรือไม่?

ข. ประชาชนทั่วไป สรวมรองเท้าเข้าโบสถ์ เสียคารวะหรือไม่ ?

สำหรับประเภท ก. ข้าราชการมีข้อบังคับการแต่งกายให้ต้องทำอย่างนั้น คือให้สรวมรองเท้า

การทำอย่างนั้นถือว่าถูกต้องตามข้อ บังคับ และเป็นการแสดงคารวะเต็มที่ ถ้าไม่ทำอย่างนั้น ถือว่าผิดข้อบังคับ ถือว่าเสียคารวะด้วย **เพราะฉะนั้น ตราบใดที่ยังมีข้อบังคับดังกล่าวอยู่ ข้าราชการแต่งเครื่องแบบยศ สรวมรองเท้าเข้าไปประกอบพิธีเป็นทางการในโบสถ์ ไม่เป็นความผิด ไม่เป็นบาป** แต่ถ้าต่อไปภายหน้าทางราชการแก้ข้อบังคับนั้นแล้ว คือมีเงื่อนไขให้ถอดรองเท้าได้บางโอกาสเหมือนหมวก ใครสรวมรองเท้าเข้าโบสถ์ก็ถือว่าเสียคารวะ ที่ทำทุกวันนี้ถือว่าทำตามข้อบังคับเท่านั้น

ประเภท ข. ประชาชนทั่วไป (รวมทั้งข้าราชการนอกเวลาที่ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับ) ไม่มีอะไรบังคับให้ต้องทำอย่างนั้น คือมีอิสระแก่ตัว จะสรวมรองเท้าหรือไม่ก็ได้ ถ้าสรวมรองเท้าเข้าโบสถ์เป็นการเสีย

การวะแน่นอน ไม่ควรทำเย็นอันขาด แม้ผู้แต่งสากล (คือนุ่งกางเกงขายาวสรวมเสื้อนอก ผูกเน็คไท) จะอ้างว่า รองเท้าเย็นเครื่องประกอบเครื่องแต่งกายก็ไม่ได้ เพราะทุกวันนี้การแต่งกายสากล ก็เย็นเครื่องแต่งกายชนิดหนึ่งตามพื้นบ้านเรานี่เอง ไม่มีอะไรยังคัยว่าให้สรวมรองเท้าตลอด

เหตุใดพระเทวทัตจึงไม่ตกนรก

พระภิกษุบุญสม นิรโต
วัดขุมแก้ว ปทุมธานี

๑. พระพุทธภาษิตมีว่า เมื่อจิตบริสุทธิ์แล้วสุคติเป็นหวังได้ และเมื่อจิตไม่บริสุทธิ์แล้วทุคติก็หวังได้ พระเทวทัตเป็นมาร จองล้างจองผลาญพระพุทธเจ้าตลอดมา แต่เหตุไรพระเทวทัตเกิดมาชาติใด มักจะเกิดในตระกูลสูง และในชาติสุดท้ายเป็นถึงพระเจ้าพี่ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า พระเทวทัตไม่ตกนรกใช่ไหม ? ถ้าใช่เพราะเหตุใด ?

ตอบออกอากาศ

๒๔๕๗

๑. ผมยังไม่พบคำอธิบายไว้ตรง ๆ เหมือนกัน แต่พิจารณาทางกฎของกรรม ก็น่าจะเห็นว่า การที่พระเทวทัตเกิดมาในชาติหนึ่ง ๆ นั้น พระเทวทัตอาจได้ทำกรรมดีไว้มากมายหลายอย่าง เช่นการตอบแทนคุณบิดามารดา การให้ทาน การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เหล่านี้เป็นต้น ยิ่งพระเทวทัตเกิดในตระกูลสูงโอกาสที่จะทำความดีก็ยิ่งมีมาก แต่แฝงข้อร้ายไว้อย่างเดียว คือ *เป็นคู่ล้างคู่ผลาญพระพุทธองค์* พวกกรรมดีที่พระเทวทัตทำไว้นั่นแหละ ให้ผลดีแก่ท่าน ส่วนกรรมชั่วที่เกิดจากการอาฆาตพยาบาท ก็ปรุงใจพระเทวทัตให้เห็นผิดเป็นชอบ ควบคู่กันมาคล้าย ๆ กับแพบรรทุกหิน ไม้ไผ่ที่มัดเป็นแพช่วยพยุงแพไว้ ส่วนหินที่บรรทุกก็ถ่วงแพให้จมลง พระเทวทัตตัดไม้ไผ่เสริมแพเรื่อย แต่ปะเหมาะก็ขนหินลงบรรทุกเสียที

และโปรดอย่าลืมว่า ชาติก่อน ๆ ก็ชาติมาแล้ว พรระเทวทัตไม่ได้ทำผิดต่อพระพุทธเจ้า เป็นแต่ทำผิดต่อบุคคลคนหนึ่ง ที่ทำกรรมดีปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าเท่านั้น ต่อเมื่อชาติสุดท้ายพระโพธิสัตว์ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว การกระทำของพระเทวทัตจึงเป็นการผิดต่อพระพุทธเจ้า ยาปหนักจนทนอยู่ไม่ได้ ถ้าจะเปรียบก็เหมือนคนสองคน เคยวิวาทชกต่อยกันมา หลายชาติแล้ว ครั้นต่อมาคนหนึ่งได้เสวยราชเป็นกษัตริย์ ในกรณีนี้ความผิดของอีกคนหนึ่งที่ได้กระทำไว้ เมื่อวันก่อนชาติก่อนโน้น ก็เป็นเพียงการทำผิดต่อคนสามัญ ไม่ใช่ผิดต่อพระเจ้าแผ่นดิน ส่วนความผิดอันใด ที่ทำต่ออีกคนหนึ่ง หลังจากที่เขาได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้วเท่านั้น ที่เป็นความผิดอุกฤตจริง ๆ คือผิดต่อพระเจ้าแผ่นดิน และที่ถูกตัดหัวก็เพราะความผิดอันหลังนี้ ที่ท่านถามว่าทำไมพระเทวทัตจึงไม่ตกอเวจีเสียตั้งแต่ชาติก่อน ๆ โน้น ก็เท่ากับถามว่า ทำไมนายคนที่ทำผิดต่อพระเจ้าแผ่นดินจึงไม่ถูกตัดหัวเสียตั้งแต่ชาติก่อนโน้นนั่นเอง

ปันส่วนเครื่องบูชาพระ

บุรีภัณฑ์
สีลม พระนคร

ข้าพเจ้ามีข้อสงสัย เกี่ยว กับ การบูชาพระ ซึ่งได้กระทำมาจนแก่จนเฒ่าแล้ว มาได้ยินท่านผู้รู้พูดทางวิทยุว่า การบูชาพระนั้น ธูปบูชาได้เฉพาะพระพุทธเจ้า เทียนบูชาได้เฉพาะพระธรรม ดอกไม้บูชาได้เฉพาะพระสงฆ์ เวลาบูชาต้องตั้งเจตนานี้ให้ถูก ขอความกรุณาแก้ความสงสัยด้วย เกิดวิธีนี้จะผิดหรือถูก ถ้าถูก ในบางโอกาสเราหาดอกไม้ไม่ได้ เพราะ

ดอกไม้ต้องเปลี่ยนเสมอ ถ้ามีแต่รูป
กับเทียนจะทำอย่างไร จะมิเป็นการทิ้ง
พระรัตนตรัยหนึ่งองค์หรือ

ขอ ความ กรุ ณา ตอบ ด่วน ด้วย
เพราะร้อนใจสังขารแก่มากแล้ว

ตอบออกอากาศ

๒๔๕๗

ท่านอาจฟังเขาอธิบายผิดไปกระมัง ผมเองยังไม่เคยพบหลักฐาน หรือจะเป็นความคิดเห็นของเกจิอาจารย์ก็ได้

การที่เราจัดของบูชาพระนั้น จัดขึ้นจากสามัญสำนึกของสามัญชนเรานี่เอง ตามธรรมดาคนเราเสวยอารมณ์ได้ ๖ อย่างคืออารมณ์จากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และธรรมะ หกอย่างนี้เป็นสิ่งที่มนุษย์ชอบใจ

อยากได้ให้ตัว และถ้าตัวรักใคร่ เช่นรักพ่อรักแม่ ถ้าจะหาของให้ท่านก็หาใน ๖ อย่างนี้ เช่นให้ของใช้สวยๆ งาม ๆ พูดกับท่านเพราะ ๆ ให้น้ำอบหรือน้ำหอม ให้อาหารอร่อย ๆ ให้เสื้อผ้าเนื้อดี ๆ (สัมผัส) และทำอะไรให้ถูกใจท่าน มนุษย์เราทำอยู่อย่างนี้ ครั้นเมื่อตนจะบูชาสิ่งที่เคารพว่าศักดิ์สิทธิ์ ก็เลยจัดของบูชาโดยหลักนี้เหมือนกัน เช่นจุดเทียนให้เกิดแสงสว่าง จุดธูปให้มีกลิ่นหอมอบอวล มีดอกไม้สวยสดชื่นประดับบูชา ผู้ที่ต้องบูชาด้วยรส ก็เลยจัดสำรับกับข้าวถวายบูชา และที่ต้องการจะบูชาด้วยเสียง ก็มีการสวดมนต์หรือสวดทำนองสรภัญญะก็มี การสรงน้ำพระและถวายผ้าห่มพระก็มุ่งบูชาด้วยผัสสะ

การบูชาอย่างนี้ แทบทุกศาสนาเขาก็ทำกัน จะต่างกันบ้างก็เพียงวิธีจัดซึ่งเป็นข้อปลีกย่อย ของที่มีด้วยกันอย่างนี้เราจะเล่นเอา "จีวรคลุม" เหมาเอาว่าเป็นของเราคนเดียวก็ไม่ถูก

พระรัตนตรัยทั้งสามนั้น ย่อมรวมลงเป็นองค์อันหนึ่ง (เอกิภาพ) ท่านอย่าได้ร้อนอกร้อนใจเลย ถ้าไม่มีของบูชาเต็ม เทียนเล่มเดียวหรือรูปดอกเดียว ก็บูชาพระรัตนตรัยได้ครบทุกองค์ไม่มีอะไรเลยก็มอบกายถวายชีวิตของเราบูชาท่านก็ได้

ผมคิดว่า อาจพึงคำอธิบายของท่านผู้พูดผิดเพี้ยนไปก็ได้หรือใครอาจติดนิสัยแจกบัตร ปัน ส่วน ตั้งแต่ครั้งสงคราม แล้วก็เลยมาคิดปันส่วนดอกไม้ธูปเทียนให้พระรัตนตรัยเข้าบ้างก็เป็นได้เหมือน กัน

พระธุดงค์–ฆ่าสัตว์ทำบุญ

บุญจง รัศมี
ทองบริการ ศูนย์ ป. ลพบุรี

๑. พระธุดงค์ หรือตามชาวบ้านเรียกว่าพระกรรมฐาน ตามปรกติท่านบัญญัติว่า ต้องทำบริกรรมในป่าจึงจะสมบูรณ์ แต่เมื่อท่านเดินธุดงค์ ท่านกลับยึดที่ดินในป่าซ้านั่นเอง ทำเพิงเป็นที่อยู่อาศัยและทำกรรมฐาน ได้ถากถางที่ดินบริเวณนั้นด้วย ผมขอเรียนถาม

ก. จะผิดกฎหมายหรือไม่ ?

ข. ทางวินัยสงฆ์ถือเป็นผิดหรือไม่

ค. จะถือว่าจงใจเบียดเบียนฆ่าป่าซ้าหรือไม่ ?

๒. การฆ่าสัตว์ ซึ่งทางศาสนาถือว่าเป็นบาป แต่ถ้าเรา ฆ่าไปทำบุญ ขอถามว่า บุญกับบาปอย่างไหนจะมากกว่ากัน ถ้าได้บุญมาก สัตว์คงตายมาก เพราะคนอยากได้บุญ ก็ฆ่าไป ถวาย พระถ้าบาปมาก พระก็คงอด ศาสนาก็เสื่อม

ผมขอเป็นสมาชิก ตลอด กาล ของท่านด้วยคนหนึ่ง

ตอบออกอากาศ

๒๔๕๗

๑. คุณจะเอาความผิดจากท่านไม่ได้ ทั้งสามประเด็น การไปบำเพ็ญเพียรในป่าช้านั้น เป็นการฝึกหัดจิตที่ดีมาก ผมเองเคยอยู่ในป่าช้าถึงสามปี

เพื่อผึกจิต ทราบเจตนาของพระกรรมฐานได้ดีว่า การที่ท่านไปอยู่ในป่าช้านั้น ท่านมิได้พิศวาทขาดใจกับป่าช้าเลย ต้องการใช้สิ่งแวดล้อมเพื่อผึกจิตของตนเองเท่านั้น ไม่ได้ทำความเดือดร้อนให้แก่ใคร แต่เคยเห็นคนที่เดือดร้อน คือพระที่อยู่ประจำวัดที่ใกล้เคียง เพราะว่า ชาวบ้านเกิดไปศรัทธากับพระกรรมฐานมาก เลยทำให้ท่านรู้สึกไม่สบายใจ พาลหาเรื่องพ้องร้องเอาจริง ๆ ก็มีเหมือนกัน

สำหรับใจผมเห็นว่า พระธุดงค์ไปพักในป่าช้าน่าเลื่อมใส กว่าพระที่กางกลดรดน้ำมนต์ลงกระหม่อมตามข้างถนนหนทางในละแวกบ้านเสียด้วย ซ้ำ

๒. ความจริง เรื่องพระฉันเนื้อสัตว์นั้น ท่านอาศัยฉันกับชาวบ้านท่างหาก หมายความว่า เนื้อที่ชาวบ้านฆ่าและซื้อขายแจกจ่ายกัน ตามเรื่องของชาวบ้าน ถ้าเอาไปถวายท่านท่านก็ฉัน สัตว์ใดที่ถูกฆ่าเพื่อเจาะจงถวายท่าน ๆ ฉันไม่ได้ผิดวินัย เพราะฉะนั้น อย่าเอาประเด็นที่พระฉันเนื้อสัตว์ เข้ามาพิจารณาร่วมกับการฆ่าสัตว์

การฆ่าสัตว์ ก็คงเป็นบาป ส่วนการฆ่า การถวายอาหารพระก็คงเป็นบุญส่วนทำบุญ ที่คุณถามว่าจะได้บุญมากหรือบาปมาก ขอนี้จะชี้ชัดลงรูปที่เดียวไม่ได้ เพราะการฆ่าสัตว์นั้น แม้จะผิดศีลด้วยกัน แต่บาปกรรมก็ไม่เท่ากัน ถ้าฆ่าสัตว์มีคุณ หรือฆ่าด้วยเจตนาหยาบช้าทารุณมาก ก็เป็นบาป และเรื่องการถวายอาหารพระก็เหมือนกัน เจตนาของผู้ถวาย ก็ทำให้ผลต่างกันไปได้

ที่คุณห่วงว่า ถ้าคนไม่ฆ่าสัตว์ กลัวพระจะอดและศาสนาจะเสื่อมนั้น คุณอย่าห่วงศาสนาเลย จงเป็นห่วงว่าพวกคนเราจะเสื่อมจากศาสนาเถิด

คนตอน—จิตกับสมอง

พระภิกษุชั้วน จนฺทสิริ
เขาลูกช้าง ท่ายาง เพชรบุรี

๑. บุคคล ที่ตอนอ วัย วะ แห่ง กาม พันธุ์ เสียด้วยความเบื่อหน่ายยุตร ต่อมา มีศรัทธาอยากจะอุปสมบทในพระธรรมวินัย อาตมาอยากจะทราบว่าจะขัดต่อพระธรรมวินัยหรือไม่ ?

บุคคลที่กล่าวนี้ จะมีโทษทางพระศาสนาหรือไม่ เพราะห้ามไม่ให้สัตว์ผ่านมาพบโลก หรือมิให้ความสดวกต่อสัตว์พูดถึงความเป็นธรรม ของโลก แล้ว จะ ผิด ไหม ?

๒. *ตามแนวทางสรีรศาสตร์ บอกว่า คนเรามีความเป็นใหญ่อยู่ที่สมอง แต่ส่วนพระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า ใจเป็นใหญ่ ดังนั้น จะถือการถูกผิดแน่นอนอย่างไร ?*

อาตมาขออภัยรบกวน เพราะสงสัยจริงๆ มิใช่แกล้งถามเลย

ตอบออกอากาศ

๒๔๘๗

๑. เรื่องนี้เกี่ยวกับพระวินัยบัญญัติ พิจารณาตามความมุ่งหมายแล้ว คนถูกตอนที่บวชไม่ได้นั้น หมายถึงชายที่ถูกตอนโดยวิธีอย่างโบราณ คนที่ถูกตอนแล้วหมดสมรรถภาพในทางเสพเมถุนที่เดียว พระวินัยห้ามรับอุปสมบท ส่วนการคุมกำเนิดตามหลักวิทยาการสมัยใหม่ เพียงห้ามการเกิดของบุตรเท่านั้น ความรู้สึกทางกามยังคงเดิม

เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า ผู้ที่ทำการคุมกำเนิดไว้โดยวิธีที่ดนยังมีความสามารถในทางเมถุนอยู่ ถ้าจะอุปสมบทก็ไม่ขัดกับพระวินัย

ประเด็นที่สองขอตอบว่าไม่บาป เขาไม่ได้ไปเบียดเบียนฆ่าหรือรังแกใคร ไม่เป็นการฆ่า ไม่เป็นการเบียดเบียน ไม่เสียเมตตากรุณา การฆ่าการเบียดเบียนจะมีขึ้นได้แต่สัตว์ลงถือปฏิสนธิในครรภ์แล้วเป็นต้น ถ้าการไม่ยอมให้สัตว์มาอาศัยเกิด เป็น บาป แล้ว คน ที่เล่นตัวไม่ยอมแต่งงานก็บาปตกนรกกันหมด !

๒. ถูกทั้งสอง สมองเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งของใจ ในการคิดจิตใจเป็นผู้คิด ส่วนสมองเป็นเครื่องมือในการคิด เหมือนตัวรถกับคนขับรถนั้นแหละ คนเป็นเจ้าของ รถเป็นเครื่องมือ แต่เจ้าของจะเก่งว่าตัวเป็นเจ้าของ ลองรถไม่มีซิจะวิ่งไปเองให้ได้อย่างรถก็ไม่ได้

ส่วนที่ทางศาสนาสอนไว้ว่า ใจเป็นใหญ่ก็เพราะว่าทุกส่วนในร่างกายรวมทั้งสมอง ด้วย จะ ทำ ดี หรือ ชั่ว แล้วแต่ใจเป็นผู้สั่ง ให้สมองวิเศษอย่างไรก็ตาม ถ้าใจชั่วแล้วก็เอาตัวรอดไม่ได้ *เหมือนมีรถยนต์อย่างดีเยี่ยม แต่ถ้าเจ้าของเป็นผู้ร้าย ผลที่สุดรถก็ถูกขับไปเที่ยวปล้นเที่ยวโกงเท่านั้นเอง*

นาฬิสุดท้าย สำนักพิมพ์พิทยา กับท่านผู้อ่าน

ข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งในจำนวนคนนับหมื่นที่ติดตามฟังรายการบรรยายธรรมของ พ.ท. ปิ่น มุทุกันต์ และก็เป็นที่ประจักษ์ใจตนเองทุกครั้งว่า ได้รับข้อคิดข้อปฏิบัติแปลก ๆ ใหม่ ๆและที่ดี ๆ จากการฟังนี้เสมอ ลองสอบถามคนอื่น ๆ ดูก็ทราบว่าได้ผลเช่นเดียวกับข้าพเจ้า โดยเฉพาะรายการตอบปัญหานี้ ข้าพเจ้าชอบมาก เมื่อใดแนะนำให้สำนักพิมพ์พิทยาขออนุญาตนำคำถามคำตอบมาพิมพ์เผยแพร่สำเร็จแล้ว ก็เป็นที่ประ

ทักษ์ว่า มีคนชอบรายการนี้ทุก
มุมเมือง เพราะหนังสือคลาย
สงสัยนี้ มีผู้ติดตามสอบถาม
เร่งรัดให้สำนักพิมพ์รีบ จัด พิมพ์
เรื่อย ๆ ไปอยู่เสมอ

แต่เนื่องจากคลายสงสัย
เล่ม ๑ ขาดตลาดมานานแล้ว
และยังมีผู้ต้องการมาก สำ-
นักพิมพ์จึงต้องเร่งพิมพ์คลาย
สงสัยเล่ม ๑ สนองความต้อง
การของผู้อ่านก่อน สำหรับเล่ม
๒ ยังพอมีจำหน่ายอยู่บ้าง ส่วน
เล่ม ๓ นั้นจะได้ขอความกรุณา
พ.ท. ปิ่น มุทุกันต์ ให้รวบรวม
เพื่อพิมพ์สนองเจตนาดีของท่าน
ผู้อ่านต่อไป

ร.อ. ประสาร ทองภักดี
ป. ๔ ธ.ป.
ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์พิทยา

พิมพ์ที่ ร.พ. วิบูลกิจ ๔๐๐ ถนนวิสุทธิกษัตริย์ พระนคร
นายจิมมี่ คาลาล ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๕๐๐

ต้องการหนังสือ
ของผู้เรียบเรียง เชิญติดต่อ

□

สำนักพิมพ์พิทยา
ถนนประชาธิปัตย์
ตอนหลัง ร.ร. จ.ป.ร.

□

มหามกุฎราชวิทยาลัย
บางลำภู พระนคร

□

คลังวิทยา
ถนนเฟื่องนคร ตอนหลัง
กระทรวงมหาดไทย
(หรือสาขา – นาครเกษม)

□

ยุวพุทธิกสมาคม
ในวัดกันมาตุยาราม

□

สุวิชานน์
สามยอด ถนนเจริญกรุง
